

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת וארא תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

סנהדרין, אחד דיני ממונות – פרק רביעי דף לג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רש"י

1 מיכן שפותחין בה' עשויה פירות תחובות מחבא אינו לא קטלת לא תיחל
2 כאבי ורבי: מה ש'ש' אילנות לא הדר: בנפוסה. יש בו כח לחזור ולא מצי
3 למימי ליה בעל דין אנו כי טעמא קאמ דידך עברתא אבל בשאינו מומחה מצי
4 אמר ליה מי יזמיר טעמא בתרא דידך עיקר דילמא קאמ עיקר ובהאי הוא טעמיה
5 פטור מלשלם. אילנות מה שעשה עשוי
6 ומיהו פטור משלמה בכין דמומחה הוא
7 מולא בישא דהחזא גברא גרם ליה למשעה:
8 יש גדול הימנו. אותו גדול מחזור דבריו של
9 זה דיש בו כח לבטל: אין גדול ממנו. לא
10 ציית ליה בעל דין לאחורוי עוברא ואפי' זה
11 אמר טעמיה לאו כל במניה: מועה כדבר
12 משנה. שטעמו מציב ברוב המושג אין דינו
13 דין לגמרי חזרה שיקול הדעת. לקמן
14 מפורש: ואפי' טעה בר' חייא. האי דבר
15 משנה דקאמרי מן אמרי' דאפי' טעה דבר
16 המשנה בתוספתא דבי רבי איורי ורבי
17 ארעשיה שהם סידרו ותוספתא וסתמו זה
18 מה שסתמו ולא היו עיקר כל כך במשנתו
19 שסתמו בר' שיהו דורו מכל וכל הישיבה
20 מצויה אצלו על ידי שולחנות הארבע
21 עמו בדברים והעמידם על בוריים: ואפי'
22 ברוב ושמואל. בממרא דיהוה שפסק
23 סבא ושלם ולא היה אמרני אלא סברא:
24 אמר אן קאמרי קני באמא אן, אחי
25 שאמרתי לך שאף הטועה דבריו האמורים
26 האחרונים חזר מאי גרעיתן מאדתיני:
27 קמלי קני. קרצנים קנים ומלקטי עציים: מובין
28 דעלמא ארבי: רב הוריוני נראין להם דבר
29 השני: לרב ששת. דאמר טעה דבר משנה
30 חזרה: חלה. בי ר' הירושן ונקראת סרפחה
31 שלפוחית ובלעז מטרביצה: והתירויה. מפני
32 שאמר תרודס הרופא: אין פרה וחירה בו'.
33 לפי שטובות הן ואין רוצין שיהיו מצוות
34 במקומות אחרות אלא חיוני דמתיקיימו:
35 הלכה המורד מרשיו. כלומר צריך לו
36 למכור את חמורו ולהחזיר פרה לבעלים:
37 מועה כדבר' משנה אהת. סתם משנה היא
38 אבול סרפחת (חולין ד'ה) וגיולה הגם שלה
39 כשירה: ומועה (דבר' משנה חזרה. ולקמן
40 פריך הכא מאי חזרה איכא הרי האבילה
41 לבעלים: הכי קאמר ליה. רב המונא אי
42 אמרת בשלמא: הכי קאמא קם דינא. כלומר
43 מה שחזרה חזרה ואי נמי איתא קמן לא
44 דהראי מיתבשחא חייו. דאמר ליה דאי לאו
45 דמומחה היה היה בעי שלומי: לאו כלום
46 עברת. דאיהו הוא דאפסיד אנפשה
47 שהשליכה לבעלים ואת לא אפסדת ליה
48 מדינא במאי דפסכת עליה סה טרפות דהא אי
49 בעית למחזר שקיבדו רב' הסיא. מהדר ליעל
50 לשנויי מתניתא דן את הדין: נשא ונתן ביד.
51 מה שעשה עשוי: לא נשא ונתן ביד. אלא
52 היה לבעל דין והוא עושה מעצמו מחזר
53 המזון מה שקיבדו רב' שנתנה נשא ונתן.
54 הוא עצמו גבה מזה נתן לזה. בשלמא חייב
55 את חובאי. שפיר מצי לאוקמי מה שעשה
56 עשוי בקרקעו אלא משלם בנתן וכו'. אמר משה
57 שלא כדון נתן לחובע: אלא ויבה את

ר"א

מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
תוספות

1 מה שעשה עשוי ושלם מביתו. וא"ת טהרה את הטמא אמאי מה שעשה עשוי ועוד
2 אי מה שעשה עשוי אמאי משלם דאבתי לא מתקומא עדירבן עב פירושו עד
3 לבסוף וי"ל דהשתא כבידא ליה כשעירבן בעל הבית ולבסוף ס"ל כשעירבן חכם והשתא
4 מה שעשה עשוי שעירבן ברוב פירושו טהורים דבטלי ברובא וישלם מביתו שעירבן
5 בפירות ומעמיס וא"ל למאי דר"ס' בפ' עד כמה
6 (בכורות דף כח) דאיתא בר"מ דא' שמעין ליה
7 בפרק תיזקין (גיטין ד' ה) גבי נפלו ותפצעו
8 דאפי' שנג לא יעלו וקסנין שנג אטו מידו ואם
9 כל הכי בטלי ברובא וי"ל כיון דעל פי חכם עבד
10 לא קניס האי שנג א' נמי לענע דרינא דרמי
11 מוקי לה בר' מאיר בפ' עד כמה (שם דף כח)
12 ולא בתורה לכל מילה:
13 **כאן** במומחה. כולי סוואג בטעה שיקול
14 הדעת דאי דברב משנה הא בר נחמן
15 ורב יוסף ונפיהו שמעין ליהו בכבותב בפרק
16 אלמנה (ק' ד) דאמרי ב"ד שמכור ב"ד הכרזה
17 נעשו שבו שטעו ברב משנה וחוסי' אמר
18 בפ"ק דמכילתין (ו' ה) דמר וזטרא בריה דרב
19 נחמן דן דינא וטעה אתא לקמיה דרב יוסף אמר
20 ליה אי קבלוך עליהו בר כ' טעה נמי בשיקול
21 הדעת אמאי לא היה חזר את מומחה וזה ו"מ
22 דמומחה דהכא היינו במומחה דמיכא:
23 **השתא** נמי לא כלום בעתה. כלל נטל ותן
24 ביד אחי' דאי האבילה ר' טרפון פלגא לבי א"כ
25 טובא עבר ותימה דבפ' עד כמה (בכורות ד' כח
26 ושם) בהדיא דן את הדין בעי לאוקמי בר"מ
27 מקמי דאוקי כשנטל נתן ביד אמאי חייב חכם
28 כשטיהר את הטמא נתן שעירבן בעל הבית
29 בפירותיו נטמא כיון דאילו לא עירבן היה הדר
30 השתא נמי לא כלום עבד וי"ל דרמי דרינא דבא
31 אחיא כרבנן אבל לר"מ דין דינא דרמיא חייב
32 אע"ג דאילו לא עירבן היה הדר דהא מראה
33 דינר לשולחני ומצא רע מחייב לר"מ בתנול
34 קאמ (ב"ק ד' ק' ושם) אע"ג דאילו היה קמן היה
35 הדר:
שעירבן
1 **עקבא**, פטור אתה שגל המומחה לרבים פטור מלשלם. ואי איתא, לימא ליה מועה כדבר
2 משנה אהת, ומועה כדבר משנה חזרה. תדא ועוד, קאמר. תדא, דמועה כדבר משנה אהת,
3 ומועה כדבר משנה חזרה. ועוד, אי נמי בשיקול הדעת מעינה, מומחה לרבים אהת, וכל
4 המומחה לרבים פטור מלשלם. אמר רב נחמן פר יצחק לרבא, מאי קא מותיב רב המונא
5 לרב ששת מפרה, פרה הרי האבילה ללבלב, ולימא דתתדר. הכי קאמר ליה, אי אמרת
6 בשלמא טעה כדבר משנה אינו חזרה, אלמא קם דינא. היינו דקא מפסיד רבי טרפון, וקאמר
7 ליה איהו, מומחה לבית דין אהת, ואתה פטור מלשלם. אלא אי אמרת טעה כדבר משנה
8 חזרה, לימא ליה, פיון דאילו תואי פרה, ינדך לאו דינא, ולא מלום עברתה. השתא נמי, לא
9 מלום עברתה. רב חסדא אמר, פאן, שנטל ונתן ביד. פאן, שלא נטל ונתן ביד. בשלמא חייב
10 את הנופאי, כגון שנטל ונתן ביד. אלא ויפה את החיוב, הכי משפחת ליה. דאמר ליה 'פטור
11 אהת', והא, לא נטל ונתן ביד. כיון דאמר 'פטור אהת', כמו שנטל ונתן ביד דמי. אלא,
12 מתניתין דקתני, דיני ממונות מחזירין בין לזכות בין לחובה. בשלמא לזכות משפחת ליה,
13 דאמר ליה מעיקרא 'חייב אהת', ולא נטל ולא נתן ביד. אלא לחובה, הכי משפחת ליה.
14 דאמר ליה 'פטור אהת'. והאמרת, פיון דאמר ליה 'פטור אהת', כמו שנטל ונתן ביד דמי.
15 תדא קתני, דיני ממונות מחזירין לזכות, שהיא חובה. דהוהא גבי נפשות 'מחזירין לזכות
16 ואין

58 החיוב. על כרחיך לא שיק' האי לישנא אלא במוכה את הנחבש שהיה חייב בתורה אחר לשון זכאי אלא לשון נקי ופטור: כיון דר"ל פטור אתה.
59 וזה היה מוחזק ועבדוהו על פיו כמי כנתן רבי ממי. אלא. מיהו לחובה ע"כ משמע מתחלה וכו' ואל' פטור אתה וקאמר מלושין ומשני חדיא קתני. דלעולם לחובה
60 אין מחזירין משכונה אלא משלם בנתן וכו'. אמר קתני מחזירין דהבר כחובתו של זה אם מחזירין תחלה ולא נשאו ונתנו ביד מחזירין לבנותו שהוא חובתו של
61 חבריו שמחזיקין אותו להחזיר מה שגבהו רבותיה גבי נפשות. על כרחיך הכי בעי לפרושה ולתת חילוק בין דיני ממונות לדיני נפשות:
זכות

שעירבן עם פירוטו. הוקשה רבינו אפרים לא דא אלא כמטמא בידים דתנן בפ' תרוקן (גיטין ד' ב') דמטמא והומדמו והמגבן בשוגג פטור ודא נמי בשוגג ודא ובשלמא לחוקיה דאמר התם (נג ג') אחד שוגג ואחד מויד חיוב ומה טעם אמרו בשוגג פטור כדי שידועו וגבי הכבש בעל הוראה אין לפטור מטעם כדי שידועו רבי נמי

מחייבת ליה מודע ליה אלא לר' יוחנן דאמר דבר תורה אחד שוגג ואחד מויד פטור ומה טעם אמרו במודי חיוב שלא יהיה כל אחד ואחד מטמא בתורתו של חברו ואומר פטור אני בדוק לא שיהי' לחיובי מואט טעמא מיהו למנאי דמוק במספקא שנטל נתן ביד יש לחיוב כמו מויד דלמה לו לאדם לטעול ליתוהו ביד אבל למנאי דסבידאי ליה מעשיקא לטעול בעדיהו קשה ויל' דמכל מקום טעמא כמו מויד שהיה לו לחיוב דלקרק בהרואה ולדיעו שבעדיהו יעריב

אתניא רשע שרע יתני נמי הכי. תימה תקשה לרבא כמריה דרבא דקאמר בפרק קמא (ד' י) דמלקות תחת מיתה עומדת ולית ליה גיש דרש וכן בפרק קמא דמכות (דף ה')

גבי משלשין בממון ואין משלשין במכות אביי אמר אתיא רשע רשע ורבא אמר בעינן קאמי זמנו וליכא ועוד אטו סתמא דהש"ס בפ"ק דמכות (שם) ובגבי נאן היעדים וזמנן הרגינו עד שיגמר חובו ואמר חיובי מלקות מניין אתיא רשע שרע ויש לומר רבא אתיא ליה גיש אלא דליתן מילא קאמר דלא עריך מיהו קשה דבפ' אלו גירות (כתובות דף קל. ו) (שם) גבי חיובי נשואין עומדות פירשין מן ממון קאמר אביי אתיא רשע ורבא אמר אתיא מכה מכה ולרבי יוחנן קשה נמי אמאי מוידחי חיוב מלקות בתנן שותלמון ולא ליה גיש דרשע ועוד בהיותו פירקא (דף קלז) קאמר הוא מוידחי נפקא מהתם נפקא כדי רשעתו ומסקי חדא במיתה וממון חדאי מבלקות וממון ודחשת מבלקות וממון למיל קרא תימין ליה משא

דרשע רשע ויש לומר דרבא ורבי יוחנן לא דרשי התם ויהיה שוה דרשע משום ולא הי' בגוף המלקות אלא לפטור ממון דבהדי מלקות וקרא דרשע בגוף המלקות כתיב והיה אם בן הכות דרשע הוא דדרשי רבא מכה מכה משום דרבי שותלמון כתיב מכה בנפש בתומה שלמנה אבל אביי דרשי גיש דרשע רשע בכל מקום וסוגין דהווא פירקין גבי כדי רשעתו אליבא דרבא אתיא לגביה מלקות ולממון לא עריך קרא דאתאי ג' רשע רשע ומוקי חדא למיתה ומלקות כ"מ

מעה בנאף ונואפה מהו. פירש הקונטרס דבנאף ליכא טעול לכות ותימה דדא איכא מילי טובא כי הדיא דפליגי בשלחי' ב"ק דמכות (דף י) א' אמרין במנאפן עיר שדא דרך מנאפן וא' כי שראו במנאפן כשפרתו או חבר בני התראה או שתיר עצמו למיתה או שחיה עני שדא מרחין בו ויל' דמנאפן ליה אם יש בנאפן נואפת דבר שאין הצדוקן מודין בו וקאמר רבי יוחנן ארומקין יקד קרין בו בעוד שאתה עסק בשמועתיך במארתו לך שיש חיובך בין דבר שצדוקן מודין בו לדבר שאין צדוקן מודין בו תן לו לב לחבין מה הן מודין ומה אין הם מודין ועתה מפרש הש"ס היד דבר שאין הצדוקן מודין בו: **שמעיה** כשאלה באש או חרב. פ"ה ולא מפרש והוא כתיבא דהלפנין משכבי אשה עני משכבת באשה ואין הצדוקן מודין וקשה דבדבר זה מודין כדמכות בפ"ק דהריות (דף ד.) דאמר שמאלאן אין ב"ד חיבין עד שיוור דברכ' שאין הצדוקן מודין בו ומסקי בגמ' דאמרי' (שלא) כדבריה בני ופרי' את משכבי אשה כתיב וי'ל' והוא מיירי בהרואה דאמר כדבריה אפי' בהרואה אסור שלא כדבריה נגמ' ביאה אסור תעראה שריא אע"ג דפרי' התם אהואה שניא מכל מקום לפי תוספא דהתם איתוקם הדיא שניא שפיר: **אחד** מן התלמידים. תימה את אמר בספ"ק (דף ז.) דאי אסר אתי יתני ועוד אמר עטמא (למלתי'ה) לא שפענין ליה ולא דא אלא באחד מן התלמידים וי'ל' דהתם באומר טעמא לחובה דבא באומר טעמא לחובת.

זכות ניריחה. שהיא זכות לו ואינה חובה לבעל דינו כגון חול שבת לא אשת איש: ואין מחוייבין לחובה לזכות שריא חובה. דהא לחובה מול לא מצית לפרושה דהא בדיני ממונות נמי ליתא: חובתיה דנואל חרם. שקשה בעיני שוה ניצול: בין ב"ד, קתני ברישא בין לזכות בין לחובה אלמא תרתי מילי קתני וליכא

זכות ניריחה. שהיא זכות לו ואינה חובה לבעל דינו כגון חול שבת לא אשת איש: ואין מחוייבין לחובה לזכות שריא חובה. דהא לחובה מול לא מצית לפרושה דהא בדיני ממונות נמי ליתא: חובתיה דנואל חרם. שקשה בעיני שוה ניצול: בין ב"ד, קתני ברישא בין לזכות בין לחובה אלמא תרתי מילי קתני וליכא

זכות ניריחה. שהיא זכות לו ואינה חובה לבעל דינו כגון חול שבת לא אשת איש: ואין מחוייבין לחובה לזכות שריא חובה. דהא לחובה מול לא מצית לפרושה דהא בדיני ממונות נמי ליתא: חובתיה דנואל חרם. שקשה בעיני שוה ניצול: בין ב"ד, קתני ברישא בין לזכות בין לחובה אלמא תרתי מילי קתני וליכא

זכות ניריחה. שהיא זכות לו ואינה חובה לבעל דינו כגון חול שבת לא אשת איש: ואין מחוייבין לחובה לזכות שריא חובה. דהא לחובה מול לא מצית לפרושה דהא בדיני ממונות נמי ליתא: חובתיה דנואל חרם. שקשה בעיני שוה ניצול: בין ב"ד, קתני ברישא בין לזכות בין לחובה אלמא תרתי מילי קתני וליכא

זכות ניריחה. שהיא זכות לו ואינה חובה לבעל דינו כגון חול שבת לא אשת איש: ואין מחוייבין לחובה לזכות שריא חובה. דהא לחובה מול לא מצית לפרושה דהא בדיני ממונות נמי ליתא: חובתיה דנואל חרם. שקשה בעיני שוה ניצול: בין ב"ד, קתני ברישא בין לזכות בין לחובה אלמא תרתי מילי קתני וליכא

זכות ניריחה. שהיא זכות לו ואינה חובה לבעל דינו כגון חול שבת לא אשת איש: ואין מחוייבין לחובה לזכות שריא חובה. דהא לחובה מול לא מצית לפרושה דהא בדיני ממונות נמי ליתא: חובתיה דנואל חרם. שקשה בעיני שוה ניצול: בין ב"ד, קתני ברישא בין לזכות בין לחובה אלמא תרתי מילי קתני וליכא

זכות ניריחה. שהיא זכות לו ואינה חובה לבעל דינו כגון חול שבת לא אשת איש: ואין מחוייבין לחובה לזכות שריא חובה. דהא לחובה מול לא מצית לפרושה דהא בדיני ממונות נמי ליתא: חובתיה דנואל חרם. שקשה בעיני שוה ניצול: בין ב"ד, קתני ברישא בין לזכות בין לחובה אלמא תרתי מילי קתני וליכא

סנהדרין, אחד דיני ממונות – פרק רביעי דף לד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)" רטו תוספות

1 אלא דברי המוכין מיט. פ"ה למה לי למיתבינהו משום שא ומתן דלמחר הא מלתא
2 בעלמא הוא כדי שיחזור אחר זכות לכתוב פלוני וזכה ליל טעמא ולא משום דאי הדר
3 לא צייתי להיך צריך למיתב טעמא דלא לימא דבר שהצדוקן מוחין בו הייתי
4 טועה וא"ת ומהאי טעמא צריך ליכתוב טעמא אע"פ שיכול לחזור בשעת גמר דין משום
5 דבשעת משא ומתן דלמחר לא יבא יאמר דבר
6 שצדוקן שעת הייתי טועה וחזרו ויל בין
7 וליכא נפקותא ביולי אתי לענין פסור וחובה של
8 נידון אלא כדי שיחזור אחר וכו' ולא היה להם
9 לחזר לכתוב טעמא מאחר דבשעת גמר דין
10 יכולין לחזור בכל ענין אבל אם אינם יכולין
11 לחזור בכל ענין אף בשעת גמר דין שיש
12 נפקותא או ראוי לכתוב

13 מה פטיש זה. רבינו שמואל גרס מחלק שאן
14 הפטיש מתחלק אלא הסלע וקשה הוה
15 ליה למימר מה הסלע מתחלקת בין הפרק רבי
16 עקיבא (שבת פ"ה ט"ז) ומה פטיש מתחלקת
17 לכמה ניצוצות אף כל דיבור דרבו שיצא ממך
18 הקב"ה היה מתחלק לעשבים לשון הרע
19 למימר נמי מה סלע מתחלקת ומפרש ר"ת
20 ובפטיש יפוצץ סלע ושפטיש מתחלקת מן
21 הסלע כדאמר במדרש מעשה בא' שלקח
22 ספינין הלך בלודקו נתנו על הסון ורבו
23 בקורנם ובקעו הסון ונחלק הקורנם וספינין
24 עומד במקומו היינו אתו דכתיב ובפטיש יפוצץ
25 סלע

1 יום
2 כי קתני בשעת משא ומתן. תא שמע, דנין אלו פנגר אלו, עד שיקרא אהרן מן המתייבין
3 דברי המזכין, ואם איתא, ליחגי נמי אפא. תנא, אובות קא מהדר, אחובה לא קא מהדר.
4 תא שמע, דאמר רבי יוסי בר חנינא, אהרן מן התלמידים שזיכה ביה, רואין אותו פאילו חי
5 ועומד במקומו. ואפאי, ניקא אלו הות קדי ביה. השתא מיקא, והא ביה. והא
6 שאלו מתם, לדברי רבי יוסי בר חנינא, מוציא מכלל רבינו. אין מוציא, איתמר. תא שמע,
7 שני סופרי הדינין עומדין לפניו, אהרן מן תמיין ואהרן מן השמאל, וכותבין דברי המזכין
8 ודברי המתייבין. בשלמא דברי המתייבין, למחר הוו טעמא אחרניא, ובעו למעבד הלגת דין.
9 אלא, דברי המזכין מאי טעמא. לאו, משום דאי הוו טעמא אחרניא לחובה, לא משגיחין
10 בהו. לא, כדי שלא יאמרו שנים טעם אהרן משני מקראות. דבדעא מיניה רבי אסי מרבי
11 יוחנן, אמרו שנים טעם אהרן משני מקראות, מהו. אמר ליה, אין מונין להן אלא אהרן.
12 מנהיגי מילי, אמר אבוי, דאמר קרא 'אחת דבר אלהים שמים' וזו שמעתי פי עו לאלהים,
13 מקרא אהרן ויצא לקבוע טעמים, ואין טעם אהרן ויצא כפופה מקראות. דבי רבי ישמעאל
14 תנא, 'כפטיש יפוצץ סלע', מה פטיש זה מתחלק לקבוע ניצוצות, אף מקרא אהרן ויצא
15 לקבוע טעמים. היכי דמי, טעם אהרן משני מקראות. אמר רב זבד, פדתנן, מיקא מקדש
16 את הראוי לו. רבי יהושע אומר, כל הראוי לאשים, אם עלה לא ירד, שגמור העולה על
17 מוקדה. מה עולה שהיא ראוי לאשים, אם עלתה לא תרד. אף כל שהוא ראוי לאשים,
18 אם עלה על מוקדה על המזבח. מה עולה שהיא ראוי למזבח, אם עלה לא ירד. שגמור היא
19 אף כל שהוא ראוי למזבח, אם עלה לא ירד. ותרוייהו, מאי קמריב, פסולין. מר מיימי
20 לה ממוקדה, ומר מיימי לה ממוזבה. והא תהם, מיפליג פלוגי. דקתני סיפא, אין בין דברי
21 רבן גמליאל לדברי רבי יהושע, אלא תהם והנכסים. שרבן גמליאל אומר לא ירדו, ורבי
22 יהושע אומר ירדו. אלא אמר רב פפא, כדתניא, רבי יוסי הגלילי אומר, מתוך שגמור

1 ורבו, דאמר אפי' לכותב לא יענה משום דנוגע הוא דבר שמתחרט בו ורואו
2 שגמור יגמר דין לכותב וריבא זה עדים לחיובין ומיוחד לא מצו הדרי ביה לאחר
3 כדי דבור דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד. מוכי' לה באחד מן התלמידים. אבל
4 בעידי' לא מיתוקם משום גניעת עדות כדאמרין: ת"ל אחד לא יענה בנפש לומר.
5 לומר הוא אומר עונה כו'. לא שני אלא

6 בשעת משא ומתן. ובענין שיעמוד דבריו
7 לחזר אחר ראיות שגמור ימצא חזק לכותב
8 דשמואל אלא טעה אבל בשעת גמר דין.
9 שחפץ כבר הכל ועשויי נראה שעת חזרו.
10 ומלמד חובה. למחרת. משנה היא בפרק היו
11 בדיקין אותו (לקמן דף טו.) בני הלנת דין. דנין
12 אלו כנגד אלו. היכא הניחוק בדין שלשים
13 וששה מחייבין ושלשים ומשנים מוכיב
14 וקיימא לן (לעיל דף ב.) אין מטין לחובה על
15 פי אחד נגד רב. בראיותיהן אלא כנגד אלו על
16 שיחזרו בו אחד מן המתייבין הדיו ור' מוכיב
17 רובא אבל לחזור בו אחד מן המזכין לא
18 קתני ואם איתא דבגמור דין יכול לחזור
19 וללמד חובה נתני נמי אפא ונימא או
20 אחד מן המזכין את דברי המתייבין ואיבא
21 הטייה לרעה על פי שנים: תנא אובותא.
22 נידא ליה לאדחורו ומינני משום לעטא
23 מעלה ויהי' אתי אפא: וזנין אותו. ליה
24 המנין: והא שלחו סתם. כלומר היכי מצית
25 לתרועע להא דרבי יוסי בר חנינא כרב והא
26 שלחו רבנא לדברי ר' יוסי בר חנינא מוצא
27 מכלל רבנא את דר' יוסי לא כמירא ליה רב
28 דאמר בשעת גמר דין חוזר לחובה: ומשני
29 אין מוציא איתמר. הכי שלחו ליה לדברי
30 רבי יוסי ברבי חנינא אין מוציאן מכלל דברי
31 רב טעמיה דר' יוסי משום הרשתא מאה
32 לא הדר ביה דברי המתייבין. פלוני חיובין
33 הטעם הוה פלוני וזכה ומן הטעם הוה
34 בעלמא דברי המתייבין. בעי למכתב ביה
35 ראשון ואניג דמצי למיהדר דבעיני לידע
36 למחר הטעמים משום דאי הדר ביה חד
37 מנייהו מטעמא קמא ומחייב ליה למחר
38 טעמא אחרניא טעם למיהדר ומכילת
39 דין טעמא בתרא אולי יחזור בו הלילה
40 אלא דברי המזכין. אף איתא יריכול חוזר
41 על למה לי למכתבניהו אי משום שעת משא
42 ומתן דלמחר הא מילתא בעלמא היא כדי
43 שיחזר אחר הוכות לכתוב פלוני וזכה למה
44 לי למכתב טעמא אלא לא משום דאי הדר
45 ביה לא צייחתי ליה הלכך בעי למכתב
46 טעמא דלא ינישייה לעטמיה ונימא (ליה
47 שבטא) דבר שהצדוקן מוחין בו הייתי
48 טועה: מעב' אחד משני מקראות. מפרש
49 לקמן ה"ב דמי אין טועין להן אלא אהרן.
50 הדר מתוך קראי אלא להכי אתא דקיימא לן
51 לא נכתבו שני מקראות לטעם אחד הלכך
52 הדר מנייהו מטעם טעם אחת דבר אלהים
53 שתיים זו שפטיע. אבל שתיים לא דיבר
54 אלהים לשבועת אחת. הוכיב מקדש. פסולין
55 שאם עלו לא ירדו: את הראוי לו. ובכבר

56 שיחא דבר שנראה כבר למזבח ובזבחים מפרש למעוטי מצינים שלא קדשו בכלי אבל פיגול ונשפך דמו ונחשת מבחשבת פסול אם עלו לא ירדו והתם מפרש טעמא
57 שהיה פסולן בקדש כלומר שפסולו בעוה"ב רבי יהושע אומר ב'. קא סלקא דעתך דרבי הלילי יהושע לא ואפילוני אתא אלא למילפא מקרא: כל הראוי לאשים. גריסון
58 לאשים הקטרה על האש: הנהי העולה על מוקדה. ממוקדה דייק דהיינו אשים דמוקד קרא כל הלילה תהא שם דכיון שפולתה לא תרד מעלתה לא תרד מעלתה לא יאצטרך כל הראוי
59 לאשים וסריקן אלו גריסון כל העולה לאשים טעמא דרבן גמליאל מעל המזבח ותרווייהו פרשו פסולין. שנפסלו מעוה"ב שאם עלו לא ירדו אלא פלוגי דאחריי אלא מר
60 יליף ממוקדה כו'. ופרכינן תהם מי מפליג פלוגי. ולא טעם אחד הוא: והם והנכסים. שנפסלו לא ירדו דהא נראה למזבח: ל"י יהושע ירדו. דאין לאשים: כל

1 יום לתחלת דין. ואיפא ליבא למימרא דמסתמא תחלת הדין עיקר ועוד ביום הנחילו
 2 בקבל עותא דהוה תחלתא הדין.
 3 **דכתבי** וביזם הראות בו. מבננע נראה לי דרשי ליה רבא בפ"ק דמועד קטן (דף ת.
 4 וגם) לי ולא אורי' וק"א דרבא מוקים לה דרש יום שמי אתה רואה אותו
 5 היבא דנגע נולד בחתן ונותנין לו ד' ולא יגטילתו
 6 אלא אורחא דהש"ס ליהביא נפשתי דאי לא
 7 כננע נראה לי הוה מוקמינן קרא דרבא ביום
 8 ולא בלילה וכדג' איבא כבמה דומתין.
 9 **סתמא** אחרינא אשכח דיני ממונת מתחילין
 10 ביום וגומרין בלילה. תימה דילמא
 11 טעמא דמתני' דרבא משום דכתבי ושפטא את
 12 העם בכל עת אבל לענין סומא מקשינן ריבים
 13 לנגעיה.
 14 **דילמא** דיני נחלות קא אמרת. פ"ה דביזם
 15 הויא אעתי המת דין פסוק וא"צ
 16 הדבר עד לדינינן וצריך לאוקומי קרא כשחקתה
 17 דדברי שכ"ב מרע לאו ככחבין ובסומין
 18 מדאורייתא אלא מדרבנן
 19 **שלשה** שנכנסו לבקר בו. מפורש בפ"ק (דף
 20 ט.ו.ט. וכן במן שהתירו בהן:
 21 אכל
 22 **אבהו** שחט וזרק איפא בנייהו. לדברי רבי ישמעאל, אינו חייב אלא אחת. לדברי רבי
 23 עקיבא, חייב שתיים. הא איתמר ע"ה, אמר אפי', אף לדברי רבי עקיבא נמו, אינו חייב אלא
 24 אחת. דאמר קרא, 'שם תעלה עולותיך ושם תעשה'. ערביניהו רחמנא, לכיפהו עשיות: דיני
 25 קמונות דנין ביום וכו' (סימן משפ"ט מנ"ה מ"א): מנתני מילי, אמר רבי תיאי בר פפא,
 26 דאמר קרא 'ושפטו את העם בכל עת'. אי הכי, תחלת דין נמי. כדרבא, דרבא רמי פתיב
 27 'ושפטו את העם בכל עת, וכתבי יהיה ביום הנחילו את בניו'. הא פ"ד, יום, לתחלת דין.
 28 לילה, לגמר דין. מתנינן, דלא פרבי מאיר. דתניא, היה רבי מאיר אומר, מה תלמוד לומר
 29 על פיהם יהיה כל ריב וכל נגע, וכו' מה ענין ריבים אצל נגעים. אלא, מקלש ריבים לנגעים.
 30 מה נגעים ביום, דכתבי 'ביום הראות בו'. אף ריבים, מיהו נגעים אצל נגעים. דכתבי
 31 ללכה בראיה עניי הפתח'. אף ריבים, שלא בסמוך. ומקלש נגעים לריבים, מה ריבים, שלא
 32 בקרובים. אף נגעים שלא בקרובים. אי, מה ריבים בשלשה, אף נגעים בשלשה. ודין הוא,
 33 מומונו בשלשה. גופו, לא כל שכן? תלמוד לומר 'והוא אל אהרן הפתח או אל אחד' וגו', הא
 34 למדת שאפילו פתח אחד רואה את הנגעים. הואו סמיא, דהוה בשכבותיה דרבי 'וחנן דהוה
 35 דאין דינא, ולא אמר ליה רבי 'וחנן ולא מדי. היכי עבדי הכי, והאמר רבי 'וחנן הלכה פסתם
 36 משנה, וחנון, כל הכשר ליהו, פשר להעיר. ויש שפאר להעיר, ואין פשר לדון. ואמר רבי
 37 'וחנן, לאתניו סומא באחת מעיניו. רבי 'וחנן, סתמא אחרינא אשכח, דיני קמונות דנין ביום
 38 וגומרין בלילה'. מאי אולמיה דהאי סתמא, מהאי סתמא. אי בעית אימא, סתמא דריבין עדיף.
 39 ואי בעית אימא, משום דקתני לה גבי הלכתא דדינא. ורבי מאיר, האי 'ושפטו את העם בכל
 40 עת, מאי דרשי ביה. אמר רבא, לאתניו וזם המעונן. דהתני, אין רואין את הנגעים סתמא דריבין
 41 וערביים, ולא בתוך הפתח, ולא ביום המעונן, מפני שפתח נראות ענה. ולא פשרתים, מפני
 42 שנתנו נראות פתח. והוה מאיר, האי 'ליום הנחילו את בניו', מאי עבדי ליה. תהיא, מיבעי
 43 ליה לכתני רבה בר חנינא קמיה דרב נחמן, 'היה ביום הנחילו את בניו', ביום אתה מפיל
 44 נחלות, ואי אתה מפיל נחלות בלילה. אמר ליה, אלא מעתה, מאן דשכיב ביממא, ירתון ליה
 45 בניה. ומאן דשכיב בליליא, לא ירתון ליה בניה. דילמא, דין נחלות קאמרת. דתניא, 'והיתה
 46 לפני ישראל לחקת משפט', אורעה כל הפרשה כולה להיות דין. כדרבא, יהודה אמר רב, דאמר
 47 רב יהודה אמר רב, שלשה שנכנסו לבקר את החולה, רצו פותבין, רצו עושין דין. שנים,
 48 פותבין ואין עושין דין. ואמר רב הסדא, לא שנו אלא ביום. אכל בלילה, פותבין ואין עושין
 49 דין. משום דהוה להו ערים, ואין עד נגשה דין. אמר ליה, אין, הכי קאמינא: דיני נפשות דין
 50 ביום וכו'. מנתני מילי, אמר רב שימי בר חיאי, אמר קרא 'וחקע אותם לה' נגד השמים.
 51 אמר רב הסדא, מניין 'וחקעה' שהיא תליה, דכתבי 'וחקענום לה' פנגעת שאלו בחור ה',
 52 ובתב

1 כל הנגע. אפי' פסולין. יקדש. ולא ירד: שומע אני. כן שראא בן שלא נראה כגון
 2 שאור ודבש ואיל וצבי וחילוף. ת"ל כבשים. דסמך ליה וזה אשר תעשה על
 3 המזבח כבשים בני שנה וגו'. עולה. בההוא קרא נמי כתיב: ותרייחו. קא ממעטי
 4 פסולין שלא נראו מעולם: לרבות את חזוקין. אף דקשיש בחוץ שהוא בשרת
 5 ומתריב ודום שפר ובפרשת שחתי חוץ
 6 כתיב: או זבח. גבי במעלה בחוץ כתיב: שהם
 7 וזרק. בהעלם אחד לרבי ישמעאל אינו חייב
 8 אלא חטאת אחת דמיתיה ליה לזרוק מברת
 9 דלכתיב בשחוט וכיון דחד ברת דחד לאו
 10 אתרייהו אין חילוק חטאת ביניהם כי
 11 עבדיהו בהעלם אחת: לרבי עקיבא. דילף
 12 זרוק מברת דכתבי גבי מעלה חוץ לחו שוחט
 13 חוץ מן כריתות חייב שתיים: אף לר'
 14 עקיבא אינו חייב אלא אחת. דאניג' דאיבא
 15 שתי כריתות הואיל ואין בן אדם אורחא
 16 אחת אין חילוק חטאת ביניהם דאלו
 17 במעלה כתיבא אורחא באפי פניהם (בריש
 18 יב) השמר לך פן תעלה עלותיך ואלו
 19 שחט חזק אין בהם אורחא אלא מהיקש
 20 דאיתתך למעלה דכתבי שם תעלה עלותיך
 21 ושם תעשה איתקש שאר עשיות להעלאלא
 22 ומבאכא נפקא לשחוט חזק (ויבין דף ק.ו.)
 23 ביום הנחילו. משפט נחלות דהיינו דיני
 24 ממונות ביום. לילה לגמר דין. תריבין ושפטו
 25 ודין משפט חייבו דין קרי. ריבים. אפי' נגד
 26 ריבין ממתני' לאיתניו סומא באחת מעיניו.
 27 ורבי מאיר דאז דמקלש ריבים לנגעיה
 28 סתמא אחרינא אשכח. דמכריב: סומין
 29 בלילה. דמואי דסומא: סתמא דריבין עדיף.
 30 דההיא רבי מאיר היא וכיון דברוכתא
 31 אתרייהו ודרי רבי וסתם כרבנן עברינא
 32 כותיה: משום דקתני לה. לאו דנין בלילה
 33 גבי הלכתא דריבא אלא בסנהדרין (דף לב.)
 34 ויהי רבי גבי דיני ממונות משום מניה עיקר
 35 היא למילף מינה דאילו ההיא דכל הכשר
 36 במסכת דרה (דף מט) נתיא רבי אנג נראה
 37 דתניא תתם כי הני מילי טובא הם א סמך
 38 להכי לא אוליב דהלכתא דתם אלא
 39 משום דמצריך ותני דהך דדמו אהדי כגון
 40 כל שחיבי בראשית הנו חייב בממונת וש
 41 שחיבי בממונת ואין חייב בראשית הנו
 42 וברכותיה טובא: לאיתניו יום המעונן. אפי'
 43 דלארינא נגעים לא חוה לשפוט חוה: שחיות
 44 ודין הערבים. אין כח אור החמה קיים: ספני
 45 כשהת נראות עות. משמאנן ליה שלא
 46 כדן: ולא כצהרים. משמאנן ליה חוק
 47 ומכיל את העינים ואחי לטרה את הטמא
 48 וזא עבדי ליה. את נפקא ליה מהקדש: ואי
 49 אתה מפיל בו. ומכיל ליה ואילו: לייבא
 50 דיני נחלות קאמרת. דיבין הויא צמת את
 51 דין פסוק ואין צריך עד לדינינן ובבלילא
 52 הוה דין פסוק וצריך דינינן ואלו ששטע
 53 צואת המת יעידו בפניהם: לחוקת משפט.
 54 בפרשת נחלות דאשי כי ימות וגו' כתיבא:
 55 אורעה. נסתיימה להיות דין. דמשמע הפלת
 56 נחלות דין קצבו הוא שבעת המיתה הכל
 57 כמו שאמר המת ואין הדבר צריך דינינן
 58 הלא כל אחד מירשיה תחוקתו שומעי
 59 הצואה בשלה: רצו פותבין, כלשון עות
 60 והירושם יבאו לבד' ובי' יעשו כפי
 61 הצואה: רצו עושין דין. השומעין שראין
 62 ושלטינן להיות מחוקק כל אחד בשלו הכל כמו ששמעו: שנים אין עושין דין. דמתחילתו לא נראו להיות לדינינן: אבל בלילה. שאינו רואין לרון פותבין אין עושין דין
 63 אפילו למחר שמתחילתן לא נראו ליבש לשם דין.

קצו **סנהדרין, אחד דיני ממונות – פרק רביעי דף לה עמוד א – מותר מהדרות – אבן ישראל – (שטיינליץ) תוספות**

אבל במיתה אחת דתין. והא דתני בתוספתא אין דתני שנים ביום אחד אפי' נואף ונאפת
 בפרק נגמר הדין (לקמן דף נוו). מוקמי לה בבת כהן ובעלה ודייא בשריפה
 ובעולה בתנא.

אשרו תמוץ ולא חומץ. פ"ה כדדרשנן בפרק שריש שנגח את הפרה (ב"ק דף נוו):

1 ותקח רצפה בן איה וגו'. אלמא מנגולין היו לפי שתלויין על העצים ואי מושו
 2 לא תלין בבלתו וגו' הא שנינן לה בכימות (דף עט). מוטב תיערבך את אחת בתורה
 3 ויתקשר שם שמים בפרהסיא שיהו הכל רואין אותן ושואלין מה טיבן של אלו
 4 הללו בני מלכים הם ופשוטו ידם גברים גרוזים חלק להם בתי הינים. והכי קאמר
 5 קח כל ראיה הגם והולך אותם לבתי דינים
 6 דרבה רדוה את עבירי העבירה ותוקע
 7 אותם את המחזיקין מפני שבמרו לבועל
 8 פעור ועובד עבודה זרה פסקלה כול
 9 הנשקלן תתלין כדאמרנן (בארכוב מכות
 10 דף סה): שאין. ב"ר אחד דן שנים ביום
 11 אחד: אלא בשתי מיתות. הוא דאין דתין לפי
 12 שאין זו רומה ולו תצריך למצוא טעם
 13 לדבריהם כאן וכאן ואתי לאקלילי שמה
 14 לא יתפשו ככל הצורך. אבל במיתה אחת.
 15 ועבירה אחת דתני: אלא. בדומות קרא
 16 (במדבר כה) וישבו חרון אף וגו' בשקבין
 17 רואה שכולם עוסקים בדבר ומקדיין
 18 לכבוד: צדק ילין בה. רגילין היו מתחלה
 19 להליון את חרין כדי לצדוק ועתה כשאין
 20 עשיתם כן דתני דין במרצחין: שממזין את
 21 דינו. שמשחא אותו ומליטו כדי להצניאו
 22 לאמיתו: ואידך. מביעי עיניו לך דרשה
 23 דאמר בב"ק (דף ע"ש) מנין שנוקטין
 24 לתובע בתלה בנות תובוע את חבריו ודי
 25 שהלוח ואינו משלם וה טענה משכון היה
 26 לבידך ותתקלקל או אבד נוקטין תחלה ביד
 27 הנתבע והתובע ע"ה שראש ממנו בידו ואי
 28 כן נוקטין לרין המשכון: אשרו חמוין. החזיקו
 29 את הגול ולא את הנוהל: כל תענית וכו'.
 30 רגילין היו בליל תענית לעשות צדקה והיו
 31 עיני התענית שואות וכלן ואם יליתו מנצא
 32 עינים רעבים שנשענו על כך. וה"פ. במקום
 33 שרגילין חלקו ריפתא ותמרו דבר המוכן
 34 לאכול: אבל יולי וישתקו ולא שנענו
 35 העניים עליהם אותו הלילה ולית לן בה עד
 36 למחר: דלמא הווי מנצא. היום תלובו ובעו
 37 למעבד הלנת דין ונמצא גמור שבת ואי
 38 אפשר בדמרשא איתא דתני: כל תענית שבת
 39 לייניינן במעלי שבתא ונשמרה בחד
 40 בשבתא. וכל שאל נגמר הדין לא איל
 41 ענינו דתני דתני שעה מצופה להצלה אבל
 42 כנגמרו כל היום מצפה למיתה והיו עיני
 43 הדין: מיניש' להו טמיהו. שנשא ותנו
 44 ודקדקו ביום ראשון: ליבא דיניש אינשי.
 45 ליבא דיניש לא תביו ואף על גב שבתו לא
 46 ליסוד הטעם נשכח מלבו ישובו לטעמו ואין
 47 יכול לישבו לתת טעם הנין כבארשונה
 48 ותתא קבורת מת מצוה מו'. ר"ל לאו
 49 אמנתינ בעיני מר' ויתגן אלא בעילמא
 50 הסדרה מסדר הגני כאן משום דסופה לשאלו ותתא מיתת ביד דוחה שבת:
 51 ולאחותו מן האלו. גבי נזיר בתבי על נפש מת לא יבא וכתיב בתריה לארבו ולאמו
 52 לאחותו ולאחותו יתנו וכו'. דמאל (בפשות) מוטבם דארבו דרשנין להו
 53 בספרי אביו מה תלמוד לומר לא לא אלא להוציא מת מצוה שמותר ליטמא
 54 לו לאמו מה תלמוד לומר גופיה לא איתרעך ולהריד מת מצוה הא מאביו נפקא
 55 אלא להביא שאם היה לו נזיר עליו שתי קדשות אין הכתוב מודירו
 56 ליטמא אלא לאמו ולשאר קרובים אבל מטמא למת מצוה לאחותו מה תלמוד לומר
 57 שאם היה זה בן כהן גדול וקדושתו חמורה שלא בלא נזירות אסור ליטמא
 58 לקרובים אין ע"ה בן לאותו הוא דלמי אלא טמא אבל מטמא אדם למת מצוה ואם
 59 אצני עני נזיר גיראיה וכו' הדין דתני נזירו עני נזיר וכו' לא לאחותו מה
 60 תלמוד לומר הרי שיהיה כ"ג נזיר והולך לשחוט את פסחו דאיכא מצות טובא
 61 אפי' לאחותו הוא דאניו טמא אבל מיטמא למת מצוה:

1 **אבן** ודני חמור דאין שטמא לקרובים וכן הדין טמא לקרובים מ"מ ס"ד דמיחרא
 2 טפי משום כון הדין כון דאיכא חרתי וכו' הדין עיף שזי קדושתו לעולם וזי
 3 אין קדושתו לעולם כדאמרנן בן כורז (דף מו): **הרי** שיהי הולך לשחוט
 4 את פסחו. פ"ה הרי שיהי כון גדול נזיר והולך לשחוט את פסחו וקשה דפרין מניה
 5 בפ' טול ע"ה (יבום דף ק). אעבאד דיוסף פתחה אשתו ע"ה וטמא ומאי
 6 קשיא שאני הכא דאיכא מצוה טובא ע"כ כהן גדול לפרש בדחולך לעשות פסח
 7 איירי או למול את בנו ואיני לא כון גדול ולא נזיר כון משעט מרן קתיי ר"ה שיהי
 8 כ"ג נזיר והולך לשחוט את פסחו כרתני באחריני הוא דתני אמרת לא יטמא משום
 9 לית איה עשה וטמאת קרובים ויחיה עשה פסחו ויחיה עשה וטמא שיהי כ"ג נזיר
 10 ילישב פי' הקטני: דא משום הולך לשחוט לא יחיהו לא נגעט במלכות ב' יה
 11 נמי בדידי אחריני אין בכך כלום דלא עביד לכהן הדין כפריישית לעיל וקדושתו
 12 קדשתו עולם:

אביו ולאמו. ולאמו דלאמו לכהן נזיר

1 **ותקח רצפה בן איה וגו'.** אלמא מנגולין היו לפי שתלויין על העצים ואי מושו
 2 לא תלין בבלתו וגו' הא שנינן לה בכימות (דף עט). מוטב תיערבך את אחת בתורה
 3 ויתקשר שם שמים בפרהסיא שיהו הכל רואין אותן ושואלין מה טיבן של אלו
 4 הללו בני מלכים הם ופשוטו ידם גברים גרוזים חלק להם בתי הינים. והכי קאמר
 5 קח כל ראיה הגם והולך אותם לבתי דינים
 6 דרבה רדוה את עבירי העבירה ותוקע
 7 אותם את המחזיקין מפני שבמרו לבועל
 8 פעור ועובד עבודה זרה פסקלה כול
 9 הנשקלן תתלין כדאמרנן (בארכוב מכות
 10 דף סה): שאין. ב"ר אחד דן שנים ביום
 11 אחד: אלא בשתי מיתות. הוא דאין דתין לפי
 12 שאין זו רומה ולו תצריך למצוא טעם
 13 לדבריהם כאן וכאן ואתי לאקלילי שמה
 14 לא יתפשו ככל הצורך. אבל במיתה אחת.
 15 ועבירה אחת דתני: אלא. בדומות קרא
 16 (במדבר כה) וישבו חרון אף וגו' בשקבין
 17 רואה שכולם עוסקים בדבר ומקדיין
 18 לכבוד: צדק ילין בה. רגילין היו מתחלה
 19 להליון את חרין כדי לצדוק ועתה כשאין
 20 עשיתם כן דתני דין במרצחין: שממזין את
 21 דינו. שמשחא אותו ומליטו כדי להצניאו
 22 לאמיתו: ואידך. מביעי עיניו לך דרשה
 23 דאמר בב"ק (דף ע"ש) מנין שנוקטין
 24 לתובע בתלה בנות תובוע את חבריו ודי
 25 שהלוח ואינו משלם וה טענה משכון היה
 26 לבידך ותתקלקל או אבד נוקטין תחלה ביד
 27 הנתבע והתובע ע"ה שראש ממנו בידו ואי
 28 כן נוקטין לרין המשכון: אשרו חמוין. החזיקו
 29 את הגול ולא את הנוהל: כל תענית וכו'.
 30 רגילין היו בליל תענית לעשות צדקה והיו
 31 עיני התענית שואות וכלן ואם יליתו מנצא
 32 עינים רעבים שנשענו על כך. וה"פ. במקום
 33 שרגילין חלקו ריפתא ותמרו דבר המוכן
 34 לאכול: אבל יולי וישתקו ולא שנענו
 35 העניים עליהם אותו הלילה ולית לן בה עד
 36 למחר: דלמא הווי מנצא. היום תלובו ובעו
 37 למעבד הלנת דין ונמצא גמור שבת ואי
 38 אפשר בדמרשא איתא דתני: כל תענית שבת
 39 לייניינן במעלי שבתא ונשמרה בחד
 40 בשבתא. וכל שאל נגמר הדין לא איל
 41 ענינו דתני דתני שעה מצופה להצלה אבל
 42 כנגמרו כל היום מצפה למיתה והיו עיני
 43 הדין: מיניש' להו טמיהו. שנשא ותנו
 44 ודקדקו ביום ראשון: ליבא דיניש אינשי.
 45 ליבא דיניש לא תביו ואף על גב שבתו לא
 46 ליסוד הטעם נשכח מלבו ישובו לטעמו ואין
 47 יכול לישבו לתת טעם הנין כבארשונה
 48 ותתא קבורת מת מצוה מו'. ר"ל לאו
 49 אמנתינ בעיני מר' ויתגן אלא בעילמא
 50 הסדרה מסדר הגני כאן משום דסופה לשאלו ותתא מיתת ביד דוחה שבת:
 51 ולאחותו מן האלו. גבי נזיר בתבי על נפש מת לא יבא וכתיב בתריה לארבו ולאמו
 52 לאחותו ולאחותו יתנו וכו'. דמאל (בפשות) מוטבם דארבו דרשנין להו
 53 בספרי אביו מה תלמוד לומר לא לא אלא להוציא מת מצוה שמותר ליטמא
 54 לו לאמו מה תלמוד לומר גופיה לא איתרעך ולהריד מת מצוה הא מאביו נפקא
 55 אלא להביא שאם היה לו נזיר עליו שתי קדשות אין הכתוב מודירו
 56 ליטמא אלא לאמו ולשאר קרובים אבל מטמא למת מצוה לאחותו מה תלמוד לומר
 57 שאם היה זה בן כהן גדול וקדושתו חמורה שלא בלא נזירות אסור ליטמא
 58 לקרובים אין ע"ה בן לאותו הוא דלמי אלא טמא אבל מטמא אדם למת מצוה ואם
 59 אצני עני נזיר גיראיה וכו' הדין דתני נזירו עני נזיר וכו' לא לאחותו מה
 60 תלמוד לומר הרי שיהיה כ"ג נזיר והולך לשחוט את פסחו דאיכא מצות טובא
 61 אפי' לאחותו הוא דאניו טמא אבל מיטמא למת מצוה:

אביו ולאמו. ולאמו דלאמו לכהן נזיר

ושמע

1 שבת. שנדרת מפני העבודה. הבהש הר"ר יעקב דארוליי"ש וימא דיו מה עבודה לא
2 מדרתא אלא בשב ואל תעשה. אף שבת לא תרחה אלא בשב ואל תעשה ולמאן
3 דלית ליה דין ובי"ק דף כה. ושם דיכא דמפריך קל וחומר ניהא וי"ל מימ איכא קי
4 ודשהת ומה עבודה שהיא עליה דוחה שבת קבורת מת מצוה לא כ"ש דלכל הפחות לא

5 גרע מעבודה הוא דאמר בסוף פרק ביצה הרגל
6 (שב) מעלה במקום שדקל על השן ועל הרגל
7 ברדה. שיהא פטור הנימין עליהם ברשות הניק
8 לשלם נוק שלם סקס משחיימי על הקר ברדה
9 שהיא דוחה אינו דין שנחיימי עליו ברשות הניק
10 לשלם נוק שלם ואמרין דיו מה ברדה חצי נוק
11 אף ברשות הניק חצי נוק ואמאי לא אמרין
12 ומה שן ורגל הקל משלם בחצר הניק נוק שלם
13 קר חמור לא כ"ש וי"ל דשאני ביהו כיון דנק
14 העבודה נדחת מפני מת מצוה אין לו למר
15 שהיא חמורה הימנו בשום מקום: רציחה
16 תוכיח. וא"ל וליבער ק"ו מנימלה ולא מצי פריך
17 מרציחה וי"ל מימ היה מצי למימר רציחה
18 תוכיח כי הכי רציחה לא דחיא שבת אף על
19 פי שדוחה את העבודה רדחיא שבת ה"נ קבורת
20 מת מצוה ולא תרחה שבת אף על פי שאינו את
21 המלה דרדה שבת.

22 **מושבות** מעם מובחי. אפוא אש שם כהן ראי'
23 לעבוד את העבודה נדחתה וא"ל
24 דמה שרציחה דוחה את העבודה לאו משום
25 הרציחה דוחה את העבודה אלא משום דגרא
26 לא חוי כדאמרין (ברכות דף רלב) כהן שרדג
27 את הנפש לא ישא פפוי שנאמר (ישעיה א)
28 ידכום דמיים מלאו וכ"ש עבודה וי"ל דעל כרחק
29 ידח את הרע ולא יעורר לעבודה ונשיאות כפיס
30 חומרא בעלמא הוא ועד ליה דשאני נשיאות
31 כפיס לפי שתרדג בדין ואין קטיגור נעשה סיגור
32 כדכתיב בהודא קרא ובפרישום כפיסם אעלים
33 עמי וגו'.

34 **מושבות** מה ת"ל. ואל דרדשי' בספ"ק
35 דשבת (ר"כ) בכל מושבותיכם
36 אי אתה מבעיר אתה אכל מבעיר מנדרות בית
37 המוקד היינו משום דכתיב מושבותיכם
38 כתב משבות וכי תימאנ כוליה לחכי הוא דאתא
39 אי"כ לכתוב בכל גבולכם אלא מדכתיב לשון
40 מושבות ודרשין ב"ד ואת' כוליה לביד' ולחדיא
41 דשבת הוא דאתא ומנא ליה לרבי יוסי ללא
42 ולרבי נתן לחלק וי"ל מדכתיב לא תבערו ולא
43 כתיב לא תעשו מלאכה בכל מושבותיכם הדחה
44 דרשין ב"ד והדיא דשבת אכל אתה עשה
45 מלאכה במדורת בית המוקד:
46 **אמר** אביי שהתא דאמרת. וא"ל ולבאי נילק'
47 מעל מצוה קי"ו ורשי ליקט ביה יוסי ללא
48 למימר רציחה חמורה אלא דאמרי רבא
49 היכי פשיטא לר' יוחנן למימר רציחה תוכיח
50 שדוחה את העבודה הוא איכא למימר שאן
51 דוחה מקל וחומר ואם כן הדיא קשיין לדוכתן
52 קשיא דר"ל: **אין** רציחה דוחה אותה. וא"ל
53 וימא דיו ומה רציחה אינה דוחה שבת כקום
54 ורעה אף עבודה לא תרחה כקום נעשה אבל
55 שב ואל תעשה דחיא שפיר ולמאן דלית ליה
56 דיו דיכא דמפריך קל וחומר ניהא:

57 **לא** תהא רציחה. רבא נמי פשיטא ליה דלא מצי למימר דהכי רבא לא
58 ציבור אי"כ גם כקרבן יחיד לא מיתוקם אלא דחיא רבא לא אמרין קל וחומר:

1 ושעט שמת לו מת. קרובה. יבול. יטמא אמרת לא יטמא.
2 (ויקרא כא) על נפשות וגו' ואורך זברים הוא לשון המשנה ו' יבול אף מת מצוה
3 כן ת"ל ולאחותו ולא איצטרין אלא לאחי וללמד א"ע"ש שיש עליו קדושה הרבה
4 ועסקי מצוה לאחותו הוא דחזויה הכתוב שלא ליטמא אבל מיטמא למת מצוה:
5 רציחה תוכיח שדוחה את הקבורה. דכתיב
6 מעם מובחי יתקחו למות שאם היה כהן
7 ורצח ורצחו לעבוד מימאי אותו לידן בביד
8 ובלבד שלא יורידוהו מעל המזבח ממש אם
9 כבר התחיל דכתיב מעם מובחי מעל:
10 כבר פסקת. דלא דחיא שבת: מה ת"ל. הא
11 ס"ד דאדבערה קאמר מה ת"ל הא כתיב
12 (שמות ז) לא תעשה לו מלאכה: ופריקן
13 מה ת"ל אי לר' יוסי ללא כו'. ללא יצאת
14 כרת שאר המלאכות לומר כך שאין בה
15 כרת וסקילה אלא לאו בעלמא: לחלק
16 יצאת. מה הכלל לומר מה הכלל כולו יצא
17 שלא תאמר עשאן לכל המלאכות בהעלם
18 אותה אינו חייב אלא אותה לכך יצאת ו'
19 להקיש אליה את כל הכלל ולומר כך מה ו'
20 מיוחדת שהיא אב מלאכה ודחייב עליה
21 בפני עצמה שהיא חזויה עליה לאו בפני
22 עצמה אף כל שהיא אב מלאכה ודחייב עליה
23 בפני עצמה: מושבות אף קשיא ליה. לנאט
24 ועלה קאמר מה ת"ל כל היכא דכתיב
25 מושבותיכם בא למרר בכל מקום שאהם
26 וישבין ולהביא חוצה לארץ: חובת הגוף
27 היא. חובת המוטלת על האדם ואינה מוטלת
28 על הקרקע כגון מצות שביעית ולא על
29 פירות קרקע כגון ערלה ודבאים ותרומות
30 ומעשרות ותרומת כהן בפי' קדושתין (דף לו) כל
31 מצוה תלויה בארץ כלומר על הקרקע
32 ופירותיה אינה נהנת אלא בארץ וכל שאינה
33 תלויה בקרקע כגון בארץ בין בחיל וילף
34 מעי': שומע אני. והומת בין בחול בין בשבת
35 דהיינו לך מקו' מעבודה כדאמרין לעיל: או
36 אינו אפילו מיתת כ"ד. במשפט חילול
37 הוא מה אני מקיים והומת בחול לא בשבת
38 דקי' פריכא הוא דחייב למימר קבורת מת
39 מצוה תוכיח שדוחה עבודה ואינה דוחה
40 שבת: או אינו אלא שבת. קאמר
41 והומת דקי' לאו פריכא הוא דחיא דקא
42 אמרת מקבורת מת מצוה היא גופה תיקשי
43 לך וימא דתידויה שבת מקו' מעבודה ת"ל
44 מושבותיכם והכי מפרש של בפי' דיבמות:
45 והוי אלה לבם. בפרשת ורצחתי כתיב גבי
46 מיתות ביד: ואמר רחמנא לא תבערו. אפי'
47 לשריפת מיתת ביד: השתא דאמרת. כל
48 תבערו אפן רציחה דוחה שבת על כרחק
49 מהשתא אף רציחה דוחה עבודה מקו: **אמר**
50 רבא. אי האי קו' תתיא למדרש תו לא
51 מיתוקם מעם מובחי דאי כקרבן יחיד אלא
52 איכא למדרש נמי קו' שנעשה מפני קרבן
53 יחיד דקסבר נדרים ונדבות קריבים בידע'.
מה

1 ושעט שמת לו מת. קרובה. יבול. יטמא אמרת לא יטמא.
2 (ויקרא כא) על נפשות וגו' ואורך זברים הוא לשון המשנה ו' יבול אף מת מצוה
3 כן ת"ל ולאחותו ולא איצטרין אלא לאחי וללמד א"ע"ש שיש עליו קדושה הרבה
4 ועסקי מצוה לאחותו הוא דחזויה הכתוב שלא ליטמא אבל מיטמא למת מצוה:
5 רציחה תוכיח שדוחה את הקבורה. דכתיב
6 מעם מובחי יתקחו למות שאם היה כהן
7 ורצח ורצחו לעבוד מימאי אותו לידן בביד
8 ובלבד שלא יורידוהו מעל המזבח ממש אם
9 כבר התחיל דכתיב מעם מובחי מעל:
10 כבר פסקת. דלא דחיא שבת: מה ת"ל. הא
11 ס"ד דאדבערה קאמר מה ת"ל הא כתיב
12 (שמות ז) לא תעשה לו מלאכה: ופריקן
13 מה ת"ל אי לר' יוסי ללא כו'. ללא יצאת
14 כרת שאר המלאכות לומר כך שאין בה
15 כרת וסקילה אלא לאו בעלמא: לחלק
16 יצאת. מה הכלל לומר מה הכלל כולו יצא
17 שלא תאמר עשאן לכל המלאכות בהעלם
18 אותה אינו חייב אלא אותה לכך יצאת ו'
19 להקיש אליה את כל הכלל ולומר כך מה ו'
20 מיוחדת שהיא אב מלאכה ודחייב עליה
21 בפני עצמה שהיא חזויה עליה לאו בפני
22 עצמה אף כל שהיא אב מלאכה ודחייב עליה
23 בפני עצמה: מושבות אף קשיא ליה. לנאט
24 ועלה קאמר מה ת"ל כל היכא דכתיב
25 מושבותיכם בא למרר בכל מקום שאהם
26 וישבין ולהביא חוצה לארץ: חובת הגוף
27 היא. חובת המוטלת על האדם ואינה מוטלת
28 על הקרקע כגון מצות שביעית ולא על
29 פירות קרקע כגון ערלה ודבאים ותרומות
30 ומעשרות ותרומת כהן בפי' קדושתין (דף לו) כל
31 מצוה תלויה בארץ כלומר על הקרקע
32 ופירותיה אינה נהנת אלא בארץ וכל שאינה
33 תלויה בקרקע כגון בארץ בין בחיל וילף
34 מעי': שומע אני. והומת בין בחול בין בשבת
35 דהיינו לך מקו' מעבודה כדאמרין לעיל: או
36 אינו אפילו מיתת כ"ד. במשפט חילול
37 הוא מה אני מקיים והומת בחול לא בשבת
38 דקי' פריכא הוא דחייב למימר קבורת מת
39 מצוה תוכיח שדוחה עבודה ואינה דוחה
40 שבת: או אינו אלא שבת. קאמר
41 והומת דקי' לאו פריכא הוא דחיא דקא
42 אמרת מקבורת מת מצוה היא גופה תיקשי
43 לך וימא דתידויה שבת מקו' מעבודה ת"ל
44 מושבותיכם והכי מפרש של בפי' דיבמות:
45 והוי אלה לבם. בפרשת ורצחתי כתיב גבי
46 מיתות ביד: ואמר רחמנא לא תבערו. אפי'
47 לשריפת מיתת ביד: השתא דאמרת. כל
48 תבערו אפן רציחה דוחה שבת על כרחק
49 מהשתא אף רציחה דוחה עבודה מקו: **אמר**
50 רבא. אי האי קו' תתיא למדרש תו לא
51 מיתוקם מעם מובחי דאי כקרבן יחיד אלא
52 איכא למדרש נמי קו' שנעשה מפני קרבן
53 יחיד דקסבר נדרים ונדבות קריבים בידע'.
מה

57 **לא** תהא רציחה. רבא נמי פשיטא ליה דלא מצי למימר דהכי רבא לא
58 ציבור אי"כ גם כקרבן יחיד לא מיתוקם אלא דחיא רבא לא אמרין קל וחומר:

אן רציחה דוחה אותו. דאין בין ר"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד דהא בר"ט נמי כל מלאכה לא תעשה כתיב: ונחיא כו'. מטקא דבימלתיה דרבא ודא הניחא למאן דאמר נדרים ונדבות אין קריבין ביום טוב מצית לאוקמי מעם ומזבחי בקרבן יחיד דלא יחד לא שבת ולא יום טוב ודא לא מיריש ק"ו כדאמרן. אלא ל"ד קריבין.

איכא למרש"י דאין יום טוב מביחור ולהוות תנא
הוא מקומת מעם מדינא ופלוטמידי
במסכת ביצה: אלא אמר רבא. על כרחך
אתא מעם מזבחי ועקריה לקל דחומר ב' מקרבן יחיד בין מקרבן ציבור דלא מביחא
למ"ד קריבין דכין דקרבן יחיד דוחה יום טוב
אי תית למירש קל דחומר לא מיתוקם
מעם ומזבחי כלל ועל כרחך לא תרש"י
ואתא קרא ועקריה ציבור דלא מביחא דאמר
כו ואיכא לאוקמי לקרא בקרבן יחיד דליכא
ק"ו ובקרבן ציבור לא בעית לאוקמייה לקרא
משום ק"ו על כרחך משמעוהיה מיתוקם
נמי בקרבן ציבור ומזבחי משמע המיוחד לו
דהיינו תמיד שהוא עיקר כל הקרבנות: הווי
תחלי ברשא. במנינא דסיקריקון אמרה
רב פפ' הניקין (ניסך דף ט"ז) דקתני דליכא
כ"ד ונמנו שאם שהתה בניי סיקריקון שנים
משום דהש"כ ר' ואמר רב' אהא אנה בההוא
מנינא דמנינא דדיי הוא אהא תחלי ברשא.
מן הצד הווי תחלי. מפני ענה יתיירא
שהתה בו: בריה דרבי וולס' במקום אחר.
תרותו וגדולתו של ישראל באדם אחד שכן
במנותו של ציבור בתורה ובגדולתו כגון
משה שהיה גדול על כל ישראל במלכות
ותורה וכו' רבי בבשאיא ובתורה: הווי
אלעזר. חבירו בתורה ולא הוי מקום אחר:
והא הווי פניחם. משמעו יחושע ואלעזר
הווי וקנים. כגון עתניאל ואבנן ובעו: עירא
דאורי. מירב' (דף ט"ז) אמרין דהווי מנחי
לוה לרבנן על גבי בריס ובסתמי דודי הווי
מנחיו עליו לראש דכתיב (ש"ב כ) עירא
האידי הווי כהן לוד: שמעי. גדול היה
כדאשכחן שירד לקראת דוד הירדן באלף
איש: שבטא. שהיה ישבתו גדולה משל
חזקיה כדאמר ב"ב ז' בורר (דף כו.) לא
תענה על רב. כתיב יום מיד מאתן לא
תחלה על מופת לא של ב"ד הלכה לא
מתחילינן מיתלמא חוה ליה חובה ולא
פלגינא עליה ומתחילין מן הדג (שלא
ישמע) אחד דברי אחר מן המזכים וסיכס
עמו: ויתבין ע"ז דרבי. באחרונה נה
עליו לזנו משום מורד במלכות: שנה אדם
לתלמודו. ומראה לו פנים לזכות ולחובה
לחוב הדין עמו ונמנה עמו או לזכות או
לחובה ומשך הדין על פי התלמיד מאתן מן
הדינין: הפמאות והתחרות. שהוראתן
ביחד אין בהם ענין אלא אם כן חולקין
וצריך לעמוד לפנין אלא רב ודמטאין או
דמטחין מונק את האב ובנו או את הרב
ותלמידו שביטא אבל דיני ממונות ונשות ומנות שמונן אף בתחילת הדין
(ומן התורה היה צריך שלשה דיניי נפשות כ"ג כן קדוש החרש שצריך שלשה
דמשפט כתיב היה חושש פא) כי חוק השלשה הוא משפט אלא"ה יעקב ומוקמינן
ליה בקידוש החרש במס' ר"ה (דף כה) וכן עיבור השנה שצריך שלשה חמשה ושבועה אין האב ובנו כשרין זה עם זה ולא הרב ותלמידו נמנין אלא אחד וסיפא דבריי

זמ' י"ט. ואת ומג' דלא אחי דחיא רציחה י"ט אה אפי ש' דחיא אי לא יומא ערבוב
(שמות לה) בכל מושבותיכם ובי"ט לא כתיב א"כ תרחי א"כ חייב ימיו משה כתיב
שהוה יום טוב רציחה דוחה אותו וכו' וי"ל דאיכא לממר שבת זכיח שנדחת מפני
העבודה ואין נדחית מפני הרציחה והוא דרין י"ט מיתו אין שייך לממר שבת זכיח
שנדחת מפני העבודה והיה עבודה שאינה
נדרחת מפני הרציחה והוא אדמיה דאביי
ול"נ דליק מיד בין דאיכא לממר ק"ו לקולא
ולתמרא לתמרא אמרין.

והא הוה חזקיה. את ספריס דלא גרס ליה
דחזקיה לא היה מושל על כל ישראל
שכבר גלו עשרת השמינים ועוד דשבטא ישע
היה ולא ממנינא הוא ותוע דכי פריך הוה רד
היה וזה אחרתופל שקראו רד אלפס
ומידועו כיון דרשע הוה אינו מן המנין וקצת
קשה דלא משני הוה מפיבשת שהיה מבייש פני
רדו בחבלה (ברכות ד'.)
בולח' שניה קאמרין. שהתחילתו גדולתו
לא פסק כולחו שני והשתא לא
קשה לספריס דגרסי ודא הוה אלעזר הוה פניס
דכתי פריך ודא הוה אלעזר שהתחלה גדולתו
אחר של יחושע ותימה דלא משני אידושע היה
ועתניאל בן קנז שהחיו הלכות (הלכות)
שנשתכחו משראה בימי אבלו של משה
(תמורה דף ט"ז)

והא הוה רב נתן. שהיה קרוב למלכות
כדיאית פב' דבוסים (דף ט"ז)
דאתקייס ביה ודווי מלכים אמרין:
דיני נפשות מתחילין מן הצד. משום לא
תענה על רב אבל ביניי ממונות לא
חיישי ומי דרך שאלה יכולין לענות ואפשר
לא תענה על רב ביניי נפשות כתיב ולא ביניי
ממונות אינ' דלנשות קאי נמי איניי ממונות
לאמא דמקויל לא ברש מלתינן (דף ט"ז) בב"ד
נטע

רבה רב רחא אמר ר' יוחנן מהכא ויחזרו
איש וגו'. והא בשמע שמורד במלכות
ובעי למדייני דרדו היה חושב עצמו מלך וכן
בפרק במה בהמה (שבת דף י"ט וט"ז) בני אוריה
שהיה לו לרוד לזנו בסנהדרין ולא דיניה
אינ' שהיה מורד במלכות כדאמרין בהם
וקשה דהא אמר בענינלה (דף י"ד וט"ז) דמורד
במלכות לא בעי למדייניה ורש יז לומר לא בעי
למדייניה כשאר חייבי מיתות אלא לקבל עדות
ולידע אם הוא מורד במלכות ונראה לא דאמר
לא בעי למדייניה לענין לא נתנת בפירקין (דף
ל"ב) דיני נפשות גומרין ביום לכות וביום
לשאריתיה לחובה ובלילה שלאחריין אין גומרין
והא גומרין ביום לחובה ודיני דקאמריה ליה
באביגיל עליו דנין איהו כתיב בלילה כדאמרין
לעיל בפירקין (דף ל"ד) דנגד השמש בעיק
והשיב ליה דלא בעי למדייניה כשאר ר' אב
נפשות אלא גומרין ביום לחובה או מכות
בירושלמי דפירקין דאמריה ליה וכו' דנין דיני

נפשות בלילה אמר לה רבי נגמר דיני מבעתי יום: אין מונן להם אלא אחר. משום
קידוש החרש ועיבור השנה איצטרך לדענן דין פשיטא דאין קרובים כשרים:
לא תווי
כ"י
נפשות בלילה אמר לה רבי נגמר דיני מבעתי יום: אין מונן להם אלא אחר. משום
קידוש החרש ועיבור השנה איצטרך לדענן דין פשיטא דאין קרובים כשרים:
לא תווי
כ"י

1 לאתווי. אמר. לא אפיק בה כשרין לון דיני נפשות קאי דאם כן הוה ליה לממור
2 למתו. חלה דהוה רבוחא טפי דאפי' חלה רבשה לבא בקהל פסול לרון דיני
3 נפשות משום דרביחא בדין רבוחא ק' ועוד דא' בחרייא קתני לה אלא כתיבס לויס
4 וישראלים שמיאן לכחונה אלא האדכל כשריין לרון דיני ממונות קאי וכן מוכח

5 היריבוחא דעביד ארמי ממונות ואיע' בדפרק
6 בא סימן (נדה דף מ"ג ושם) בעביד יריבוחא
7 איפכא ארמי נפשות מי'מ נקט עיקר מילתא
8 משום דיני ממונות ואי' לימא לאתווי סומא
9 דכשר לרון דיני ממונות חלנא דמתני'
10 כדאמרין לעיל (דף ק"ה) ופסול לדיני נפשות
11 כדאי' ברש מצות הליצה' (בבבט דף קא. ושם)
12 דממעט סומן מדתני' רב יוסף כשם שבדי' מנוקף
13 כדוק כן מנוקף מכל מום ומחאי טעמא נמי יש
14 לפסול כל מומין כיון דקאמור קרא דאם און כך
15 במום ממש איירי ויל' דמשמע ליה מחני'
16 בפסול יוחסין כדאמרין' ביה בורר (לעיל דף כ"ז)
17 אמתניתין דאם סימן תרע דקתני סיפא אלא
18 כתיבס לויס וישראלים המשיאן לכחונה
19 הנינא. חדא וימנא. אמריתיה דרב יהודה
20 קשה ליה אמאי אקבערין ליה לממור דתני'
21 מתניתין לאיתווי ממור דאי אמתינתין מאי פריך
22 הא קתני התם טובא כה'ג אע"ג דתני לוד
23 בשאר דוכי' וכה'ג אשכחן בפרק אלו דברים
24 בפסוקי דף ס"ט. ושם) גבי כלל גדול א"ר
25 עקבא כל מלאכה שאפשר לעשותה.
26 הדיא. לאתווי. גר. השתתא עבד דסתם גר
27 כשר לדיני ממונות וק' בדפרק תחילין
28 (בבבט דף ק"ה ק"ה) אבשריה רבא לרב מיור בר
29 רחל ומני' אפרסי' דבבל דינון דאמו מישאל
30 מקרב אחין קרנא ביה אלאמו בעיא אמר
31 מישאל איירי ויל' הדבא מיירי לרון גר בחינו
32 כדאמרין' בפ' מצות הליצה' (שם דף ק"ב. ושם) גר
33 דן וחיור דבר תורה ואם היתה אמו מישאל' דן
34 אפילו ישראל ולא כמו פ"ה דלענין דיני
35 נפשות איירי דן וחיור ולא ישראל אלא דיני
36 ממונות כשר ועוד דחתם מייתי קרא דמקרב
37 אחין ואילו דיני נפשות מעמיט' בסמוך מונשא
38 אתך ואי' תהי' דא' דאמר כן. עשה יוחסין
39 (קידושין דף ע"ג) גבי מי שהוחזקו אבותי
40 משותרי הרבים למימרא ולא מוקמינן פסולין
41 ורמינהו רב כשרין לרון ואמר רב יהודה
42 לאתווי ממונו ומאי קבערין היני לרון וחיור ויל'
43 דשאני ממור דחאל ואבוי ואמו מישאל מקרב
44 אחין קרנא נהי' חדא דקאמר צריכא אע"ג דגר
45 וממור חלוקין מי'מ נקט עיריבוחא ושיבא לפ'
46 המשנה השניה סתם און חילוק זה מפורש בה
47 ואי' ברש מצות הליצה' (דף ק"ב. ושם) דאיל'
48 שמואל רב יהודה לרב יהודה הנינא בישראל
49 בב' דא' ישראל ולא בב' דא' ישראל וחיור ליה

50 לומר דאתווי (רב) שמואל רב (רב) יהודה היה בנו של רב יהודה היתרואה דאמרין' בפ' ק
51 קידושין דף כ"ב) דגר בשאר לוי יורשתי' הוא ובני ואיש נראה דא"כ בלא
52 ישראל נמי מצינן אפי' כיון דרעין און אמו מישאל און לומר דאיצטרך
53 לפסול אפי' חליצתי' בני' גרים ובני גרים כיון שחרתון ויליתין בקדושה ישראל מעליא
54 נינורו כדאמרין' בפ' נערה (כתובות דף מה. ושם) לענין נערה הנאורסה והזרתה ויליתין בקדושה ישראל מעליא
55 אמו מישאל ורב שמואל רב יהודה אמו מישאל חדא

56 אהרן. בזמנין ק"ך. אף על גב דמתאן נמי הוי שייך למעטי' שלום הוה בעל מום חדא כדאמרין' בפרק אלו ממוין (דף לו) אם כן עשיתו למשה ולא מום מכל מקום לא
57 הוה מסתבר למיירש אתך לחכי' אי לאו משום דרביחא מום און א"כ.

1 כי קאמר רב. דתלמידו נמנה לא אמר לאו רב כותא דרב אלא דלגמריה הוו
2 צריכי' למה שמעו מרבו אבל לסבירה למצוא רבנות וליישב טעמיה און צריכין
3 הלכך גברא באפי' נפשיה הוא דאי משום גמרא דשמע מיניה כל ישראל נמי
4 ממשא קבלו ואין אלו טעמיה הבנת לבו דינמא אם היתה חכמות מפי' רב אחרי הוי
5 אומר טעם אחרי: עשרה דברין. תנן בבבבטני'
6 (דף ק"ב.) ובולן און ממונות. חזון שור
7 הנסקל. להיות שוה לדיני נפשות אף על פי
8 שאמרונו פ"ק (דף ב.) לענין עשרים ושלושה
9 במיתת בעלים כך מיתת השור: חזון
10 מעשרים ושלושה. שצריך כ"ג דיני נפשות:
11 לא תשא. לרעה ע"פ אדל אבא אתה מטה
12 לחובה דין השור ע"פ אחד והמבא נמיד
13 לכולו מעלות דלא דהניו חזון מבי'
14 ומסתברא דהיקש להכי אתי שהוא עיקר
15 הדין ותחילתו אבל כולו איך להצלה אתי
16 ומה לוח לוח על שור המועד מוטב לקיים
17 בו ובערת הרע (דברים ט"ז) חדא תשעה חזון.
18 והדר פריקין אאתקפתין ודא' י' תנן בבבבטני'
19 ואמר ראי קשאי לן ט' הוו משום דאין בכל
20 שצריך ועשרים ושלושה חדא היא דנאמי
21 טעמא ממור פסול מדיני נפשות משום
22 דבענין כ"ג דינינו סנהדרין ובסנהדרין כתיב
23 (בבבבט י"א) ונשאו אתך בדומין ק' מיוחסין
24 כמותן. וכן. ששבו כבר צע' גדול בנים
25 ואינו רחמניו וכו' סריס: מצינא כשריה. מורע
26 ישראל: מכל מום. פגם משפחה: משום
27 שכינה. הך דבבבט משה הוא דבענין מיוחסין
28 שדור ראי שחמשה שכינה עליהן: שכינה.
29 דכתיב (שם) ואצלנו מן הרה: ונשאו אתך.
30 בסנהדראות שחילק לו יתרו לשפות את
31 העם כאן משום שכינה דכתיב וחקל
32 מעליך ונשאו אתך ולא מן ונשאו אתך
33 במשא העם (שם) וליף' הדהווא בשבעים
34 וקנים שהלכו עמו לאלה מועד כתיב ממונ'ם
35 שכינה: מתני' סנהדרין. אף של כ"ג: כחצי'
36 גזין עמילה. בעגולה היו יושבין ביני שיהו
37 כולן רואין זה את זה לפי שאם היו יושבין
38 בשורה: און פני הראשונים רואין זה את זה
39 ובעגולה שלימה און יושבין לפי שצריכין
40 בעלי הדין והעדים ליכנס לדבר בפני כולם
41 שיהו כולן רואין את העדים ומודקקין
42 דבריהם ולא שיהא פני העדים לשורה זו
43 והמחייבין: לזה ובזמנין דברי המוכין
44 ושניהם כותבין דברי המחייבין שאם ישעה
45 האחד ויכתב כתבו על של חבירה: שלשה. הוו
46 שנתוך טורח טעמיהם שירבה עליהן טעו
47 דברר אלא א' כותב דברי המוכין וא' כותב
48 דברי המחייבין והי' כותב דברי כולם מעליא
49 שאין טורח רב עליהם לא יקצרו דברר ואם ישעה אחד מהם ויכתב כתב של
50 שלישי: יושבין לפניהן. און חן כעגולה אלא שהגדולים יושבין על הספסול'
51 והתלמידים על הקרקע:

1 כי קאמר רב, קגון רב כהנא ורב אפי' דלגמריה
2 דרב, הוון צריכי'. ולסבירה דרב, לא הוון צריכי'. אמר
3 רבי אבהו, עשרה דברים יש בין דיני ממונות לדיני
4 נפשות, ובולן און נהגוין בשור הנסקל, חזון מעשרים
5 ושלושה. מנא הני מילי, אמר רב אחא בר פפא, דאמר
6 קרא לא תטה' משפט אביונך בריבוי' משפט אביונך
7 אי אתה כמות, אבל אתה מטה משפט של שור
8 הנסקל. עשרה, הא תשעה הוון? הא עשרה קתני?
9 משום דאין הכל כשרין, ועשרים ושלושה חדא היא.
10 הא איכא אחרית, דתנא, און משיבין בפסגדרין וכן
11 יפרים ומי שאין לו בנים. רבי יהודה מוסרף, אן
12 אכורין' וחילופיהן בפסגית, דרממאן אמר' לא תחמול
13 ולא תכסה עליו'. הכל כשרין לרון דיני ממונות:
14 'הכל' לאתווי מנא? אמר רב יהודה, לאתווי ממור.
15 הא הנינא חדא וימנא, 'כל הראוי לרון דיני נפשות,
16 ראוי לרון דיני ממונות, ויש ראוי לרון דיני ממונות
17 ואין ראוי לרון דיני נפשות'. והיונן בה, לאתווי מנא?
18 ואמר רב יהודה, לאתווי ממור. חדא לאתווי גר, וחדא
19 לאתווי ממור. וצריכא, דאי אשמעינן גר, דראוי ללא
20 בקהל. אבל ממור, אימא לא. ואי אשמעינן ממור, דבא
21 מצינא כשריה. אבל גר, דלא בא מצינא כשריה, אימא
22 לא. צריכא: ואין הכל כשרין לרון דיני נפשות: מנא
23 מעמיא, דתני' רב יוסף, כשם שגיבית דיני מנוקין בפקדן,
24 כך מנוקין מכל מום. אמר אבימר, דאי קרא 'בנוקף'
25 קת' רעיתו ומום און בך'. ודילמא, מום ממש. אמר רב
26 אחא בר יעקב, אמר קרא, 'והתיצבו שם עקף/ עקף'
27 בדומין קך. ודילמא, התם משום שכינה. אלא אמר
28 רב נחמן בר יתקא, אמר קרא, 'ונשאו אתך/ אתך'
29 בדומין קך ליהוי: משנה סנהדרין היתה פתחי' גזין
30 עגולה, כך' שיהו רואין זה את זה. ושני סופרי' התינין
31 עומדים לפניהם, אחד מימין ואחד משמאל. ופתבין
32 דברי' (מחייבין ודברי' מוכין). רבי יהודה אומר, שלשה.
33 אחד כותב דברי' המוכין, ואחד כותב דברי' המחייבין,
34 ושלישי' כותב דברי' המוכין ודברי' המחייבין.
35 ושלש

36 אשין טורח רב עליהם לא יקצרו דברר ואם ישעה אחד מהם ויכתב כתב של
37 שלישי: יושבין לפניהן. און חן כעגולה אלא שהגדולים יושבין על הספסול'
38 והתלמידים על הקרקע:

1 כי קאמר רב. דתלמידו נמנה לא אמר לאו רב כותא דרב אלא דלגמריה הוו
2 צריכי' למה שמעו מרבו אבל לסבירה למצוא רבנות וליישב טעמיה און צריכין
3 הלכך גברא באפי' נפשיה הוא דאי משום גמרא דשמע מיניה כל ישראל נמי
4 ממשא קבלו ואין אלו טעמיה הבנת לבו דינמא אם היתה חכמות מפי' רב אחרי הוי
5 אומר טעם אחרי: עשרה דברין. תנן בבבבטני'
6 (דף ק"ב.) ובולן און ממונות. חזון שור
7 הנסקל. להיות שוה לדיני נפשות אף על פי
8 שאמרונו פ"ק (דף ב.) לענין עשרים ושלושה
9 במיתת בעלים כך מיתת השור: חזון
10 מעשרים ושלושה. שצריך כ"ג דיני נפשות:
11 לא תשא. לרעה ע"פ אדל אבא אתה מטה
12 לחובה דין השור ע"פ אחד והמבא נמיד
13 לכולו מעלות דלא דהניו חזון מבי'
14 ומסתברא דהיקש להכי אתי שהוא עיקר
15 הדין ותחילתו אבל כולו איך להצלה אתי
16 ומה לוח לוח על שור המועד מוטב לקיים
17 בו ובערת הרע (דברים ט"ז) חדא תשעה חזון.
18 והדר פריקין אאתקפתין ודא' י' תנן בבבבטני'
19 ואמר ראי קשאי לן ט' הוו משום דאין בכל
20 שצריך ועשרים ושלושה חדא היא דנאמי
21 טעמא ממור פסול מדיני נפשות משום
22 דבענין כ"ג דינינו סנהדרין ובסנהדרין כתיב
23 (בבבבט י"א) ונשאו אתך בדומין ק' מיוחסין
24 כמותן. וכן. ששבו כבר צע' גדול בנים
25 ואינו רחמניו וכו' סריס: מצינא כשריה. מורע
26 ישראל: מכל מום. פגם משפחה: משום
27 שכינה. הך דבבבט משה הוא דבענין מיוחסין
28 שדור ראי שחמשה שכינה עליהן: שכינה.
29 דכתיב (שם) ואצלנו מן הרה: ונשאו אתך.
30 בסנהדראות שחילק לו יתרו לשפות את
31 העם כאן משום שכינה דכתיב וחקל
32 מעליך ונשאו אתך ולא מן ונשאו אתך
33 במשא העם (שם) וליף' הדהווא בשבעים
34 וקנים שהלכו עמו לאלה מועד כתיב ממונ'ם
35 שכינה: מתני' סנהדרין. אף של כ"ג: כחצי'
36 גזין עמילה. בעגולה היו יושבין ביני שיהו
37 כולן רואין זה את זה לפי שאם היו יושבין
38 בשורה: און פני הראשונים רואין זה את זה
39 ובעגולה שלימה און יושבין לפי שצריכין
40 בעלי הדין והעדים ליכנס לדבר בפני כולם
41 שיהו כולן רואין את העדים ומודקקין
42 דבריהם ולא שיהא פני העדים לשורה זו
43 והמחייבין: לזה ובזמנין דברי המוכין
44 ושניהם כותבין דברי המחייבין שאם ישעה
45 האחד ויכתב כתבו על של חבירה: שלשה. הוו
46 שנתוך טורח טעמיהם שירבה עליהן טעו
47 דברר אלא א' כותב דברי המוכין וא' כותב
48 דברי המחייבין והי' כותב דברי כולם מעליא
49 שאין טורח רב עליהם לא יקצרו דברר ואם ישעה אחד מהם ויכתב כתב של
50 שלישי: יושבין לפניהן. און חן כעגולה אלא שהגדולים יושבין על הספסול'
51 והתלמידים על הקרקע:

1 ושלש
2 אשין טורח רב עליהם לא יקצרו דברר ואם ישעה אחד מהם ויכתב כתב של
3 שלישי: יושבין לפניהן. און חן כעגולה אלא שהגדולים יושבין על הספסול'
4 והתלמידים על הקרקע:

סנהדרין. אחד דיני ממונות – פרק רביעי דף לו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קפה תוספות

1 **התורה** העידה עלינו סוגה בשושנים. לענין כי נדח נדרש בשאומרת סג כששונה
2 ארומה ראיתו מיד פרש וא"ת הא יחיד דאורייתא היא כדורשנין (לעיל דף
3 כא) ממי יסיתך אחיך כן אמר והכי אחי קא את דדברי קבלה למישרי מאי דכתיב
4 באורייתא ויל דלא אסרה תורה אלא כיען אמו ולא עבידא דמיתריא אבל נדה סופה
5 לישור ומיהו חיבא דכל בעל דלא אפילו נדה אסורה
6 לחיתוידי דכאמרי בפ"ק דברכות ב' פ"ק דברכות ב' (לעיל דף 7)
7 בעל דהא ישן בין האשנים ואשתו ישנה בין
8 הנשים וא"ת היא אמרי בפ"ק דשבת (דף יג)
9 מקיש אשתו נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו
10 הוא בבגדו והיא בבגדה אסור כו ופי' שם
11 בקנינו משום ייחוד דאשת איש אף אשתו נדה
12 והכא אמר סוגה בשושנים ויל דהוא בבגדו
13 היא בבגדה אסורה כששנים איש אפי' כלא
14 ייחוד משום אקריבו דעתה שנדנן ומתחמק
15 וזו מהו דהו יתיבא מיש דייחוד נדה שריא
16 מסוגה כששנים והוא בבגדו והיא בבגדה
17 אסרת מדיקש דאשת איש איפוך אנא ויל
18 ומסתבר טפי לאסור הוא בבגדו והיא בבגדה
19 לפי שמתקבצין יחד ונתנין להו מהו כדפרשיתו
20 וירדה את ריח בגדיה. לשון ריח שריך ברם נדח
21 כדאמרין בס"פ כל הדי (נדה דף כ) הדיא
22 איתלא דאתאי דמא קמיה דר"א ארדיה אמר
23 האי דם דייחוד הוא.

1 **שאל**
2 **הוא** מינא לרב פהא, אמריתו, נדה, שרי לייחודי בהו נבא. אפשי אש בענורת, ואניה
3 מהבהבת. אמר ליה, התורה העידה עלינו סוגה בשושנים, שאפילו כסוגה של שושנים,
4 לא יפרצו בהן פרוצות. ריש לקיש אמר, מהכא לפלח הרמון רתנד, אפילו ריקנין שקד
5 מלאין מנות פרמוץ. רבי יורא אמר, מהכא ירדח את ריח בגדיה, אל תפרידו! אלא
6 בוגדויה, והוה ברויני דהוה בשביבותיה דרבי יורא, דתהו מקרב להו, כי היכי דיתפרדו להו
7 בתויבכתא, והוה קפדי רבנן. כי נח נפשיה דרבי יורא, אמרי, עד האידנא תהו תריבא קמין
8 שקויה דתהו בעי עלן רבמי. השתא, מאן בעי עלן רבמי. הרבה פלביהו ועבדו השוכה:
9 שלש שורות כו' אמר אבוי שמע מינה, כי יידי, פולחן יידי. ולימא להו, עד האידנא תהו
10 יתיבנא ברישא. השתא, מוזבתו לי דנבכי. אמר אבוי, דאמרי ליה הכי, 'הו נב לאריות
11 ואל תהו ראש לשועלים'! **משנה** פיצד מאימין את העדים על עידי נפשות, הוי מכניסין
12 אותן ומאימין עליהן, שפא תאמרו מאומד ומשלמנה, עד מפי עד ופי אדם נאמן. שפא
13 אי אתם יודעין, שסופנו בדוק אתכם ברישה ובתקרה. הו יודעין שלא דנינו ממונות,
14 דיני נפשות. דיני ממונות, אדם נתן מומן ומתכפר לו. דיני נפשות, דמו ידם ויעותיו תלוין
15 בו עד סוף העולם. שפן מצינו בקון שהרג את אחיו, שפאמר קול דמי אחיד צועקים,
16 אינו אומר דם אחיד! אלא דמי אחיד! דמו ידם ויעותיו. דבר אחר, דמי אחיד! שהיה
17 דמו מושקל על העצים ועל הקנים. לפיכך נברא אדם יחיד, וכל המקנים בשל המאבד נפש
18 אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא, וכל המקנים בשל אחת מישראל
19 מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא. ומפני שלום הבריות, שלא יאמר אדם לחבירו
20 אפא גדול מאבדך. ושלא יהו המינים אומרים, הרבה רשויות בשמיים. ולהניד גזולתו של
21 הקדוש ברוך הוא, שאדם טובע פהה מטבעות בחותם אחד, כפולן דומין זה לזה. ומלך
22 מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון, ואין אחד
23 מן דומה לחבירו. לפיכך, כל אחד ואחד היב לומר בשבילי נברא העולם. ושפא תאמרו,
24 מה

1 **ושלש שורות**. כל כחא כמות סנהדרי עשרים ושלשה שאם חילקו הכי רובן
2 מחויבין ומיעוט מובן והמיהו לרעה אין ע"פ אחד ורצין להוסף שנים שנים עד
3 שבעים ואחד הלכך צריך להושיב לפניהם ארבעים ושמה להשלמת שבעים
4 ואחד ולאו אורח אירעא לעשות שורות לתלמידים של כ"ד שתהא מרובה משל
5 דינין ולא לעשות שורות קטנות ולא שתם
6 של כ"ג ואחד של שנים תלמידים הלכך
7 עבדי שלש שורות: וכל אחד מביד את
8 מקומו. לפי שבתחלה כשרה הושיבם שורה
9 הראשונה גדולה משל שני והיא גדולה מן
10 השלישית וגם בכל שורה ושורה הושיבם
11 כסדר הגדול בראש שני למטה הימני וכן
12 כולן או למטה מזה לפיכך צריך כל אחד
13 להיכיר מקומו: הוצרכו להוציבו כגון שמת
14 אחד מן הדיינים סומכין לו מהראשונים שדם
15 גדולים מכולן: אחד מהשניה בא לו
16 הראשנה ב"א. הוא שריא מן הקהל
17 לראשונה לפי שהגרוע מן התלמידים
18 בשורות גדול מגדול שבקהל: ולא היה
19 אותו שנבר מן הקהל יושב במקומו של
20 ראשון ראש שורה שלישי אלא במקום
21 הראוי לו בסוף השורה וכן אותו שבא מן
22 השלישי לשיבה יחד אותו שבסוף מן
23 הראשונים לא היה יושב במקומו של ראשון
24 אלא כולן בסוף השורות וכל בני השורה
25 נמשכין איש איש למעלה מקומו וממלאן
26 זה מקומו של זה ופני שהקטן שבדיינים
27 גדול מן הגדול שבתלמידי הראשונה והקטן
28 שבראשונה גדול מן הגדול שבשניה הלכך
29 כי יידי כולוה יידי כשמת אחד מן
30 ומושבין אחר חלפיו כולן צריכין לנדו איש
31 איש במקומו נ"פ מה"ט. דבענלה דיו
32 וישיבם סה. עגול הוא בביבוחו של עולם
33 שכיח המקדש באמצע של עולם: דומה
34 לפתח בעגולה מנו. שני הלך מים ואחד דיו
35 אל יחסר המנו. אל יחסרו מחלק השלישי
36 שהוא כדי הראוי למנו: עשרים ושלשה.
37 שלש של שבעים: לצאת לעסקיו. חוץ
38 ללשמיים. ס"ה. הוא גור סוגה כששנים
39 גזורה בשושנים כלומר באזהרה קלה
40 והבדלה מועתה עם נפרשין מן העבירה
41 וא"צ גרד אבנים להפסיק שאפי' אין חרוקין
42 מן העבירה אלא גרד שושנים מפקס ביניהם
43 לא יפרצו בה פרוצות הגדה: מהבהבת
44 אחות הדולקת כמו (שבת דף כח) שקפלה
45 ולא היתה בולע"ן פלמתי: ברינו. שריעם
46 לשון בורים: רבי יורא. גוצא היה ותיכרי
47 שקוין ע"י שריעם דביק פשי בתורא
48 עשורא מהשוכה את הפועלים (כ"ב דף פה)
49 וקרו ליה חריבא קטן שקי: ש"מ. מהתני לא
50 היה יושב במקומו של ראשון כי יידי כולוה
51 יידי כדפרשי ליעל: דנבכי. בזבנות מתני
52 מאימין. שלא יעידו עדות שקר: מאומר
53 בגמי מפ: דיני ממונות. אם העיד שקר נתן
54 ומתן לה שפסד עד ידו ומחזיר לו
55 ומתן לה לפיכך נברא אדם יחיד. כל א
56 ואתידי גדולתו. ועד לכך נברא יחיד לרשות
57 אותו ברול שהצורה הקוקה בו: שובע כמת
58

1 **שאני** דמן מסור בדין. מדמיית היא עובדא אמנת' דרביד מאומד משמע דרדיש
2 התא דקא מאומד לא מיקטל דמשמע ע"פ שנים עדים שראו את המעשה
3 ואוריגי הוה ע"ש ר"ב שן שטח והלא דתי חשיב ליה משום כבודו והאי דקאמר או אני או
4 אהה לאו דאק לשן חידא אלא אנה

5 **מיום** שחרב בית המקדש. תימה דהוה קמצי
6 למינר דאף בוקן שבית המקדש קיים
7 כי עובדא דשמוען בן שטח א"נ שלא בעדים
8 והתראה דקאמר במבוכת (דף י') כאשר יאמר
9 משל הקדמוני מרשעים ינא רשע ב"ב שנה קודם
10 שדרגו אחד הרג בשוגג ואחד הרג במודד
11 הקד'הו ממזין לפונדק י"ל דנקט משהיב בית
12 המקדש משום דאם בטלי דיני נפשות לגמרי
13 ואת"ל ואת אבהי הוה מביע למינקט מ' שנה קודם
14 חורבן הבית דקאמר בפרק היו בודקין (לקמן דף
15 מא.) נגלה סנהדרין וישבה לה בחנות ואמר
16 שלא עד ודינא פנתי י"ל מ"מ כשהיו רומם
17 עודך שעה היו חרין לשלכת הגזית כי הידיא
18 עובדא וכיכסא בו והא דפרין לקמן בפרק היו
19 בודקין (שם) ור' יוחנן בן זכאי מי היה בסנהדרין
20 משום דמה שברכו בעוקבי תאנים ברין רוצח
21 היה הוא גדלו משום הנפיש רוצחים הוה ומשום
22 רציחה לא היו חרין ואלו היה חרין אלא כמה
23 כופרים בעיקר דמתים כדרכם א"ל חובת מילה
24 תולה וסבר מצות שיעור משתלמן בעולם אם
25 כדתיב (ברבי"ב) ומשלים לשהואי ועבדא
26 דדיש הפועלים (כי"מ דף פג) דאפקיה להם
27 ותקפה דהוה וכן בעלו נעיה המאוסה הבת
28 נמי זכות תולה לו שלא נעש בסקילה גידון
29 בקלה א"נ היה וכו' לאו דוקא אלא בני תולה
30 ואורח כר הוא דמתחתו בתקו י"ל דנקט סנהדרין
31 בית המקדש משום בדין בית המקדש בברי
32 כדתיב הוה מכפרין מדה ד"מ נפשות שחטבו.
33 **במאן** כר"י אחא. משמע דרבי אחא לית ליה
34 אומד רבי נפשות ותימה דברק
35 שבעת העדות (שבעות דף לד.) ושם משמע
36 דאית ליה גבי שבעת העדות דאנו דתיב אלא
37 בתביעת ממון ורדיש ר' יוסי הגלילי מדתיב אלא
38 דיע בעדות המקדש ביריעה בלא רתיב אומר
39 רב פפא למנר ר' יוסי הגלילי לית ליה דרבי
40 אחא יאי אית ליה דיני נפשות משבחת לו
41 כר"ש בן שטח ר"י לומר דלמסקנא דרבא
42 דמשני מנתי אפילו כרבנן אין צריך לאוקמי
43 דרב אחא ברני ממונות ודוקא מדה ברוחש ש
44 למעוא לדתיב רבי אחא בתהאי דר' שמוען ב'ן
45 שטח ומנאי עדין עדין שדרגו בתר דרבי רימור
46 של התראה כיון שלא ראו אלא מאומד ואי
47 איירי בתרני תנא וכו' ור' דאמר לא בעי
48 התראה (לעיל דף טז.)

49 **מיום** שחרב בית המקדש. תימה דהוה קמצי
50 אלא שרשומן ניכר ושל הכל אין
51 רישומן ניכר כלל
52 **מכנה** הארץ ומזרות משמע. כתוב בתשובת
53 הגאונים שאין בני א"י אומרים קדושה
54 אלא בשבת ובתביע (שעתי' ח) גבי חות שש
55 בניפס לאחד וכו' כל בנה הוא אומר שיהא אית
56 ביום שבעת ימי החול וכשניע שבעת אומות
57 החיות לפני המזקס שביע' אין לנו עוד בנה
58 והקב"ה משיב להם שי' ליה עוד בנה אחד שמונה
59 לפני שרשומן אמר מכנה הארץ ומזרות אמר
60 **למובה** לא פתחה. ואת הוא כתיב (שמות
61 טו) תבלעמו ארץ סובת המצרים אתה קרית
62 טובה

1 **מה לנו ולצרה הזאת**. להכניס ראשיתו בדאנה הזאת אפי' על האמת: והלא כבר
2 נאמר והוא עדי. עליכם מוטל חובה ונשיאתו ען אם לא תנודו מזה שראיתם: ושנא
3 האמרו מה לנו לחוב. להיות מתחייבים מדמיו של זה לנו לטעמו באם לא
4 יגיד: והלא כבר נאמר כמבדו רשעים נהא. משמע הוא אין כאן עונשו: נב' או

5 **מה לנו ולצרה הזאת, והלא כבר נאמר 'הוא עדי**
6 **או ראה או ידע אם לא יגיד וגו' ושנא האמרו,**
7 **מה לנו לחוב בדמו של זה, והלא כבר נאמר 'כאבוד**
8 **רשעים נהא' נמרא תנו רבנן, כיצד מאומד, אומר**
9 **לה, שמא כך ראתם שרין אתר הכירו לחורבה,**
10 **ויצתם אחריו, ומצאתם סוף בידו, ודמו מטפף**
11 **והרגו מפרפר. אם כך ראתם, לא ראתם כלום.**
12 **תניא, אמר רבי שמעון בן שטח, אראה בפתחה, ואם**
13 **לא ראתי אחד שרין אתר הכירו לחורבה, ויצתתי**
14 **אחריו, וראיתי סוף בידו, ודמו מטפף והרגו מפרפר.**
15 **ואמרתיו לו, רשע, מי הרגו לזה או אני או אתה, אבל**
16 **מה אעשה שאני דמך מסור בדי, שהרי אמרת תורה**
17 **על פי שנים עדים יומת המות, הודיע מן השבות,**
18 **יפרע מאותו האיש שהרג את חברו. אומר, לא זו**
19 **משמ, עד שפא נהש והכישו ומת, והאי, בר נהש**
20 **הוא? והאמר רב יוסף, וכן תני דבי חזקיה, מיום**
21 **שחרב בית המקדש, אף על פי שבמלה סנהדרין,**
22 **ארבע מיתות לא בטלו, לא בטלו? והא בטלו, אלא,**
23 **דין ארבע מיתות לא בטלו. מי שנתחייב סקילה, או**
24 **נופל מן הגג או תיה הורסתו. מי שנתחייב שריפה, או**
25 **נופל בדליקה, או נהש מפגישו. מי שנתחייב רינה,**
26 **או נגסק למלכות או ליסמיט באין עליו. מי שנתחייב**
27 **חנק, או טובע בנהר או מת בסרוכני. אמר, והוא,**
28 **קטא אחריתי הנה ביה, דאמר מר, מי שנתחייב**
29 **שמי מיתות בית דין, גידון בהמורה: מאומד וכו':**
30 **ברני נפשות הוא דלא אמדינו, הא ברני ממונות,**
31 **אמדינו, במאן, כרבי אחא. דתניא, רבי אחא אומר,**
32 **נגל האומר בין הגמלים, ונמצא נגל הרג, בעינו,**
33 **ברניע שנה הרגו. ולישעמיך, עד כפי עד דתמני. ברני**
34 **נפשות הוא דלא אמדינו, הא ברני ממונות, והתנו, אם אמר 'הוא אמר לי שאני**
35 **תיב לו, 'איש פלוני אמר לי שהוא תיב לו, אם אומר כלום, עד שאמרנו הודה לו**
36 **שהוא תיב לו מאתנו זה. אלא, אף על גב דפסולי ברני ממונות, שאמרנו להו ברני נפשות.**
37 **הכא נמי, אף על גב דפסולי ברני ממונות, אמרינן להו ברני נפשות: הווי יודעים? אמר**
38 **רב יהודה בריה רדבי חיאי, מלמד שעשה קון בהכל אחי חבורות חבורות פגיעות פגיעות,**
39 **שלא היה יודע מהיכן לשמה וצאה, עד שהגיע לצנארו. ואמר רב יהודה בריה רדבי חיאי,**
40 **מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלתו לדמו של הכל, שוב לא פתחה, שנאמר 'מקנה הארץ,**
41 **ומזרות שמענו צבי לצדיק, 'מקנה הארץ' ולא 'מפי הארץ'. איתביה חזקה אחיו, 'אתפתח**
42 **הארץ את פיה'. אמר ליה, לרעה פתחה, למטבה לא פתחה. ואמר רב יהודה בריה רדבי**
43 **חיאי, גלות מכפרת עון מחצה, מעשרא תתיב 'ותייהי נע נד', ולכסוף תתיב 'ושב בארץ**
44 **נדו'. אמר רב יהודה, גלות מכפרת שלשה דברים, שנאמר (כה אמר ה') וגו') 'הישב בעיר**
45 **הזאת ימות פתרה, כרעב ודברך, והוצא ונפל אל הפסידים הצרים עליכם ותהי ותהיה לו**
46 **נפשו לשלל'. רבי יוחנן אומר, גלות מכפרת על הכל, שנאמר (בה אמר ה') פתחו את האיש**
47 **הנה ערורי, גבר לא יצלה פמיון, פי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומישל עוד**
48 **ביהודה', וכתב דגלה תתיב 'ובני כתייה אסיר (גנו) שלחאל גנו', 'אסיר' שנתעברת אמו בבית**
49 **האסירין. 'שלחאל' ששתלו אל שלא בדרך הנשתליו. גמירי, שאן האיש מתעברת מעוקה,**

1 והוא
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62

1 **מה לנו ולצרה הזאת**. להכניס ראשיתו בדאנה הזאת אפי' על האמת: והלא כבר
2 נאמר והוא עדי. עליכם מוטל חובה ונשיאתו ען אם לא תנודו מזה שראיתם: ושנא
3 האמרו מה לנו לחוב. להיות מתחייבים מדמיו של זה לנו לטעמו באם לא
4 יגיד: והלא כבר נאמר כמבדו רשעים נהא. משמע הוא אין כאן עונשו: נב' או
5 **אני או אתה**. משמע בן שטח לא חכי דין
6 **איבע** מיותו. פורענות בדי שמייל הדומה
7 למיתה שהוא מחייב בה. נהש כבישי. דקלי
8 ליה ויהיא ארס של נחש שורפה נופל מ'
9 הגג. נדמיא דסקילה כדנתן לקמן (דף גמז)
10 בית הסקילה היתה גבוהה שתי קומות
11 וקומה שלו הרי כאן שלש: ליבסין באין
12 עליו. שדרכן להרגו בסוף וכן נוסח למלכות
13 שמתין ראשו: תנא אחרינא אמר ר' יוחנן.
14 שהיה מחייב שריפה שהיא חמורה דאלו
15 רוצח בסוף ויהי מותו סוף קלה דברמינן
16 בארבע מיתות (לקמן דף מט: חא דיני
17 פסוות אמדינו. עדות מאומד מדתן ליה
18 גבי איום עדי נפשות ולא תנן גבי ליה איום
19 עדי ממונות בפרק דיני ממונות (לעיל דף
20 טכ) דאמרין להו סודי שקרי אאוגריוו
21 דילי: האוהה. נושך שמעתי ולי נראה
22 שבחגלה חכר מדרווז עני עקבה קרי
23 אתר דאמר בכבורות (דף טז) שדך אתר
24 כנגד אתור: שוורח ונולך חורגן סוסים
25 מומיים להכות סוסים שבצירו ודינו
26 מאומד: ולישעמיך עד מפי עדי. דתנן הכא
27 ולא תנא לה אאיום בעי ממון הכי מבי כו':
28 הוא אמר לנו. המחייב אמר לנו שאני חייב
29 או אבל לא בפני התובע אמר לנו כי לא
30 היא אהרא: אלא פלוני אמר לנו. שוה חייב
31 לזה נתווא ראה בחלואה היינו עד מפי עדי:
32 הודה לו. שניהם היו שם: אמרינן ליה בדיני
33 נפשות. להרבות הדברים ולפרש לאיים
34 ודביני ממונות לא איכפת לן לאיים עליהם
35 כל כך: פגיעים. מכת חרב קרי פגיעים:
36 חבורות חבורות. לכך נאמר מדי: באיין ניה.
37 ולא כתיב נע גליתו וזאת דכתיב
38 (בדאשתי' ד) ויצא קקו שלשה ימים. רבי
39 ורעב ודבר: לא יצלה. שום הצלחה ויכנייה
40 מלך יהודה כתיב

סנהדרין, אחד דיני ממונות – פרק רביעי דף לח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קמפט תוספות

1 **בכנס** יין יצא סוד. היינו דאמר בפי חור (עירובין דף סה) דהתיישב בינו הרי יש בו
2 מדעת שבועים זקנים שהסוד מתגבר על הדין ואכן בין לחוציא:
3 **הצבה** עומדיה שבעה. דבשבועה ימיו נברא העולם שאיננו בשבועה ימים נברא
4 העולם מ"מ הדין חסר מנוחה עד שבא שבת בא מנוחה והיינו דכתיב (בראשית
5 ו'ב) וכל אלהים ביום השביעי

6 **בתחלה** על גפי. פ"ה מסק בגוה ולבסוף
7 כסחרה נטרד על כסא וקשה
8 דבספ"ק דמס' ע"ז (דף י"ט) שמעע דבסא ע"דק
9 מגפי דרייש גרי תלמידו בתחלה על גפי גולה
10 ממוקם למקום ולבסוף כבעשה ראש ישיבה
11 על כסא וכאן נמי של לדרוש בן קודם שנודוהה
12 על דחה על גפי כמו שפוחא (אם בנפ"י יא
13 ולבסוף על גפי כמס)

וירדו

אמר **שְׂבָאֲרִין** וְיִשְׂרָאֵל, שָׂאמֶר וְהִתְּהִי לְמַקְדֵּשׁ וְלֹאֲבָן יִגַּף וְלִצְוֹר מְכֻשָׁל לִשְׁנֵי בְתֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר
לְהֵם, בְּנֵי קֹצִים אַתֶּם מְטִילִין לִי פְעֻנֵי. אָמַר לוֹ רַבִּי חִיָּא, רַבִּי, אַל יָדַע פְּעֻנֵיךָ. יוֹן גִּיתָן
בְּשִׁעִים אֲחִיתֹר, וְיִסּוּד' גִּיתָן בְּשִׁעִים אֲחִיתֹר, בְּכֵּן יוֹן יָצָא סוּד. אָמַר רַב הֲסָדָא אָמַר מִי
עֹקֵב, אָמַר לֵה אָמַר רַב הֲסָדָא, דְרִישׁ מִי פִר מִר, דְרִישׁ דְכִתְבִי וְיִשְׁקֵךְ ה' עַל הָרְעָה
וְיִבְאֵר עֲלֵינוּ, כִּי צִדִּיק ה' אֱלֹהֵינוּ. מִשּׁוֹם צִדִּיק ה', וְיִשְׁקֵךְ ה' עַל הָרְעָה וְיִבְאֵר עֲלֵינוּ. אִין,
צִדִּיק עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל, שְׁהַקְדִּים גְּלוּת צִדִּיקוֹ, וְעוֹד גְּלוּת יְכִינָה קִימַת.
דְכִתְבִי בִיה גְּלוּת יְכִינָה וְהַחֲרֵשׁ וְהַמְסַבֵּר אֶלָּף, חֲרֵשׁ' בִּינֵן שְׁפֹתַי, הִלַּל נַעֲשֵׂה בְּחַרְשֵׁי.
מְסַבֵּר' בִּינֵן שְׁמוֹנִין בְּהִלְכָה, שׁוּב אִין פּוֹתְחִין. וְכֹפֶה הוּו, אֶלְף. עוֹלָא אָמַר, שְׁהַקְדִּים שְׁמֵי
שְׁנֵים וְלִגְוִשְׁתָּם. אָמַר רַב אֲחָא בְרַ יַעֲקֹב, שְׁמַע מִיָּה, מְהֵרָה דְמִי עֲלֵמָא, תְּמַנֵּי מָאָה
וְתַמְשִׁין וְתַרְתִּין הוּו: לְפִיכָד כו': תַּנּוּ רַבָּנִן, אָדָם יַחֲדִי נִבְרָא. וּמַגְנִי מַה, שְׁלֵא יְהוּ הַמֵּינִים
אֲמִירָה, הִרְבָּה רַשְׁוֹת בְּשָׂמִים. דְּבַר אַחַר, מִפְּנֵי הַצִּדִּיקִים וּמִפְּנֵי הַרְשָׁעִים, שְׁלֵא יְהוּ הַצִּדִּיקִים
אֲמִירָם אָנּוּ בְּנֵי צִדִּיק, וְרַשְׁעִים אֲמִירָם אָנּוּ בְּנֵי רַשָׁע. דְּבַר אַחַר, מִפְּנֵי הַמְשַׁפְּחוֹת, שְׁלֵא יְהוּ
מְשַׁפְּחוֹת מְתַגְרָת זו בּוֹ. וְהָה עֲקִישׁ, שְׂבָאֲרִין יְחִיד, מְתַגְרָת. נִבְרָאוּ שְׁנַיִם, עַל אַחַת כְּפֹה
כְּפֹה. דְּבַר אַחַר, מִפְּנֵי הַגְּלוּתִין וּמִפְּנֵי הַתְּמַסְנִין, וְהָה עֲקִישׁ, שְׂבָאֲרִין יְחִיד, גְּלוּתִין וְחַמְסִין.
נִבְרָאוּ שְׁנַיִם, עַל אַחַת כְּפֹה וְכֹפֶה: לְהַגִּיד דְּלוֹתָן כו': תַּנּוּ רַבָּנִן, לְהַגִּיד דְּלוֹתָן שְׁלֵא מְלֵךְ
מְלָכֵי הַמְּלָכִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁאָדָם טוֹבַע כְּפֹה מְסֻבְּעוֹת בְּחוֹתֵם אַחַד, וּבְלוֹן דֹּמִין זֶה
לְזֶה. אֶבֶל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא טוֹבַע כִּל אָדָם בְּחוֹתֵם שְׁלֵ אָדָם הַרְאִשׁוֹ, וְאִין אַחַד מִהֵן דֹּמִין זֶה
לְחֵבְרוֹ, שְׂאמֶר וְתַתְּהַפֵּךְ בְּחוֹמֵר חוֹתֵם וְיַתְּנֵבּוּ כְּמוֹ לְבַשׁ. וּמַגְנִי מַה אִין פְּרַצְוִיפִיה דֹּמִין זֶה
לְזֶה, שְׁלֵא יִרְאֶה אָדָם דִּירָה נָאָה וְאִשָּׁה נָאָה וְיֹאמֶר שְׁלֵי הוּא, שְׂאמֶר וְיִמְנַע מִרְשָׁעִים אֲוָרֵם
וְרוּעַ רְמָה תִּשְׁבֵּר'. תִּנְיָא, הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֲמַר, בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים אָדָם מְשַׁתְּנֵה מְחִבְרוֹ, בְּקוֹל,
בְּמִרְאָה, וּבְדַעַת. בְּקוֹל וּבְמִרְאָה, מִשּׁוֹם עֲרֻה. וּבְדַעַת, מִפְּנֵי הַגְּלוּתִין וְהַתְּמַסְנִין. תַּנּוּ רַבָּנִן, אָדָם
נִבְרָא עֲקֵרֵב שֶׁבֶת, וּמַגְנִי מַה, שְׁלֵא יְהוּ הַמֵּינִים אֲמִירָם, שׁוֹתֵף הִיָּה לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. דְּבַר אַחַר, שְׂאָם תַּוּחַת דַּעַתוֹ עֲלוּ, אֲמִירָ לוֹ יַתִּישׁ קְדֻקָּה כְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.
דְּבַר אַחַר, כְּדִי שִׁינָם לְמַצוֹת מִיָּה. דְּבַר אַחַר, כְּדִי שִׁינָם לְסַעֲוִדָה מִיָּה. מִשְׁלַל לְמַלְךְ בְּשֵׁר
דָּם, שְׁבִינָה פְּלִמְרִין וְשִׁכְלָן, וְהַתְּקַן סַעֲוִדָה, וְאַחַר כְּדִי הַכְּנִים אֲרוּחִין, שְׂאמֶר וְהַכְּמַת בְּנֵתָה
בִּיחָה, חֲזָבָה עַמְוִדָּה שְׂכֵנָה. מְכַחַת מְכַחַת, מְסַכְתָּ יִיָּה, אִף עֲרַבָה שְׁלוֹחֵתָה. שְׁלָחָה גִּירוּחֵתָה
תִּקְרָא, זֶה גְּפִי מִזְוִימֵ קֶרֶת'. רַבָּה בַר בַּר חֲנָה רַבִּי, מִי שֶׁבַע עָלָה בְּרֵאשִׁית. לְכַבְּהָ
אֵת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ בְּחֻכְמָה. חֲזָבָה עַמְוִדָּה שְׂכֵנָה, אֵלוֹ שְׁבַע עָלָה בְּרֵאשִׁית. לְכַבְּהָ
מְסַכְתָּ מְסַכְתָּ יִיָּה אִף עֲרַבָה שְׁלוֹחֵתָה, אֵלוֹ יָמִים וְנִזְרָתָן וְכָל צִדְּוִי עוֹלָם. שְׁלָחָה גִּירוּחֵתָה
תִּקְרָא, זֶה אָדָם וְחָתָה. עַל גְּפִי מִזְוִימֵ קֶרֶת', רַבָּה בַר בַּר חֲנָה רַבִּי, מִי שֶׁבַע עָלָה בְּרֵאשִׁית. לְכַבְּהָ
עַל כֵּסָא. בְּתַחֲלָה עַל גְּפִי, וְלַבְּסוֹף עַל כֵּסָא. מִי שֶׁתִּי יִסּוּר הִנֵּה חֲסַר לֵב אֲמַרְהָ לוֹ, אָמַר
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִי פְתָאוֹ לָהּ, אִשָּׁה. אֲמַרְהָ לוֹ דְכִתְבִי וְנֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר לֵב. תִּנְיָא, הִיָּה
רַבִּי מֵאִיר אֲמַר, אָדָם הַרְאִשׁוֹ, מְלֵךְ הָעוֹלָם כְּבָל הַתְּקַן'. אָמַר רַב אִשְׁעִיא מִשְׁמִיָּה דְרַב, אָדָם הַרְאִשׁוֹ,
דְכִתְבִי כִּי ה' עֲוִינֵי מְשׁוּמְטוֹת כְּבָל הַתְּקַן'.

1 **והיא נתעברה מעופרה** שדה בית האסורין צר ואין מקום לשכב ושילשלו שם
2 והיא נתעברה ודוקרא שדה באמרה לה: על אלתו. להחיר לו גזירה שנשבע שלא
3 יאד לו בן ותחירו לו פמלאי שי"מ ושבועה מיניה בדיחא פרשה דכתבו את האיש
4 הזה כסי' ריבויא (כב) וזוהי מושעין של ישראל למקדש של ישראל: ולאבן גנף.
5 ממחר הגלות שנספגת את הדגלים: ולצור
6 מבשלה: מלע משאלה יהיה לשני בתי

7 ישראל: בשבעים אותיות. בגימטריא: 7
8 וישקי. ומחר כמו שדק אני ומתרגומין
9 מוחי (ירמיה א): שהקדים. ומחר גלות
10 צדקוהו שהיא באחרונה בעד שגלות יבניה
11 קיימת שעדיין לא מתו אותן שגלו לבבל עם
12 יבניה שהיו הובמים בתורה ולמדו לבני גולה
13 האחרונה: פותחין. בתורה: בחרשים. קרי
14 ביה החרש: כיון דסוגין. דבר הלכה
15 העלמית מתן אף לה פותחין אחרים: עולא
16 אפי. צדקה של שקידה היינו הקדים חורבן
17 שתי שנים לגימטריא דרושנתם דהיינו תמני
18 מאה חמשים ותרתי והם גלו לסוף ששנה
19 מאות וחמשים שבכנס לארץ דכתיב
20 (מלכים א) ויהי בששנים שנה וארבע מאות
21 שנה וגו' ויהי רמי בתי הראשון ד' מאות ועשר
22 הרי ח' מאות ותשעים צא מהם מ' שנה
23 שנשתרו במדבר הרי ששנה מאות וחמשים
24 ותלמלא היה ממתין עד ונשתנה היה
25 מתקיים בהם כי אבד תאבדון מהר והשמד
26 תשמדון דכתיב בדיחא פירשתא (דברים ט)
27 ומהר דמרי עליכם בו. דהוא גימטריא
28 דרושנתם וקרי לה אבד תאבדון מהר
29 והקדמה דשתי שנים צדקה היהת: אנו בני
30 צדק. אבינו צדק נברא לפיכך אנו צדיקים
31 ואין אנו צריכין להתרחק מן העבירה כי לא
32 נכשל בה: אנו בני רשע. ואין אנו וקוקין
33 בתשובה ולהצטרק כי לא יועיל: אם נבראו
34 שנים. יאמרו לה לוח אבא גדול מאבין.
35 העולמים והתחמשים. שימרו קרקע לו לבני
36 אבנו הראשון היהת ולא לבני אביכם
37 התהפך חותם חותם. לאחר מיתתו של
38 אדם מתהפך חותמו של לוחמר והיתבז כמו
39 לבוש בתחית המתים ומדקרי ליה חותם
40 שמוע מינה בתרומם דן טבועין: ויאמר של
41 דהיא. ואין אדם מוכדשו והואל ואין חכר
42 בניהן: וימנו מרשעים אורם. קלסתר פני
43 ומתוך כך שלא יהא קלסתר פנים דומה
44 לשל חביריהם חרוד רמה תשבר שאינו יכול
45 לומר של היה שמוע ערות. שמוע חותף
46 לאשה כבעלה אל כיום מפני המראה
47 ובלילה מפני הקול: ובעת מפני העולמים.
48 אין יודע מה בלב חבירו יחפש מצפוניו וידע
49 להיכן מלכו: שלא אמרו המינים שותף היה
50 אדם במעשה בראשית לפיכך קדמו לו
51 כוונתו: למצוה. שבת. שיכנס למעודה מיר.
52 שמימא: וזה אדם ונתנה. על גפי מרומי קרת. יפה.
53 מקום הגבל ומוכן ויאלב מאשר יחפץ. גפי.
54 יסור תנה. בתורה דהיא קרא כתובי מי פתאו
55 לוח שיסור. והנה לאבול מן העץ: חסר לב
56 אמרה לה. אשה שחטרה חסר לב אמרה לה
57 גלמי דאו עיניך. מכל מראה עיניך נגלמתי
58 והיינו כל העולם דכתיביו בכוריה (עניו ה) וה

1 גופו מבבל. על שם שהיתה עמוקה משמש לוקח ולכן נעשה מצולה וראשו מארץ ישראל. שהיא גבוהה וחשובה מכל הארצות: ואיבריו ידיו ורגליו: משאר
2 ארצות. מכל העולם כדילף לעיל: מאקרא דאמא. בבבל היה והוא עמוק מאד: כל יליו. לית לילה עד וקנה. כל ימיו ואסבלונו: מסוף העולם ועד סופו היה. ארכה
3 ברא אדם מקצה הארץ. מקצה עד קצה: אחור וקדם. שני צורות דו פרצופין (כרובת קסא): על החיצין ולמקצה השמים. כלומר עומד בארץ וראשו מגיע השמימה
4 ולי מה יקרו העדך אל. בתר גלמי ראו עניך כתיב אותו מומרו וביעירת אדם מדבר: מין היה. נוטה לעבודה זרה שקוד. מחדר הרים: כרי שתרעד להשיב לאפיקורום.
5 הבא להביא ראייה מן התורה לרבי

1 וירדו ארבעה. אדם וזחל וקין ותימונו אבל
2 הבל לא נולד באותו פעם כדכתיב
3 (בראשית ד) והסוף ללדת ושני תימונות נולדו
4 עמו דרדיש בבראשית רבה מדכתיב (שם) את
5 אחיו את הבל.
דברומז
6 המישיש, עמוד על רגליו. ששית, קרא שמות. שבעיות, נודודנה לו חיה. שמינית, עלו למקמה
7 שנים, וירדו ארבעה. תשעיות, נצמיה שלא לאכול מן האילן. עשירית, סרה. אחת עשרה,
8 נידון. שתיים עשרה, נמרד והלך לו, ששצמר אדם ביקר כל יליו. אמר רבי בר קמא, אין חיה
9 רעה שולטת באדם אלא אם כן נדמה לו בפתמה, שצאמר 'משל פתמהות נדמו': (שע"ה
10 בסוף"ף ארמ"ו סימן). אמר רב יהודה אמר רב, בשעה שבשקש הקדוש ברוך הוא לבראות
11 את האדם, ברא פת אחת של מלאכי השרת. אמר להם, רצונכם נעשה אדם בצלמנו. אמרו
12 לפניו, רבוננו של עולם, מה מעשינו? אמר להן, כך וכן מעשיו. אמרו לפניו, רבוננו של עולם,
13 מה אנחנו כי תוקרנו וכן אדם כי תפקדנו? הושיט אצבעו קמנה ביניהן, והרפם. וכן פת
14 שניתה. פת שלישית, אמרו לפניו, רבוננו של עולם, ראשונים שאמרנו לפניך מה הועילו. כל
15 העולם כולו שלך הוא, כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך, עשה. מין שהגיע לאנשי
16 דור המבול ואנשי דור הפלגה שמעשיהו מקולקליו, אמרו לפניו, רבוננו של עולם, לא יפה

17 אמרו ראשונים לפניך. אמר להן, יעד וקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול' וגו'. אמר רב יהודה אמר רב, אדם הראשון, מסוף
18 העולם ועד סופו היה, שצאמר 'למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים'. מין שפרה, הניח
19 הקדוש ברוך הוא ידו עליו ומיעטו, שצאמר 'אחור וקדם צרתני, ותשת עלי כפדי'. אמר רבי אלעזר, אדם הראשון, מן הארץ עד
20 לזקיע היה, שצאמר 'למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים' (עד קצה השמים). מין שפרה, הניח הקדוש
21 ברוך הוא ידו עליו ומיעטו, שצאמר 'אחור וקדם צרתני. קשו קראי אהרדי. אידו ואידו, תרא מידה היא. ואמר רב יהודה אמר
22 רב, אדם הראשון בלתי קראו ארמו שפר, שצאמר 'ילי מה יקרו רעיד אל'. והיינו דאמר ריש לקיש, מאי דכתיב 'זה ספר תולדות
23 אדם', מלמד שהארהו הקדוש ברוך הוא, דור דור ודורשיו, דור דור ותבניו, מין שהגיע לדורו של רבי עקיבא, שמה בתורתו
24 ונתעצב במיתתו. אמר, 'ילי מה יקרו רעיד אל'. ואמר רב יהודה אמר רב, אדם הראשון מין היה, שצאמר 'ויקרא' א' אלהים אל
25 האדם ויאמר לו איה', 'אן נטה לך'. רבי יצחק אמר, מושך בערלתו היה, כתיב הכא 'ותמה באדם עברו ביות' וכתבי התם
26 'את בריתי הפר'. רב נחמן אמר, כופר בעיך היה, כתיב הכא 'עברו בריתי', וכתבי התם 'ואמרו על אשר עובו את בריתי ה'
27 (אלהי אבותם)). תנן התם, רבי אלעזר אומר, הוי שקוד ללמוד תורה, ודע מה שתשיב לאפיקורוס. אמר רבי יוחנן, לא שנו אלא
28 אפיקורוס (של) עובדי פוכבים, אבל אפיקורוס ישראל, כל שכן דפקר מפי. אמר רבי יוחנן, כל מקום שפקרו המינים, תשובתן
29 בצידן. נעשה אדם בצלמנו' (ואומר) 'ויקרא אלהים את האדם בצלמו'. 'הכה נרדה ונבלה שם שפתם', 'וירד ה' לראות את
30 העיר ואת המגדל'. 'כי שם נגלו אליו האלהים', 'לאל העונה אותו ביום צרת'. 'כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו',
31 'פה' אלהינו בכל קראנו אליו'. 'ומי פעמך כישאל גוי אחד בארץ אשר הלכו אלהים', 'לפדות לו לעם'. 'עד די כרסון רמיו',
32 'ועתיק יומיו יתיב'. הניך לפה לי, כרדכי יוחנן, דאמר רבי יוחנן, אין הקדוש ברוך הוא עושה דבר אלא אם כן נמלך בפמליא של
33 מעלה, שצאמר 'בגורת עירין פתגמא ובמאמר קרדישין שאילתא'. התינה, פוליה. 'עד די כרסון רמיו', מאי איכא למימר. אחד לו
34 ואחד לדור, דתניא, אחד לו ואחד לדור, דברי רבי עקיבא. אמר לו רבי יוסי, עקיבא, מה מתי אתה עושה שכניתה חול. אלא,
35 אחד לדור, ואחד לצדקה. קבלה מיניה, או לא קבלה מיניה. תא שמע, דתניא, אחד לדור ואחד לצדקה, דברי רבי עקיבא. אמר לו רבי
36 יוחנן, אלעזר מן עוראי, עקיבא, מה לך אצל הגדת, כף אצל נגעים ואחלות, אלא, אחד לכפא ואחד לשפרף, כפא לישב עליו,
37 שרפרף להרום רגליו. אמר רב נחמן, האי מאן דנדע לאהרורי למינים כרב אידית, ותי. לא. לא ליתיה. אמר ההוא מינא
38 לרב אידית, כתיב 'יאל משה אמר עלה אל ה', 'עלה אל' מיבעי ליה. אמר ליה, והו מספרון, ששמו קשם רבו, דכתיב 'כי שמי
39 בקרב'. אי הכי, נפילו ליה. כתיב 'אל תפר בו', אל המיני בו. אם כן, 'לא ישא לפשעכם' לפה לי. אמר ליה, הימנותא בידן,
40 דאפילו בפרווקא נמי לא קביליה, דכתיב 'יאמר אליו אם אין פיך חולקים'. אמר ליה ההוא מינא לרבי שמעאל כרבי יוסי, כתיב
41 'וה' המיטר על סודם ועל עמורה נפרית ואש מאת ה', 'מאתו' מיבעי ליה. אמר ליה ההוא פובס, שקבית, אגא מהדרנא ליה,
42 דכתיב 'יאמר למך לגשו ערה וצלה שמען קולי, ניש לך', 'נשי' מיבעי ליה. אלא, משתעי קרא הכי. תבא נמי, משתעי קרא
43 הכי. אמר ליה, מיא לך הא. מפריקיה דרבי מאיר, שמיע לי. דאמר רבי יוחנן, פי הוה דריש רבי מאיר בפריקיה, הוה דריש תילתא
44 שמעמא, תילתא אפרתא, תילתא מתלי. ואמר רבי יוחנן, שלש מאות משלות שועלים היו לו לרבי מאיר. ואנו, אין לנו אלא שלש,

17 אמרו ראשונים לפניך. אמר להן, יעד וקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול' וגו'. אמר רב יהודה אמר רב, אדם הראשון, מסוף
18 העולם ועד סופו היה, שצאמר 'למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים'. מין שפרה, הניח
19 הקדוש ברוך הוא ידו עליו ומיעטו, שצאמר 'אחור וקדם צרתני, ותשת עלי כפדי'. אמר רבי אלעזר, אדם הראשון, מן הארץ עד
20 לזקיע היה, שצאמר 'למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים' (עד קצה השמים). מין שפרה, הניח הקדוש
21 ברוך הוא ידו עליו ומיעטו, שצאמר 'אחור וקדם צרתני. קשו קראי אהרדי. אידו ואידו, תרא מידה היא. ואמר רב יהודה אמר
22 רב, אדם הראשון בלתי קראו ארמו שפר, שצאמר 'ילי מה יקרו רעיד אל'. והיינו דאמר ריש לקיש, מאי דכתיב 'זה ספר תולדות
23 אדם', מלמד שהארהו הקדוש ברוך הוא, דור דור ודורשיו, דור דור ותבניו, מין שהגיע לדורו של רבי עקיבא, שמה בתורתו
24 ונתעצב במיתתו. אמר, 'ילי מה יקרו רעיד אל'. ואמר רב יהודה אמר רב, אדם הראשון מין היה, שצאמר 'ויקרא' א' אלהים אל
25 האדם ויאמר לו איה', 'אן נטה לך'. רבי יצחק אמר, מושך בערלתו היה, כתיב הכא 'ותמה באדם עברו ביות' וכתבי התם
26 'את בריתי הפר'. רב נחמן אמר, כופר בעיך היה, כתיב הכא 'עברו בריתי', וכתבי התם 'ואמרו על אשר עובו את בריתי ה'
27 (אלהי אבותם)). תנן התם, רבי אלעזר אומר, הוי שקוד ללמוד תורה, ודע מה שתשיב לאפיקורוס. אמר רבי יוחנן, לא שנו אלא
28 אפיקורוס (של) עובדי פוכבים, אבל אפיקורוס ישראל, כל שכן דפקר מפי. אמר רבי יוחנן, כל מקום שפקרו המינים, תשובתן
29 בצידן. נעשה אדם בצלמנו' (ואומר) 'ויקרא אלהים את האדם בצלמו'. 'הכה נרדה ונבלה שם שפתם', 'וירד ה' לראות את
30 העיר ואת המגדל'. 'כי שם נגלו אליו האלהים', 'לאל העונה אותו ביום צרת'. 'כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו',
31 'פה' אלהינו בכל קראנו אליו'. 'ומי פעמך כישאל גוי אחד בארץ אשר הלכו אלהים', 'לפדות לו לעם'. 'עד די כרסון רמיו',
32 'ועתיק יומיו יתיב'. הניך לפה לי, כרדכי יוחנן, דאמר רבי יוחנן, אין הקדוש ברוך הוא עושה דבר אלא אם כן נמלך בפמליא של
33 מעלה, שצאמר 'בגורת עירין פתגמא ובמאמר קרדישין שאילתא'. התינה, פוליה. 'עד די כרסון רמיו', מאי איכא למימר. אחד לו
34 ואחד לדור, דתניא, אחד לו ואחד לדור, דברי רבי עקיבא. אמר לו רבי יוסי, עקיבא, מה מתי אתה עושה שכניתה חול. אלא,
35 אחד לדור, ואחד לצדקה. קבלה מיניה, או לא קבלה מיניה. תא שמע, דתניא, אחד לדור ואחד לצדקה, דברי רבי עקיבא. אמר לו רבי
36 יוחנן, אלעזר מן עוראי, עקיבא, מה לך אצל הגדת, כף אצל נגעים ואחלות, אלא, אחד לכפא ואחד לשפרף, כפא לישב עליו,
37 שרפרף להרום רגליו. אמר רב נחמן, האי מאן דנדע לאהרורי למינים כרב אידית, ותי. לא. לא ליתיה. אמר ההוא מינא
38 לרב אידית, כתיב 'יאל משה אמר עלה אל ה', 'עלה אל' מיבעי ליה. אמר ליה, והו מספרון, ששמו קשם רבו, דכתיב 'כי שמי
39 בקרב'. אי הכי, נפילו ליה. כתיב 'אל תפר בו', אל המיני בו. אם כן, 'לא ישא לפשעכם' לפה לי. אמר ליה, הימנותא בידן,
40 דאפילו בפרווקא נמי לא קביליה, דכתיב 'יאמר אליו אם אין פיך חולקים'. אמר ליה ההוא מינא לרבי שמעאל כרבי יוסי, כתיב
41 'וה' המיטר על סודם ועל עמורה נפרית ואש מאת ה', 'מאתו' מיבעי ליה. אמר ליה ההוא פובס, שקבית, אגא מהדרנא ליה,
42 דכתיב 'יאמר למך לגשו ערה וצלה שמען קולי, ניש לך', 'נשי' מיבעי ליה. אלא, משתעי קרא הכי. תבא נמי, משתעי קרא
43 הכי. אמר ליה, מיא לך הא. מפריקיה דרבי מאיר, שמיע לי. דאמר רבי יוחנן, פי הוה דריש רבי מאיר בפריקיה, הוה דריש תילתא
44 שמעמא, תילתא אפרתא, תילתא מתלי. ואמר רבי יוחנן, שלש מאות משלות שועלים היו לו לרבי מאיר. ואנו, אין לנו אלא שלש,

סנהדרין, אחד דיני ממונות – פרק רביעי דף ט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קצג תוספות

1 דהורמיו. בקונטרס גרס קמא בלא אליף וברא באליף ור"ת גרס תרידוד בלא אליף
2 אלא קמא הורמיו ברין כמו (ב"ב דף ט. ושם) אפירא הורמיו שהוא לשון
3 זן מאת המוקם אפירא כמו (בימי דף קט) אפריון נמטייה וברא הורמיו ברין כמו
4 דהורמיו ברן לילתא (ב"ב דף עג).
5 **במאי** טבילי, הא לא קשה ליה היאך נטמא
6 דישראל נקרא בניס למקום.

הדרד עלך אחד דיני ממונות

1 **אבות יאכלו בוסר וישניו בנים תקחנהו/ מאוני צדק**
2 **אבני צדק/ צדיק מצדה נחלץ ויבא רשע תחתי/**
3 **אמר ליה פופר לרבן גמליאל, אלתיבם גנב הוא,**
4 **דכתבו ויפיל ה' אלהים תרדמה על האדם וישניו/ אמרה ליה פרמיה, שבקיה, דאנא מתדנדא**
5 **ליה, אמרה ליה, תנו לי דיפוס אחד. אמר לה, למה ליה. ליסמין פאז עלינו הלילה, ונמלו**
6 **ממנו קיתון של פספס והניחו לנו קיתון של זהב. אמר לה, ולואו שיבא עלינו ככל יום. ולא**
7 **יפה היה לו לאדם הראשון, שנמלו ממנו צלע אחת, ונתנו לו שפחה לשמשו. אמר לה, הכי**
8 **קאמינא, (אלא) שלקליה בהדא. אמרה ליה, איתו לי אומצא בדישרא. איתו לה, אותבה**
9 **תותי בחדשא, אפיקתה. אמרה ליה, אכול מהא. אמר לה, מאיכא לי. אמרה ליה, ודאנא**
10 **הראשון נמי, אי הות שקילה בהדיא, הות מאיכא ליה. אמר ליה פופר לרבן גמליאל, ורבן**
11 **אלתיבוי מאי קא עבדי (והיכן תיבי), איתננד ואיתננה. אמר לה, מאי האי. אמר ליה, בן אחד**
12 **יש לי בכרפי תבם ויש לי גיענועים עליו, בעינא דמחורת ליה ניהלי. אמר, מי דענא היכא**
13 **ניהו. אמר ליה, דאיכא פארעא לא דעת, דאיכא בשמיא דעת. אמר ליה פופר לרבן גמליאל,**
14 **כתיב 'מוצה מספר לזכוכים/ מאי רבותיה, אנא מצניא למינא כוכבי. איתיה חבושי, שדינהו**
15 **בארביאל וקא מתרד להו. אמר ליה, מניהו. אמר ליה, אוקמינהו. אמר ליה, רקיע נמי הכי**
16 **הדא. איכא דאמר, הכי אמר ליה, מני לי כוכבי. אמר ליה, איכא לי ככדי וישניו, פמה**
17 **הנה, שרא דיהי לפומיה, וקא מני להו. אמר ליה, דאיכא בפומיו לא דעת, דאיכא ברקיעא**
18 **דעת. אמר ליה פופר לרבן גמליאל, מי שברא הרים לא ברא רוח, שנאמר 'כי הנה יוצר**
19 **הרים ובורא רוח/ אלא מעתה, גבי אדם דכתיב 'יברא' ויצר', הכי נמי, מי שברא זה לא**
20 **ברא זה, טפח על טפח יש בו באדם, וישני נקבים יש בו. מי שברא זה לא ברא זה, שנאמר**
21 **'הנוטע און הלא ישמע', ואם יוצר עין הלא יביט/ אמר ליה, אין. אמר ליה, ובשעת מיתה**
22 **כולן נתפסים. אמר ליה יהוא אמנושא לאמיבא, מפלגך לעילאי דהורמיו. מפלגך לתתאי**
23 **דהורמיו. אמר ליה, אם בן, הכי שבוק ליה אהורמיו דהורמיו, לעבורי מיא פארביה. אמר**
24 **ליה קיסר לרבי תנחום, תא ליהוי בילן לעמא חד. אמר, לחיי. אנו דמקלינו, לא מצינו מיהוי**
25 **פנותיכו. אתון מהליתו, והווי פנותן. אמר ליה, מימר שפיר קאמרת. מיהו כל דכי למלא,**
26 **לשידיה לביבר, שדייה לביבר, ולא אכלוה. אמר ליה יהוא מינא, האי דלא אכלוה, משום**
27 **דלא פפן הוא. שדייה ליה לרדייה, ואכלוה. אמר ליה פופר לרבן גמליאל, אמריתו, כל פי**
28 **עשרה שכינתא שרוא, פמה שכינתא איכא? קרויה לשפטיה, מהא ביה באפתא. אמר ליה,**
29 **אמאי על שמשא בכיתה דכופר. אמר ליה, שמשא אפולו עלמא נחא. ומה שמשא, דחד מן**
30 **אלף אלפי רבוא שמשו דקמו קודשא ברוך הוא, נחא לכולי עלמא. שכינתא קודשא ברוך**
31 **הוא, על אחת פמה וכמה. אמר ליה יהוא מינא לרבי אבהו, אלתיבם נחנן הוא, דקאמר**
32 **ליה יחזקאל 'שב על צדך תשמאל', וכתבי 'ושבכת על צדך תמינ'. אתא יהוא לתקמדיא,**
33 **אמר ליה, מאי טעמא דשבעתא. אמר לה, השתא אמניא לכו מיתדא השוא לתרויהו.**
34 **אמר תקדוש ברוך הוא לישראל, וזעו שש והשמיטו שבע, כדי שמינתו שהעריץ שלי היא,**
35 **ותן לא עשן בן, אלא חטא, ונלו. מנהנו של עולם, מלך בישל ודם שפרחה עליו מדינה,**
36 **אם אכריי הוא, הורג את פולן. אם רחמן הוא, הורג חציים. אם רחמן מלא רחמים הוא,**
37 **מישר הגדולים שבהן ביסורין, אף כך תקדוש ברוך הוא, מישר את יחזקאל, כדי למרק**
38 **עונותיהם של ישראל. אמר ליה יהוא מינא לרבי אבהו, אלתיבם פתן הוא, דכתיב 'יקחו לי**
39 **תרומו/ פי קבריה למשה, במאי טביל. וכו' תיקא במאי, והכתיב 'מי מרד בשעלו מים/ אמר**
40 **ליה, בנורא טביל, דכתיב 'כי הנה ה' באש ובא'. וכו' סלקא טבילותא בנורא? אמר ליה,**
41 **אדרבה, עיקר טבילותא בנורא הוא, דכתיב 'וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים'. אמר**
42 **ליה יהוא מינא לרבי אבינא, כתיב 'מי כעמד בישראל גוי אחד בארץ, מאי רבותיהו, אתון**
43 **נמו ערבותו בהרן, דכתיב 'כל הגוים פאון נגדו'. אמר ליה, מדידכו אסתודו עלן, דכתיב**

1 **אבות יאכלו בוסר. משל הוא שרמיה השועל את הזבא ליכנס לחצר היהודים**
2 **בעי' שילון עמיהם ורבי טעודה יאכל עמיהם בשבת וכשבא ליכנס תברו עליו**
3 **במקלות בא להרוג את השועל אמר לא הלוקח אלא כשביל אבך שפעם אחת**
4 **התחיל לסייען כשעודה ואכל את כל נוח טבא אמר לו ובשביל אבא אני לוקח**
5 **אמר לו זן האבות יאכלו בוסר וגו' אבל בא**
6 **עמי ואראך מקום לאכול ולשבות לו על**
7 **הבאר ועל שפתו מוטל עץ והחבל מושכב**
8 **עליו ובשני ראשי החבל שני דללים קשורים**
9 **בגבם השועל ברע הלוקח והבדי וירד**
10 **למטה דלי התחתן עלה אמר לו הזבא**
11 **למה אתה נכנס לשם אמר לו כי כאן בשר**
12 **ובגיה לאכול ולשבות והיה לו דמות**
13 **הלבנה במים לדמותו ועל כמין בגיה**
14 **עגלה אמר לו אני היאך ארד אל הכנס**
15 **אתה ברע הלוקח בגבם הבדי וירד דלי**
16 **השועל עליו עלה אל הארץ אני תתני**
17 **אמר לו בידך מצרה נחלץ ורע שעתו**
18 **לא כך כתיב מאוני צדק וגו' בוסר. ענבים**
19 **קודם שיבולם ומקחן את השנים: אמרה לו**
20 **תנו לי דיפוס אחת. שופט לזקום נקמה**
21 **אותבה תותיה כחדשא. תחת הרמץ קליני'**
22 **בלעו וכו' דרך צלייתה ומתוך שראה אותה**
23 **בגותה נמסא עתה קלין הוה מאיכא, ודאנא**
24 **שיראא תחובתה עולם נמר תקונה: אלתיבי**
25 **מאי עביד. מבחש הוה וכתבאר אן הוא יכול**
26 **להחשיבני חבושי. קודנין בלעו: ארביאל**
27 **קרביאל בלעו וקא מתרד ליה. טביל סביב**
28 **בארביאל: מני לי כוכבי. מנוחין לו הכוכבים**
29 **כלומר יודע אני מספרם: לא ידעת. עמריך**
30 **אתה למנותם: דאיכא ברקיע דעת. בלא**
31 **מני ולמנותם אתי יכול: מי שברא הרים לא**
32 **ברא רוח. שז נקרא יוצר וזה נקרא בורא**
33 **ורשני שמות הם הכי נמי. מי שברא אבר הו**
34 **לא ברא אבר הו ואם נתא הוא הו אתא**
35 **תינח באברים המרוחקים מיהו טפח על טפח**
36 **יש בו באדם וראיתו טפח יש בו שני נקבים**
37 **האון והעין קרא להאי נוטע און ולהאי יוצר**
38 **עין נתמך שמשו ושתקוס שנים באותו פתח אמר**
39 **לו ה: וכו' בשעת מיתה שניהם נתפסו.**
40 **הבעלים הנוטע הוציא מסמינין לחמתה**
41 **אמושא. מבחש הוציא אני על ידי כשוף**
42 **המחצין ולמעה: דהורמיו. שד כדאמר**
43 **הורמיו מי הלוד בבא בתרא דף עג.**
44 **דהורמיו. תיקדש ברוך הוא קרי הכי והיכי**
45 **שבכי ליה. (אמר לו היאך שבכי) אהורמיו**
46 **להורמיו לאעברא מיא סרוחים בארעיה**
47 **א"כ היאך מניח אהורמיו להעביר מים**
48 **בארצו שכל מי שאדם מבניס דרף פי**
49 **מארצו דרף תנבים התחנותים לא מצינו**
50 **למיחוי כותיבי. שאי אפשר לדחות לנו**
51 **ערלה: דכי למלא. נחמו ומשתיקו דבריו**
52 **ומבישו. כליבר. מקום חיות רעות של**
53 **מלכות: קרייה. רבן גמליאל למשיעה דקיסר**
54 **מחיה באפתתו. הכוה על צוארו: אל'**
55 **קיסר: שמשא אבולא עלמא נחא. שמשא**
56 **חמה: דכתיב. חזקא נדמחש בבניאוי: מ"ש**
57 **דשביעית. למה צוה הקב"ה על השמיטה**
58 **דשימי לתידיהו. שחאה מועלת לשנדים**
59 **כמו (אסתר א') אן שוה להניחם: ב'**
60 **שתיקו וכו'. ולא ירום ללבכם בשבח**
61 **ארעכם ותשכחו על מלכותה: וכל אשר לא**
62 **אתכם אל הוציא מן הכלל: מדידכו. נביאים שיצאו מכם דהיינו בלעם שהיה גוי והעיד עלינו שאין אנו באותו ככלל:**

שבתמש

חמה במורת. בפ"ק דפסחים (דף י"ב) פריך ג' בני גיבול ומשני שית יומא
בי קרתא קאי וקשה כיון שאין היכר בין ו' לז' לאביי דאמר התם לר'
יהודה ארם טועה הני שעה ומשור ותלמי טעט בשניהם א"כ א' אמר בה וא' אמר
בו אמאי ערוזין בטילה נימא האי דקאמר ה' סוף ה' והאי דקאמר ו' תחלת ו' ומעשה
כי דחה בפלגא דרשית והאי טענה פלגא שעתא
קמה והאי טענה פלגא לאחוריה ור"ל דהא
דקאמר דרשית יומא בי קרתא קאי דטע בין
תחלת ו' לז' היינו חזי דלענן חמיץ דלכל מסור
אבל ערות מסורה לרוריין.
שכן

ובגוים לא יתחשב. רבי אלעזר רמי, כתיב 'טוב ה'
לכל, וכתוב 'טוב ה' לקווי'. מישל לאדם שיש לו
פרדים, כשהוא משקה, משקה את כולו. כשהוא
עורך, אינו עורך אלא טובים שבהם: לפיכך כל אחד

ואחד כו'. ויעבר הרנה במתנה/ אמר רב אחא בר חנינא, 'באבוד רשעים רנה, באבוד אחאב
בן עמרי, רנה. ומי חזי קודשא ברוך הוא במפלגתן של רשעים, והכתיב 'בצאת לפני ההלחין
וואמרים הדור לה' כי לעולם חסדו'. ואמר רבי יוחנן, מפני מה לא נאמר ביהודא וז' טוב/
לפי שאין הקדוש ברוך הוא שומח במפלגתן של רשעים. דאמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי
יונה, מאי דכתיב 'לא קרב זה אל זה כל הלילה'. באותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר
שריה לפני הקדוש ברוך הוא, אמר להן הקדוש ברוך הוא, מעשה ידי טובעין בי, ואתם
אומרים שירה לפני? אמר רבי יוחנן, הוא אינו שיש אכל אתרים מייש. דיקא נמי
דכתיב 'ישש', ולא כתיב 'ישש', שמע מינה. והיונות רחצו' גו'. אמר רבי אלעזר, למק
שתי חיונות, אחת של מיכיהו ואחת של אליהו. במיכיהו כתיב, אם שוב תשוב בשלום לא
דובר ה' בו'. בפליהו כתיב 'במקום אשר לקחו תפלבים את דם נבות'. רבא אמר, וזנות ממש,
אהאב איש מצוין היה ועשתה לו איזבל שתי צורי וזנות במקדשתו כדי שוראה אותו ותתחמם.
ואיש משך בקשת לתומו ונכה/ רבי אלעזר אמר, לפי תומו. רבא אמר, לתום שתי חיונות,
אחת של מיכיהו ואחת של אליהו: סימן קרא' וזכ"ה פארו"ם: כתיב 'ויקרא אחאב אל
עובדיהו אשר על הנה, ועובדיה היה ירא מאד', מאי קאמר קרא. אמר רבי יצחק, אמר ליה,
בשעבב כתיב 'נחשתי ויברכני ה' בגלגל'. ביוסף כתיב 'ויברך ה' את בית המצרי בגלגל יוסף'.
ביתא דההוא גברא, לא הנה מברוך, שמוא לא ירא אלהים אתה. יצתה בת קול ואמרה
'ועובדיה היה ירא את ה' מאד', אבל ביתו של אחאב אינו מיומן לברכה. אמר רבי אבא,
גדול שגאמר בעובדיהו יותר ממה שגאמר באברהם, דאילו באברהם לא כתיב 'מאד',
ויעובדיהו כתיב 'מאד'. אמר רבי יצחק, ממה שכתב עובדיהו לנביאות, מפני שהחביא מאה
נביאים במערה, והיי בהכרית אפילו לא נביא ה', ויפקח עובדיהו מאה נביאים,
והיביאם חמושים איש במערה גו'. מאי שגא חמושים איש? אמר רבי אלעזר, מעניב למד,
שגאמר 'והיה המחנה הנשאר לפליטה'. רבי אבהו אמר, לפי שאין מערה מחוקת יותר
מחמושים. 'חזון עובדיהו כה אמר ה' אלהים לארז' גו'. מאי שגא עובדיה לארז. אמר רבי
יצחק, אמר הקדוש ברוך הוא, יבא עובדיהו הדר בין שני רשעים ולא למד ממעשיהם, וינבא
על עשו ורשע שדר בין שני צדיקים ולא למד ממעשיהם. אמר אפרים מקשאה, תלמידו של
רבי מאיר, משום רבי מאיר, עובדיה גר ארומי הנה, ותינו דאמרי אינשי, 'מיניה וביה אבא
ניזיל ביה נגא'. יחד את מואב, ומתדדס פהכל השכב אותם ארצה'. אמר רבי יוחנן משום
רבי שמעון בן יוחי, תיינו דאמרי אינשי, 'מיניה וביה אבא ליזיל ביה נגא'. פי אתא רב דימי,
אמר יחד מתוכה מסרחת. ויפק את גנו תכבוד אשר מילך תחתיו ויעלהו עולה על החומים/
רב ושמואל, חד אמר, רשע שמי, וחד אמר, לשם עבודה זרה. בשלמא למאן דאמר לשם
שמים, היינו דכתיב 'והיי קצף גדול על ישראל'. אלא למאן דאמר לשם עבודה זרה, אמאי
'והיי קצף'. קדריה יהושע בן לוי, דרבי יהושע בן לוי רמי, כתיב 'ובמשפטי הגוים אשר
כסבותיכם לא עשיתם', וכתוב 'ובמשפטי הגוים אשר כסבותיכם עשיתם'. פמתוקנין שבהם,
לא עשיתם. פמקוללנין שבהם, עשיתם. ויחסו מעלין וישובו לארץ, אמר רבי חנינא בר פפא,
באותה שעה ירדו רשעיהן של ישראל למדינתה התחתונה. והענדה יפה עד מאד, אמר רבי
יופי של שרה, דכתיב עד מאד, ולא מאד בכלל:

ובגוים לא יתחשב. כל מקום שהוזכרו שם גו לא הזכירו ישראל בכלל: כשהוא
משקה. אינו מונע המים לילך לטובים ולרעים לפי שאינו אלא טורח ואיזכור
עדר דהוי טורח לכל אחד ואחד אינו עורך אלא הטובים יודי. אמר רב הקביה
זון טובים ורעים הכל בדברו אחד ממלא את כל העולם כולו טובה שהכל שלו
אבל כשבא לחנון פן הוצרכו לזרעיה ולשלם
שכר אינו אלא לקווי ויעבר הרנה. מרדלא
כתיב רנה משמע הרינה המיוחדת שהיתה
עתידה לבא שכבר הוזכרה וזכין הזכורה:
באבוד רשעים רנה. והיה העולם מצפה מתי
תבא הרנה איבודו של אחאב וכשנרג
עברה והזכורה הרנה כפי הכל: בצאת לפני
חלוצין. בירושפט כתיב כשיצא להלחם
בעמונים שבאו עליה. כי טוב. משמע כי טוב
בעיני הודאה ושמהו: כן יישש ה' עיניכם
להאביר וגו'. ישיש אתרים שנואבים: והיונות
רחצו. באחאב כתיב במיתתו: למרק, ללוטש
ולחאיר כלומר רחצו והוברר השתי חיונות
שנאמרו עליה מצוין היה. לא היה אחב
תשמיש: דמות שתי וזנות חז'. היינו רחצו
אותן שתי צורות רחצו עמונים להם.
לחשלים: מאי קאמר קרא. מאי עמד עובדיה
דהי ירא אצל ויקרא אחאב: באברהם כתיב
(בראשית כב) ירא אלהים אתה ולא כתיב
מאה: מפני מה זכה לנביאות: אמר רבי
ואין השכינה שורה אלא על המיוחס
בשמיאל כדכתיב (בראשית יז) לחות לך
ולא תחביא כולן במערת אחת: אין מערה
מחוקת. מערות שלו לא היו מחוקות יותר:
מאי שגא עובדיה לארזים. ולא נתנבא בנואה
אחרת למת נבחר לו שמואל הנביא:
שני רשעים. אחאב ואיזבל: שני צדיקים.
יצחק ורבקה: מינה וביה אבא ניזיל ביה
נגא. אבא יער מעצמו של יער יכנס בתוך
הערין ליהות בית ד יוצקו בו את היער וכן
עובדיה לארזים ורוד למואב והוא יצא מרות
המאוביה: מחובה מסרחת. מגופה ומתוך
עובדיה מתחיל הסרחון: כמתוקנים שבהם
לא עשיתם. כמו עגלון מלך מואב שהיה
מכבד את השם כשארם לו אחד דבר
אלהים אין אלך המלך מן ויקם מעל הכסא
(שופטים יא) כפוקולקנין שבהם. כגון משע
מלך מואב שהקריב בנו לעז' כן היו ישראל
עושין ובאותה שעה נזכר להם אותו עון
שהיו רגילים גם הם לכו. לאמין. מולא כתיב
לארצם הכי קאמר לשפלות ולתחתיות שבו
שגוה עליהם פורענות: ולא מאד בכלל.
ובשרה כתיב (בראשית יט) כי יפה היא מאד
והאי קרא דאבישג נקט למדרש הבא משום
דרשה דלעיל דדרש מאד דכתיב בעובדיה:

הדרן עלך אחד דיני ממונות
הדרן עלך אחד דיני ממונות

להדרש ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק מגילה שפסר שמואל לדוד נתנה להדרש מה טעמא (דברי הימים א כח) הכל בכתב זו המסרת מיד ה' זו רוח הקדש עלי השפיל מיפן שנתנה להדרש ר' ירמיה בעי ולמה לי גז אמרין ותבנית כל אשר היה ברוח עמו אמר רבי מנא מהו ברוח ברוח פיו: כרבים המקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בהמשה עשר. ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי חלקו כבוד לארץ ישראל שהיתה הרבה באותן הימים ותלו אותה מימות יהושע בן נון ויקראו הכל בהמשה עשר ר' אבהו דרש ושיבה ושיבה מה ושיבה שנאמר להלן מימות יהושע בן נון אף ושיבה שנאמר פאז מימות יהושע בן נון ויקראו הכל בארבעה עשר ר' יודה בר פזי דרש פרוזי פרוזי נאמר פאז (אסתר ט) פרוזות

[דף ב' ע"א]

ונאמר להלן (דברים ג) לבד מערי הפרזי הרבה מאד מה פרוזי שנאמר להלן מימות יהושע בן נון אף פרוזות שנאמר פאז מימות יהושע בן נון תני רבי יהושע בן קרחה אימר מימות אחשורוש אמר ליה ר' יוסי בי ר' יהודה וכי מה ענין שישן הפירה לבא לכאן אם מישושן הפירה את למד מעתה בשושן הפירה אל יקראו ושאר כל המקומות יקראו היא תלתא תניין תניא קדמויא סבר מימר מימות יהושע בן נון תניא אחרייא סבר מימר מימות אחשורוש תניא אחרייא סבר מימר עיר מפל מקום נמצאת אמר רבי יהושע בן קרחה ור' יוסי בי ר' יהודה שניהם אמרו דבר אחד אלא שזה למד מפעם אחד וזה למד מפעם אחד ותני בן הסמוך לפרו והנראה עמו הרי הוא פיוצא בו ר' אייבו בר נגרי בשם ר' חייא בר בא בגז הדא חמתה לא אמר אלא בגזן הא חמתה עצמה מקפת חומה מימות יהושע בן נון מן הדא (יהושע יט, לה): "וערי מבצר הצדים צר וחמת רפת וכנרת". "הצדים" – כפר היטייא. "צר" – דסמיכה לה. "חמת" – חמתה. "רפת" – מיברייא. "כנרת" – גינוסר. התיב רבי לוי והקתיב (יהושע יב) והערכה עד ים כנרת

[דף ב' ע"ב]

מעתה שני גינוסריות היו או לא היו אלא שני אבמוניות בגזן בית ירה וצינבריי שהן מגדלות כינרים דרב הפרו ונעשה של עכו"ם איתא חמי בו אינן קורין ובחוצה לו קורין חזקיה קרי לה בארבעה עשר ובחמשה עשר בו חשש להיא דתני רבי שמעון בר יוחאי (ויקרא כח) ואיש פי ימבר בית מושב עיר חומה פרט לטיבריא שהים חומה לה רבי יוחנן קרי לה בכנישתא דכיפרא ואמר הדא היא עקר מיברייא קדמויתא ולא חשש להדא דתני רבי שמעון בר יוחאי קל היקילו בקריאתה דתנינן תמן כל שהוא לפניו מן החומה הרי הוא כבתי ערי חומה חוץ מן השדות רבי מאיר אמר אף השדות ותני בן הסמוך לפרו והנראה עמו הרי הוא פיוצא בו אמר רבי יוחנן מגבית ועד אנטיפרם ששים רבוא עירות היו והקטנה שבהן היתה בית שמש מה פתיב ביה (שמואל א ו) ויד באנשי בית שמש כי ראו

בארון ה' וגו' ואלו מרווח אחת היו וכדון אין את מבצע לה קניי לא נסבה אמר רבי חנינה קפצה לה ארץ ישראל כל העירות שמנה יהושע אפלו מאה אינן רבן שמעון בן לקיש אמר מקפות חומה מנה ר' יוסי בר חנינה אמר הפמוכות לספר מנה קריא מסייע לר' יוסי בן חנינה (יהושע יט) ויהי גבולם מחלה מאלון בצעננים ואדמי הנקב ויבנאל עד לקום ויהי תצאתיו חירדן. וגו' וקטת ונהלל ושמרון וידאלה ובית לחם. "מחלה" – הלף. "מאלון" – אילון. "בצעננים" – אננייא דקדש. "ואדמי" – דמין. "הנקב" – ציירתה. "ויבנאל" – כפר יפה. "עד לקום" – לזקים. "וקטת" – קמינית. ונהלל – מהלול. "ושמרון" – סימונייה. "וידאלה" – חוריה. "בית לחם" – בית לחם צרייה. ר' אחא ר' יודה בן לוי רבי יהושע בן לוי בשם ר' לוד וגיא החרשים מקפות חומה מימות יהושע בן נון ולמה לא אמרן ואנו בגין דכתיב והא תיב לוד ואיתאמרת אלא בגין דתנינן ונמלה וגדור וחדיר ואנו וירושלם וכן פויצא ביהן

[דף ג' ע"א]

והכתיב (דברי הימים א ה, יב) ויבני אלפעל עבר ומשעם ושמד הוא בנה את אונן ואת לו ובנתיה. אמר רבי לעזר בי ר' יוסה בימי פילגש בגבעה חרבה ועמד אלפעל ובניהה הךא הוא דכתיב (שופטים כ) גם כל הערים הנמצאות שלחו באש ר' חנינה בשם ר' פינחס לוד ואנו הן הן גיא החרשים. ר' חלבו ר' חונה בשם ר' היה רבה הכל ויצאין בארבעה עשר שהיא זמן קריאתה לא בא אלא ללמדך שהמצוות נהגות באדר שני רבי יוסי ור' אחא הוון יתיבין אמר רבי יוסי לר' אחא לא מסתברא לשעבר אכל לבא וקא תני מקום שנהגו לקרותה ב' ימים קורין אותה שני ימים אמר ליה אוף אנא סבר בן אמר רבי מנא וקאות אילו מי שקרייה בארבעה עשר וחדור וקרייה בתמישה עשר שפוא אין שומעין לו אם אומר את בן שפוא נמצאת עוקר זמן פרקים בדידה נחמן בריה דרבי שמואל בר נחמן (אסתר ח) שמחה וששון מיכן שהן אסורין בהקפדה ומשתה מיכן שאסורין בתענית ויום טוב מיכן שאסורין בעשית מלאכה אמר רבי חלבו זימנין סגין יתבית קומי ר' שמואל בר נחמן ולא שמעית מיניה הךא מילתא אמר ליה כל מה דהנה אבא שמיע את שמיע מלתיה דרבי פליגא דרבי הוה מפרסם עצמו שני ימים בשנה רוחין בייז בתמוז

[דף ג' ע"ב]

ונטע נטיות בפורים רבי חביבה בשם רבנן דתמן בכל מקום שפתיב יום טוב אין פתיב וקבל בכל מקום שפתיב וקבל אין פתיב יום טוב וכאן פתיב יום טוב וכתוב וקבל ר' סימון בשם רבי שמואל בר נחמן משפחה ומשפחה אלו הפורים מדינה ומדינה אלו הפרקים עיר ועיר אלו העירות תני שמואל מפני מה מקדימין ליום הכניסה כדי שייסקו מים ומוזן לאהיהם שבפרקים ר' פליפא בר פרוטה אמר קומי רבי יונה לית הךא אמרה שאסור בעשית מלאכה אמר ליה אין מן הךא לית שמע מינה כלום תרי חלו של מועד תרי הוא אסור בעשית מלאכה והם מספקין מוזן לאהיהם שבפרקים לית לך אלא

בְּהֵדָא דְרַבִּי דְרַבִּי הֵנָּה מְפָרְסֵם עֲצֻמוֹ שְׁנֵי יָמִים בְּשָׁנָה רוֹחֵץ בִּי"ז בְּתַמּוּז וְנוֹמַע נְמִיעוֹת בְּפוּרִים ר' יוֹסֵפֶה בִּי ר' שׁוֹנֵם בְּעֵא קוּמֵי ר' מְנָא וְלֹא עֲזָרָא תַקֵּן שִׁיְהוּ קוֹרִין בְּתוֹרָה בְּשְׁנֵי וּבְחֵמִישֵׁי וּבְשַׁבַּת בְּמִנְחָה וּמְרֻדְכִי וְאַסְתֵּר מוֹתְקִינִים עַל מַח שְׁעוֹרָא עֲתִיד לְהִתְקִין אָמַר לִיה מִי שְׁפִדֵּר אֶת הַמִּשְׁנָה סְמוּכָה לְמִקְרָא (אֶסְתֵּר ט) מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה וּמְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר:

הַלְכָה ב' מִשְׁנָה כִּי צַד הַל לְהוֹיֹת בְּשְׁנֵי כְּפָרִים וְעִירוֹת גְּדוּלוֹת קוֹרִין בּוּ בַיּוֹם וּמִקְפּוֹת הוּמָה לְמַחֵר הַל לְהוֹיֹת בְּשְׁלִישֵׁי אוּ בְּרִבְעֵי כְּפָרִים מְקַדְיָמִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה וְעִירוֹת גְּדוּלוֹת קוֹרִין בּוּ בַיּוֹם וּמִקְפּוֹת הוּמָה לְמַחֵר:

גְּמָרָא כֹּל הֵן דְּתַנְיִנֵּן הַל לְהוֹיֹת בְּאַרְבְּעָה עֶשֶׂר אֲנֵן קְיָיִמִין אָמַר רַבִּי יוֹסֵא מִתְּנִיתָא אֲמָרָה כֵּן מִקְפּוֹת הוּמָה לְמַחֵר אָמַר רַבִּי יוֹסֵה לִית כָּאֵן הַל לְהוֹיֹת בְּשְׁנֵי וְלִית כָּאֵן הַל לְהוֹיֹת בְּשַׁבַּת הַל לְהוֹיֹת בְּשְׁנֵי צוּמָא רַבָּא בְּחַד בְּשׁוּכָא הַל לְהוֹיֹת בְּשַׁבַּת צוּמָא רַבָּא בְּעִרוּכְתָּא:

הַלְכָה ג' מִשְׁנָה הַל לְהוֹיֹת בְּחֵמִישֵׁי כְּפָרִים וְעִירוֹת גְּדוּלוֹת קוֹרִין בּוּ בַיּוֹם וּמִקְפּוֹת הוּמָה לְמַחֵר הַל לְהוֹיֹת עֶרֶב שַׁבַּת כְּפָרִים מְקַדְיָמִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה וְעִירוֹת גְּדוּלוֹת וּמִקְפּוֹת הוּמָה קוֹרִין בּוּ בַיּוֹם הַל לְהוֹיֹת בְּשַׁבַּת כְּפָרִים וְעִירוֹת גְּדוּלוֹת מְקַדְיָמִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה וּמִקְפּוֹת הוּמָה לְמַחֵר:

[דף ד' ע"א]

גְּמָרָא בְּעוֹן קוּמֵי ר' וְעִירָא אֵיתָא חֵמֵי הַל לְהוֹיֹת לְכַרְפִּים בְּשַׁבַּת קוֹרִין בְּעֶרֶב שַׁבַּת הַל לְהוֹיֹת לְעִירוֹת בְּשַׁבַּת יְדֵחוּ לְיוֹם הַכְּנִיסָה אָמַר רַב לֹא מִפְּנֵי כְּבוֹד כְּרַבִּים שְׁלֵא יְהוּ אוּמְרִים רְאִינוּ כְּרַבִּים וְעִירוֹת קוֹרִין כְּאַחַת מְעַתָּה לֹא יְדֵחוּ לְיוֹם הַכְּנִיסָה שְׁלֵא יְהוּ אוּמְרִין רְאִינוּ כְּפָרִים וְעִירוֹת קוֹרִין כֹּל אֶחָד מְעַתָּה הַל לְהוֹיֹת בְּשְׁנֵי הַל לְהוֹיֹת בְּחֵמִישֵׁי הַל לְהוֹיֹת בְּשַׁבַּת אֲשִׁפַּח תְּנִי כְּפָרִים וְעִירוֹת וּכְרַבִּים קוֹרִין כְּאַחַת וְהֵן תְּנִיבָה לֹא נִסַּב אֶפְלוּ לְבִירֵייהָ דְאֵית לִיה שְׁלֵא יְקַדְמוּ כְּרַבִּים לְעִירוֹת דְאֵית לִיה כֹּל שֶׁהוּא נִדְחָה מִמְּקוֹמוֹ יְדֵחָה לְיוֹם הַכְּנִיסָה רַבִּי אוּמַר כֹּלְהֵם יְדֵחוּ לְיוֹם הַכְּנִיסָה דְאֵית לִיה שְׁלֵא יְקַדְמוּ כְּרַבִּים לְעִירוֹת דְאֵית לִיה כֹּל שֶׁהוּא נִדְחָה מִמְּקוֹמוֹ יְדֵחָה לְיוֹם הַכְּנִיסָה הֵיךְ עֲבָדִין עוֹבְדֵי אָמַר ר' יוֹסֵה מִתְּנִיתָא בְּעוֹן קוּמֵי רַבִּי וְעִירָה כְּמֹה דְאֵת אָמַר הַל לְהוֹיֹת לְכַרְפִּים בְּשַׁבַּת קוֹרִין בְּעֶרֶב שַׁבַּת הַל לְהוֹיֹת לְעִירוֹת בְּשַׁבַּת יְקָרָא בְּעֶרֶב שַׁבַּת

[דף ד' ע"ב]

אֶלָּא מִתְּנִיתָא כְּתַרְיִן תְּנִיבָה תְּנִי קְדָמֵייהָ סָבַר מִימַר כֹּל שֶׁהוּא נִדְחָה מִמְּקוֹמוֹ יְדֵחָה לְיוֹם הַכְּנִיסָה וְתַנְיָא הוֹרְנָא סָבַר מִימַר כֹּל שֶׁהוּא נִדְחָה מִמְּקוֹמוֹ לֹא יְדֵחָה לְיוֹם הַכְּנִיסָה אָמַר לוֹן כֵּן אָמַר רַב חַד תְּנִיבָה הוּא מִפְּנֵי מַח אֲמָרוּ הַל לְהוֹיֹת לְכַרְפִּים בְּשַׁבַּת קוֹרִין בְּעֶרֶב שַׁבַּת דְאָמַר רַבִּי חֶלְכוּ רַב הוֹנָה רַב בְּשֵׁם ר' תִּיבָה רַבָּה הַכֹּל יוֹצֵאִין בְּאַרְבְּעָה עֶשֶׂר שֶׁהוּא זְמַן קְרִיאַתָּהּ וְדִכְתָּהּ הַל לְהוֹיֹת לְעִירוֹת

בְּשֵׁבֶת דָּאָמַר ר' הֶלְבֹּוּ יוֹם י"ג יוֹם מִלְחָמָה הָיָה וְהוּא מוֹכִיחַ עַל עֲצָמוֹ שְׂאִין בּוֹ נִיחָה אֲשַׁכַּח תְּנִי כְּפָרִים קוֹרִין בְּעָרֵב שֵׁבֶת וְעִירוֹת גְּדוּלוֹת יִדְחוּ לְיוֹם הַכְּנִיסָה וּמִקְפּוֹת חוֹמָה לְאַחַר הַשֵּׁבֶת הֵיךְ עֹבְדִין עוֹבְדָא אָמַר רַבִּי יוֹסֵה לִית אֲפֹשֶׁר וְאִין אֲפֹשֶׁר כְּמוֹתֵיהָ ר' בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה כֹּל שְׂאֲמָרוֹ יִדְחָה מִמְּקוֹמוֹ וּבִלְבָד בְּעֵשְׂרָה וְאַנְז חֲמִיין רַבְנֵן אֲפִילוּ בְּיַחֲדִיד ר' אֲבִינָא בְּשֵׁם ר' אֲסִי כֹּל שְׂאֲמָרוֹ יִדְחָה לְיוֹם הַכְּנִיסָה וּבִלְבָד בְּעֵשְׂרָה ר' חֲנַנְיָה אָמַר אִיפְלִגוּן רַב הוֹנָה וְרַב יְהוּדָה חַד אָמַר וּבִלְבָד בְּעֵשְׂרָה וְחוֹרְנָה אָמַר אֲפִילוּ בְּיַחֲדִי מֵתִיב מֵאֵן דָּאָמַר וּבִלְבָד בְּעֵשְׂרָה לְמֵאֵן דָּאָמַר אֲפִילוּ בְּיַחֲדִיד עַד שֶׁהוּא בְּמִקּוֹמוֹ יִקְרָא. אָמַר רַבִּי סֵלְקַת מוֹתֵינִיהָ י"א י"ב ו"ג ו"ד ו"ה ו"ו:

הַלְכָה ד' מִשְׁנָה אִיזוּ הִיא עִיר גְּדוּלָּה כֹּל שְׂיִישׁ בָּהּ עֵשְׂרָה בְּמִלְּנִין פְּחוֹת מִיבֵן חֲרִי זֶה כְּפָר בְּאֵלוֹ אָמְרוּ מְקַדְמִיין וְלֹא מְאַחֲרִין אֲבָל זְמַן עֲצִי כְּהַנִּים וְהָעַם וְט' בְּאֵב וְחַנְיָגָה וְתַקְהֵל מְאַחֲרִין וְלֹא מְקַדְמִיין אַף עַל פִּי שְׂאֲמָרוֹ מְקַדְמִיין וְלֹא מְאַחֲרִין מְתָרִין בְּהַסְפֵּד וּבְתַעֲנִית וּבְמִתְנַוֹת לְאֲבִיזִינִים אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אִימְתִי מְקוֹם שְׁנַכְנְסִין בְּשֵׁנִי וּבְחִמְשִׁי אֲבָל מְקוֹם שְׂאִין נַכְנְסִין לֹא בְּשֵׁנִי וְלֹא חִמְשִׁי קוֹרִין אוֹתָהּ בְּזַמְנָהּ:

[דף ה' ע"א]

גמרא תְּנִי עֵשְׂרָה בְּטָלִים מִמְּלֵאכְתָּן לְבֵית הַכְּנֶסֶת ר' יְהוּדָה אָמַר כְּגוֹן אֲנִי שְׂאִין אֲנִי צְרִיכִין לְתַלְמוּדֵינוּ תְּנִי כְּפָר שְׂאִין בּוֹ עֵשְׂרָה תַּנְתָּן קַלְקַלְתוּ וְנַעֲשֶׂה כְּעִיר בְּאֵלוֹ אָמְרוּ מְקַדְמִיין וְלֹא מְאַחֲרִין קְרִיאַת מְגִלָּה וְתַרוּמַת שְׁקָלִים מְקַדְמִיין וְלֹא מְאַחֲרִין סְעוּדַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְסְעוּדַת פּוּרִים מְאַחֲרִין וְלֹא מְקַדְמִיין ר' זְעִירָה בְּעֵא קוּמִי ר' אֲבָהוּ וַיַּעֲשׂוּ אוֹתָן שֵׁבֶת אָמַר לִיה (אֲסֵתֵר ט) לְעֵשׂוֹת אוֹתָם יָמֵי מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה אֵת שִׁשְׁמֻחְתּוֹ תְּלוּיָה כְּבֵית דִּין יֵצֵא זֶה שִׁשְׁמֻחְתּוֹ תְּלוּיָה בְּיַדֵּי שְׂמֹם מְנַכְתּוּ פּוּרִים לְפּוּרִים אָמַר רַבִּי לְעוֹר וּבִלְבָד שְׂלֵא יִשְׁנָה מִמְּנָה הָעֲנִי רְצוּעָה לְמַנְעֵלוֹ אִין מְדַקְדְּקִין בְּמַצּוֹת פּוּרִים אֲלֵא כֹּל מִי שֶׁהוּא פּוֹשֵׁט אֵת יָדוֹ לְיִשׁוּל נוֹתְנִין לוֹ אִין מְשַׁנִּין בְּמַעוֹת פּוּרִים הֵא שְׂאֵר כֹּל הַמַּעוֹת מְשַׁנִּין אֲלֵא כֹּל הַמַּעוֹת עַד שְׂלֵא וְנִתְּנֵנוּ לְגִזְיָרִין אֵת רִשְׁאֵי לְשׁוֹנְתָן מְשַׁנְתָּנוּ לְגִזְיָרִין אִין אֵת רִשְׁאֵי לְשׁוֹנְתָן: אֲבָל זְמַן עֲצִי כְּהַנִּים: מַה רָאָה זְמַן עֲצִי כְּהַנִּים וְהָעַם לְהַמְנוֹת אֲלֵא בְּשַׁעֲהָ שְׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגּוּלָּה וְלֹא מְצָאוּ עֲצִים בְּלִשְׁכָּה וְעַמְדוֹ אֵלוֹ וְנִתְּנָדְבוּ עֲצִים מִשָּׁל עֲצָמוֹן וּמִסְרוּם לְצַבּוֹר וְנִקְרְבוּ מִזֶּהן קַרְבָּנוֹת צַבּוֹר וְהִתְּנוּ עִמְהֵן הַנְּבִיאִים שְׂבִינִיחֵן שְׂאֲפִילוֹ לְשַׁכָּה מִלֵּאָה עֲצִים וְעַמְדוֹ אֵלוֹ וְנִתְּנָדְבוּ עֲצִים מִשָּׁל עֲצָמוֹן שְׂלֵא יְהִי קַרְבֵּן מִתְּקַרֵּב אֲלֵא מוֹשְׁלֵחֵן תַּחֲלָה אָמַר רַבִּי אֲהָא דְר' יוֹסִי הִיא דְר' יוֹסִי אָמַר אַף הַרוּצָה מִתְּנַדֵּב שׁוֹמֵר חֲנֻם ר' יוֹסֵה בְּשֵׁם ר' אֵילָא דְבָרִי הַכֹּל הִיא מַה פְּלִיגִין בְּגוּפוֹ שֶׁל קַרְבֵּן אֲבָל בְּמִכְשִׁירֵי קַרְבֵּן כֹּל עָמָא מוֹדִי שֶׁהוּא מוֹשְׁלָתָה קַרְבֵּן יְהוּדִי מְקַרְבֵּן צַבּוֹר תְּנִי הַאֲשָׁה שְׁעֵשָׂה כְּתָתָה לְכַנְּהָ צְרִיכָה לְמִסַּר לְצַבּוֹר אָמַר רַבִּי אֲהָא דְר' יוֹסִי הִיא דְר' יוֹסִי אָמַר אַף הַרוּצָה מִתְּנַדֵּב שׁוֹמֵר חֲנֻם ר' יוֹסֵה בְּשֵׁם

ר' אילא דברי הכל היא מה פליגין בגופו של קרבן אבל במכשירי קרבן כל עמא מודי שהוא משתנה קרבן יהיד מקרבן צבור מתניתא פליגא על ר' יוסה אותן הימים נזהגין בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן רבי יוסי אומר אינן נזהגין אלא בשעת קרבן ועוד מן הדין דתני אומר רבי לעזר בי ר' צדוק אני הייתי מפני כנאה בן בנימון וכל תשעה באב להיות בשבת ודחינו אותו למוצאי שבת והיינו מתענין ולא משלימין:

[דף ה' ע"ב]

ובתשעה באב: ר' ירמיה בשם ר' תייה בר פא בדין היהו שיהו מתענין פעשירי שבו נשרף ולמה בתשיעי שבו התחילה הפרענות ותני בן בשביעי נכנסו לתוכו בשמיני היו מקרקרים בו במו' הציתו בו את האור בעשירי נשרף רבי יהושע בן לוי ציים תשיעי ועשירי ר' לוי ציים תשיעי ולילי עשירי ר' פא בר ובדא בשם ר' הנינה בקש רבי לעקור תשעה באב ולא הודו לו אומר לו רבי אלעזר עמד הייתי ולא איתאמרת אלא בקש ר' לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת ולא הניחו לו אומר הואיל ונדחה ודחה אומר לו ידחה למחר וגוזה ליה ההוא דתנינן תמן ר' יוחנן בן ברוקה אומר על שניהם הוא אומר (בראשית א) ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו ר' לעזר בשם ר' הנינה הלכה פרבי יוחנן בן ברוקה אומר ליה ר' פא בר ובדא עמד הייתי ולא איתאמרת אלא היתה תובעת להנשא הדין עמה וקרא עליהו (קהלת ד) טובים השנים מן האחד: ובהגיגה: פתוב אחד אומר (שמות כג) וחסד הקציר בפורי מעשיך וכתוב אחד אומר (ויקרא כג) כל מלאכת עבודה לא תעשו אומר רבי הנינה הא כיצד יתקומו שני פתובים בשעה שהוא חל בחול את חוגג ושוכת בשעה שהוא חל בשבת למחר את חוגג וקוצר אומר רבי יוסה בי רבי בון ובלבד שיבליע לעסמה כהדא דתני להן אינש דיהו עליי ועבורין האומר הרי עלי עצים למזבח וגוירין למערכה אסור בהקסד ובתענית ומלעשות מלאכה בו ביום: ובהקהל: ר' פא פריה דר' חייא בר פא אומר מפני התקיעה ר' יצחק בי ר' תייה אומר מפני הבימה ונעשו אותה מאתמול שלא לדחוק את העורה אומר רבי מתנה על שם (דברים טז) לא תפוע לך אשורה כל עין מתניתא דר' מאיר דאמר רבי מאיר די לא למספד אסור להתענות ודי לא להתענות מותר בהקסד ודי לא סתם כדי לא להתענייה אומר רבי יונה אילין יומיא די לא להתענאה בהון ומקצתהון די לא למספד בהון אומר רבי שמעון בן גמליאל מה תלמוד לומר בהון ב' פעמים אלא מלמד שלילה מותר ותיום אסור

[דף ו' ע"א]

כהדא דתני להן אינש דיהו עלוהי אסר בצלו אומר רבי יוסי בי רבי בון שהוא צריך להזכיר מפעריב ואתיא כהיא דאמר רבי זעורה בשם רב חונה אומר כלילי שבת וכיומו מתניתא או בימי פרי יוסי או בשנים עשר בר' מאיר וקשיא על דר' מאיר לא בן תני בתרין עשר ביה יום טיריון ואמר רבי יעקב

בר אהא בטל יום טיריון יום שְׁנֵהֲרַג לולניינום ופפום. בתלת עשר ביה יום ניקנור מהו יום ניקנור
 שלטון משל מלכות וון היה עובר לאלכסנדריוה וראה את ירושלם וחרף ונאץ ונגד ואמר בשובי
 בשלום אתין את המגדל הזה ויצא אחד משל חשמונני וניה הורג בתולותיו עד שהגיע לקרוכין שלו
 וכיון שהגיע לקרוכין שלו קטע את ידיו וחתך את ראשו ונתחבן בעין וכתב מלמטן הפה שדבר
 באשמה והיד שפשטה בנגוה ותליון בקונטם נגד ירושלם על דעתיה דרבי מאיר ניהא בא לוסר
 לפניו. על דעתיה דר' יוסה מה בא לוסר לפניו לית ליה עצמו אסור מפני י"ד להודיעה שאסור
 בהקפד ואפלו על דרבי מאיר לית היא מקשייא לא בן תני בתרין עשר ביה יום טיריון ואמר רבי
 יעקב בר אהא בטל יום שְׁנֵהֲרַג לולנינום ופפום בארבעה עשר ובחמשה עשר פוריא די לא למספד
 בשית עשר ביה שרון למבנא שור ירושלם די לא למספד על דעתיה דרבי מאיר ניהא בא לוסר לפניו
 על דעתיה דר' יוסה מה בא לאסור לאסור שלפניו לית ליה עצמו אסור מפני ט"ו בא להודיעה שהוא
 אסור בהקפד בשוכעת עשר ביה קמון עממיא על פליטא ספרייא במדינת בלקים ובית זכדין ותנה
 פרקן על דעתיה דרבי מאיר ניהא בא לאסור עצמו על דעתיה דר' יוסה מה בא לאסור אמר רבי יוסי
 כל אילין מליא לא מסייען ולא תכרן לא על דרבי מאיר ולא על דר' יוסי לא בא אלא למנות ימים
 שנעשו בהן נסים לישראל תדע לה שהוא בן דתנינן בריש ירחא דניסן דיתקם תמידא די לא למספד
 בלא כה אינו אסור משום ראש חדש אבל בשבתות ובמים טובים מתענין לפניהן ולאחריהן מה
 ראיתה להקל באלו ולהחמיר באלו שאלו דברי תורה ואין דברי תורה צריכין חזק ואלו דברי סופרים
 ודברי סופרין צריכין חזק הדיא דאת אמר עד שלא בטלה מגילת תענית אבל משבטלה מגילת
 תענית בטלו כל אלו ר' חנינה ורבי יהושע בן לוי תריהון אמרין בטלה מגילת תענית ר' בא ור' סימון
 אמרי בטלה מגילת תענית ר' יונתן אמר בטלה מגילת תענית אמר רבי יוחנן אמש הייתי יושב
 ושונה מעשה שגזרו תענית בהנכה בלוד ואמרו עליו על ר' אליעזר שפפר ועל ר' יהושע שרחין אמר
 להן רבי יהושע צאו והתענו על מה שהתעניתם ואת אמר בטלה מגילת תענית אמר רבי בא אף
 על גב דאת אמר בטלה מגילת תענית הנכה ופורים לא בטלו מילהון דרבנן אמרין בטלה מגילת
 תענית ר' אבון ציים כל ערובת שוכא ר' יוחנן ציים כל ערובת ריש שתא ר' זעירה צם תלת מאון
 דצומין ואת דאמרין תשע מאון ולא חש על מגילת תענית ר' יעקב בר

[דף ו' ע"ב]

אהא מפד לספרייה אין אתת איתא מישאלנכון אימרין לה בכל מתענין חוץ משבתות ומים טובים
 וראשי חדשים ואלו של מועד והנכה ופורים. שמעון בר בא אמר אתא עובדא קומי ר' יוחנן והורי
 פרבי יוסי ותנה ר' לעזר מצטער ואמר שבקין סתמא ועבדין ביהדייא אשכח תני לה ר' חיה בשם
 רבי מאיר כד שמע דתני לה ר' חיה בשם רבי מאיר אמר יאות סבא ודע פרקי גרמיה ר' מנא בעא

קומי ר' יודן לא בן אמר רבי חזקיה ר' אבהו בשם ר' לעזר כל מקום ששנה רבי מחלקת ואחר כך שנה סתם הלכה כסתם אמר ליה לא ר' דילמא חורן מה הן אן דאשכח רבי מחלקת וחדור ושנה סתם הלכה כסתם אתר דלא אשפח רבי מתני מחלקת אלא אחרים שנו מחלקת ורבי שנה סתם לא כל שכן תהא הלכה כסתם אתר ר' חזקיה רבי יעקב בר אהא ר' שמעון בר אבא בשם ר' לעזר ואפלו אחרים שנו מחלקת ורבי שנה סתם הלכה כסתם ולמה הוא מורה ליה כיהידייא ר' שמואל בר יונה בשם ר' אהא הדא דאת אמר בשאיין מחלקת אצל סתם אבל אם יש מחלקת אצל סתם לא בדיא הלכה כסתם ר' יודן נשייא שלח לרבי הושעיה רבה דדא עמם וחד לגין דחמר שלח ואמר לו קומת בנו (אסתר ט) ומתנות לאביונים חור ושלח ליה חד עגל וחד גרב דחמר שלח ואמר לו קומת בנו (שם) ומשלוח מנות איש לרעהו. תני במקום שנכנסין קורין אותה בארבעה עשר ר' יוסה בעי אם במקום שנכנסין אל יקראו אותה כל עקר:

הלכה ה' משנה קראו את המגלה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר השני אין בין אדר הראשון לאדר שני אלא מקרא מגלה ומתנות לאביונים:

גמרא מתניתא שעברו ואחר כך קראו אותה אבל אם קראו אותה ואחר כך עברו לא בדיא מתניתא לא אמרה בן אלא קראו את המגלה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר השני ר' סימון בן רבי יהושע בן לוי כתיב (אסתר ט) לקיים את אגרות הפרים הזאת מה תלמוד לומר השנית אלא מיכן שאם קראו אותה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר השני ר' ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק מה עשו מרדכי ואסתר כתבו אגרת ושלחו לרבותינו שכן אמרו להם מקבלין אתם עליכם שני ימים הללו בכל שנה אמרו להן לא דינו הצרות הפאות עלינו אלא שאתם רוצין להוסיף עלינו עוד צרתו של המן. חזרו וכתבו להן אגרת שניה הדא הוא דכתיב לקיים עליהם את אגרות הפרים הזאת השנית מה היה כתוב בה אמרו להן אם מדובר זה אתם מתיראים הרי היא כתובה ומעלה בארפיים (אסתר י) הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן שמונים וחמשה וקנים ומהם שלשים וכמה נביאים היו מצטעריין על

[דף ז' ע"א]

הדבר הזה אמרו כתיב (ויקרא כז) אלה המצות אשר צוה ה' את משה אלו המצות שנצטוינו מפי משה וכך אמר לנו משה אין נביא אחר עתיד לחדש לכם דבר מעתה ומרדכי ואסתר מבקשים לחדש לנו דבר לא זוו משם נושאים ונותנין בדבר עד שהאיר הקדוש ברוך הוא את עיניהם ומצאו אותה כתובה בתורה ובנביאים ובכתובים הדא היא דכתיב (שמות יז) ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון

בספר זאת תורה כמה דתימר (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל זכרון אלו הנביאים (מלאכי ג) ויכתב ספר הזכרון לפניו ליראי ה' וגו' בספר אלו הכתובים (אסתר ט) ומאמר אסתר קיים את דברי הפורים האלה ונכתב בספר רב ור' חנינה ור' יונתן ובר קפרא ור' יהושע בן לוי אמרו המגילה הזאת נאמרה למשה מסיני אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה ר' יוחנן ורשב"ל ר' יוחנן אמר הנביאים והכתובים עתידין ליבטל וחמשה ספרי תורה אינן עתידין ליבטל מה טעמא (דברים ה) קול גדול ולא יסף רשב"ל אמר אף מגילת אסתר והלכות אינן עתידין ליבטל נאמר כאן קול גדול ולא יסף ונאמר להלן (אסתר ט) וזכרם לא יסוף מזרעם הלכות (חבקוק ג) הליכות עולם לו ר' לוי בשם רשב"ל צפה הקב"ה שהמון הרשע עתיד לשקול כספו על ישראל אמר מוטב שיקדים כספן של בני לכספו של אותו הרשע לפיכך מקדימין וקורין בפרשת שקלים ר' אבהו בשם ר' לעזר בכל שנה ושנה הקיש שנה שהיא מעוברת לשנה שאינה מעוברת מה שנה שאינה מעוברת אדר סמוך לניסן אף שנה שהיא מעוברת אדר סמוך לניסן א"ר חלבו כדי לסמוך גאולה לגאולה ר' לוי בשם רבי חמא בר חנינה אותה השנה היתה מעוברת מה טעמא (אסתר ג) מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר אדר הראשון תוספת אדר השני תוספת מה ביניהון ר' שמואל בר רב יצחק אמר שני כבשי עצרת ביניהון נולד בחמשה עשר באדר בשנה שאינה מעוברת ונכנס לשנה שהיא מעוברת אין תימר אדר הראשון תוספת שנה ארוכה היא אין תימר אדר השני תוספת אין לו אלא עד חמשה עשר באדר הראשון א"ר אייבי בר נגרי מתניתא אמר כן אדר הראשון תוספת דתנינן

[דף ז' ע"ב]

תמן הן העידו שמעברין את השנה כל אדר שהיו אומרים עד הפורים הן העידו שמעברים את השנה על תניי הדא אמרה אדר הראשון תוספת אין תימר אדר השני תוספת לא קיים על שתא ומעבר לה מר עוקבא אשכח תרין איגרון בהדא כתיב ושפר באפיי ובאפיי חריי מוספה על שתא תלתין יומין ובהדא כתיב ושפר באפייין ובאפיי חבריין מוספה על שתא ירח יומין מאן דאמר תלתין יומין אדר הראשון תוספת ומאן דאמר ירח יומין אדר השני תוספת אין מן הדא לית שמע מינה כלום דא"ר יעקב בר אחא ור' יודן גזורי ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי לעולם שני חדשים מעוברין עיבר את הראשון ולא עיבר את השני מה שעשה עשוי לעולם אדר סמוך לניסן חסר תני רבן שמעון בן גמליאל אומר מצות הנהגות באדר השני אינן נהוגות באדר הראשון הויז מן הספד ומן התענית שהן שויין בזה ובזה ר' בא רב ירמיה בשם רב ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרשב"ג ר' חונה רבה דציפורין אמר הנהיג ר' חנינה דציפורין כהדא דרשב"ג לא אמר אלא הנהיג הא להלכה לא אבל לעניין שמורות כותבין אדר הראשון ואדר השני אלא שכותבין אדר השני תיניין ר' יהודה אומר אדר השני כותב תי"ו ודיין תמן תנינן אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות

לאביונים ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אף שימוע שקלים וכלאים יש ביניהן ר' הלכו ורב חונה רב בשם רבי חייה רבה הכל יוצאין בארבעה עשר שהוא זמן קריאתה אמר ר' יוסה ויאות כלום אמרו משמעין על השקלים לא כדי שיביאו ישראל שקליהן בעונתן אם אומר את באדר הראשון עד כדון אית בשתא שיתין יומין כלום אמרו יוצאין אף על הכלאים לא כדי שיהו הצמחין ניכרין אם אומר את באדר הראשון עד כדון אינון דקיקין:

הלכה ו' משנה אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד אין בין שבת ליום הכיפורים אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהיכרת:

גמרא תני בשם ר' יהודה אף מכשירי אוכל נפש התירו מה ביניהון ר' חסדי אומר לחדד ראשו של שפוד ביניהון ר' חנינא בריה דר' אבהו הוציא אש מהאבנים ביניהון תני רבי יהודה בר פזי דברזילה הוא הדבר מהו הוא הדבר לחדד ראשו של שפוד הוא הדבר אי להוציא אש מן האבנים הוא הדבר לית לך אלא כהדא אין משחויזין את הסכין אבל משיאה על גב חברתה א"ר חסדי דר' יודא היא דמר ר' יודא בשם שמואל דברי הכל היא כדי להעביר שמנונית שעליה כל אלו ביום טוב אין צריך לומר בשבת אילין אינון והא אית לך תורנין

[דף ה' ע"א]

סקילה בשבת אין סקילה ביום טוב כרת בשבת אין כרת כ"ט מכות ביום טוב אין מכות בשבת אין תימר בדברים שיש בהן אוכל נפש אתינן מיתני והא תנינן משחילין פירות דרך ארובה כ"ט אבל לא בשבת ועוד מן הדא שוחקין עצי בשמים למילה כ"ט אבל לא בשבת א"ר יוסה והוא שמל ועוד מן הדא דתני מודין חכמים לר"מ כחותמות שבקרקע שמפסקין ומפקיעין ומתירין והותכין בשבת מפסקין אבל לא מפקיעין ולא מתירין ולא הותכין ובכלים בשבת מותר אין צ"ל כ"ט: אין בין שבת ל"ה אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהיכרת: הא בתשלומין שניהן שוין מתני' דרבי נהונייה בן הקנה דתני ר' נהונייה בן הקנה אומר יום הכיפורים כשבת בתשלומין ר"ש בן מנסיא אומר מחוייבי כריתות כמחוייבי מיתות כ"ד מה נפק מן ביניהון ר' אחא בשם ר' אבונא נערה נדה ביניהון ר' מנא אמר אף אחות אשתו ביניהון על דעתיה דר' נהונייה בן הקנה מה שבת אין לה היתר אחר אימורה אף י"ה אין לו היתר אחר איסורו ואלו הואיל ויש להן היתר אחר איסורן משלם על דעתיה דר"ש בן מנסיא מה שבת יש בה כרת אף י"ה יש בה כרת ואלו הואיל ויש בהן כרת אינו משלם ר' יודה בר פזי אמר מכות וכרת מה אמרינן בה אלו תנייא א"ר יוסה צריכה לרבנן רבי יונה בעי ולמה לא שמע לה מן הדא דתני רשב"י דתני רשב"י ר' טרפון אומר נאמר כרת בשבת ונאמר כרת כ"ה מה כרת שנאמר בשבת אין מכות אצל כרת אף כרת שנאמר כ"ה אין מכות אצל כרת א"ר

מנא קומי ר' יוסי מה צריכה ליה כרשב"ל ברם כר' יוחנן אם מכות אצל מיתה יש לו לא כל שכן מכות אצל כרת דאיתפלגון השוחט אותו ואת בנו לשם עכו"ם ר' יוחנן אמר אם התרו בו לשם אותו ואת בנו לוקח לשם עכו"ם נסקל רשב"ל אמר אפי' התרו בו לשם אותו ואת בנו אינו לוקח מאחר שהתרו בו לשם עכו"ם נסקל א"ל אפי' כר' יוחנן צריכה ליה תמן לשני דברים והכא לדבר א'

[דף ה' ע"ב]

על דעתיה דרשב"ל מה בין אילין תניא לאילין רבנן לאוים לא כריתות רבי יודן אמר הבא על הממזרות אית בניהון ר' חנינא אמר אף המצית גדישו של חבירו ב"ט ביניהון על דעתון דאילין תנייא הואיל ואין בהן כרת משלם על דעתון דאילין רבנן הואיל ויש בהן מכות אינו משלם מעתה אלו נערות שיש להן קנם לא כרבנן א"ר מתניה תיפתר דברי הכל בממזר שבא על הממזרת ואשת אחיו לא יבמתו היא א"ר מתניה תיפתר שהיו לאחיו בנים ואירס אשה ומת ובא אחיו ואנסה:

הלכה ז' משנה אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים מתו או נגנבו הייבין באחריותן נדבות מתו או נגנבו אין הייבין באחריותן:

גמרא הא דבר שעושין בו אוכל נפש אסור לא ממאכל נדר רשב"ל אמר כיני מתניתא אין בין המודר הנייה מחבירו למודר הניית מאכל מחבירו ותניי דבי רבי בן המודר הניית מאכל מחבירו לא ישאילנו נפה וכברה ריחים ותנור תני אבל משאיל הוא לו כוסות וקערות ותמחויין שאינן מהנין את האוכל אבל מכניסין את האוכל לפסין וקדירות אסור לטחון ולדרוך אסור לקצור צריכה לבצור צריכה הניית מאכל מהו תני אבל משאילו הוא קורדום הוינן סכרין מימר בקרדום של ביקוע תיפתר בקורדום של נכוש ולית שמע מינה כלום רבי אבונא אמר ר' ירמיה בעי זוסמה מכיון שהוא מרחיק ואת חשר ביה קימחא כמי שהיא נפה אי זהו נדר שאמרו באומר הרי עלי עולה ואי זו היא נדבה שאמרו באומר הרי זו עולה ר' חמא חברין דרבנן בעי אמר הרי עלי וחזר ואמר הרי זה

[דף ט' ע"א]

ר' חנינא בעי לא מסתברא דידה אמר הרי זה וחזר ואמר הרי עלי איסור חמור חל על איסור קל אין איסור קל חל על איסור חמור:

הלכה ח' משנה אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אלא קרבן אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה תגלחת וצפרים:

גמרא א"ר יודה בר פזי דר' לעזר היא דרבי לעזר אמר אף בשלישית בודקין אותו מפני הקרבן ברם כרבנן השנייה מאונס טהור והשלישית מאונס טמא א"ר יוסה אין לית היא דרבנן ולא אף דר' לעזר

מסכת שבת פרק ראשון

א. ארבע רשויות לשבת: רשות היחיד, רשות הרבים, וברמלית, ומקום פטור. איזהו רשות היחיד? הריין שעמק עשרה ורחב ארבעה. וכן גדר שגובהו עשרה ורחב ארבעה - זו היא רשות היחיד גמורה. איזה היא רשות הרבים? סרמאי ופלמאי גדולה, ומבואות המפלשין - זו היא רשות הרבים גמורה. אין מוציאין מרשות היחיד זו לרשות הרבים זו, ואין מכניסין מרשות הרבים זו לרשות היחיד זו, ואם הוציא והכניס, בשוגג - חיב הטאת. במזיד - ענוש כרת ונסקל. אחד המוציא ואחד המכניס, ואחד המושיט, ואחד הזורק - חיב.

ב. אכל הים והבקעה וברמלית, והאסטונת, והאסקפה - אינן לא פרשות היחיד ולא פרשות הרבים. אין נושאין ונותנין לתוכן, ואם נשא ונתן - פטור. אין מוציאין, לא מתוכן לרשות הרבים, ולא מרשות הרבים לתוכן, ואין מכניסין מתוכן לרשות היחיד ולא מרשות היחיד לתוכן, ואם הוציא והכניס - פטור. חצר של רבים ומבואות שאין מפלשין, ערבו - מתירין. לא ערבו - אסורין.

ג. אדם עומד על האסקפה: נטל מבצל הבית - ונותן לו. מעני - ונותן לו. ובכלב שלא יטול מבצל הבית ונותן לעני, מעני ונותן לבצל הבית, אם נטל ונתן - שלשתן פטורים. אחרים אומרים: אסקפה משמשת שתי רשויות, כל זמן שפתח פתוח - כלפנים. פתח נעול - בלחוי. היתה גבוהה עשרה טפחים ורחבה ארבעה, הרי זו רשות לעצמה.

ד. בשם שמפסיקין לקריאת שמע - כך מפסיקין לקרות המגלה, לקריאת הלל, ולתקיעת שופר, ולנטילת לולב, ולכל מצות האמורות בתורה.

ה. לא יצא החיט במחטו התחובה לו בכגוד ערב שבת סמוך לחשכה - שמוא ישפה ויצא. ולא נגר בקיסם שלו, ולא

הצבע בדגמא שלו, ולא שלחני בדינר שבאזנו, ולא סורק במשיחה שבאזנו, ולא גרדי באירא שבאזנו, ואם יצאו - כלן פטורין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אמן הרוך אפנותו בכך - חיב. ושאר כל אדם פטורין. הפוחר לא יצא בכסות המקפלת ומנחת על כתפו לרשות הרבים, ואם יצא - הרי זה חיב. לא יצא אדם במעוה הצורין לו בסדינו לרשות הרבים, ואם יצא - הרי זה חיב.

ו. יוצאין בתפליו עם השכה וקורין בכתיבי הקדש עם השכה, אבל אין קורין בלילי שבת לאור הנר, ואפילו גבוה ממנו, ואפילו בבית אחר, ואפילו עשרה בתים זה לפנים מזה, אבל מסתכל לתוך הקערה ואינו הושיט. רבן שמעון בן גמליאל אומר:

תינוקות מתקנין פרושיתיהן בלילי שבת לאור הנר. אמר רבי ישמעאל: פעם אחת קריתי לאור הנר ובקשתי להפנותו, אמרת: 'כפה גדולים דברי חכמים! שאומרים: אין קורין בלילי שבת לאור הנר.' רבי נתן אומר: הטהו ודאי, וכתב על פנקסו: 'ישמעאל בן אלישע הפה את הנר בשבת, לכשיבנה בית המקדש יביא הטאת שמנה.'

ז. אמר רבי שמעון בן אלעזר: בא וראה עד היכן פרצה טהרה, שלא אמרו הראשונים: לא יאכל טהור עם הנדה, שהראשונים לא היו אוכלין עם הנדות. אלא אמרו: לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עברה, פיצא בו, בית שמאי אומרים: לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ, ובית הלל מתירין.

ח. אלו מן ההלכות שאמרו בעלית הננייה בן הזקנהו בן גוריון, פשעלו לבקרו, נמנו ורבנו בית שמאי על בית הלל, ושמונה עשר דבר גזרו בו ביום, והיה אותו היום קשה להם לישראל ביום שנעשה בו העגל. רבי אלעזר אומר: בו ביום גדשו סאה. רבי יהושע אומר: בו ביום מחקו סאה. משל דרבי אלעזר, למה הדבר דומה? לקפה מלאה קשואין ודלועין, אדם נותן לתוכה חרדל והיא מחזקת. משל דרבי יהושע,

בלה, אבל אין נותנים חטים לתוך רחים של מים - אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום.

מסכת שבת פרק שני

א. מדליקין בפתילה מהזרקה, ובסמרטוטין מהזריקין. כל אלו שאמרו: 'אין מדליקין בהן בשבת' - מדליקין בהן ביום טוב, הויז משמן שרפה. מפני מה אמרו: 'אין מדליקין בשמן שרפה ביום טוב?' לפי שאין שורפין, לא תרומה ולא קדשים, ולא חמין ביום טוב:

ב. כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת - מתר לעשותן מדורה, בין על גבי הארץ ובין על גבי פירה - בין להשתמש לאורה, בין להתחמם פגגדה, ולא אמרו אלא לעשותן פתילה לנר בלבד:

ג. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אין מדליקין בצרי. רבי ישמעאל אומר: כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אין מדליקין אלא ביוצא מן הפרי. רבי מרפון אומר: אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד. עמד רבי יוחנן בן גורי על רגליו, ואמר: מה יעשו אנשיי בכל שאין להם אלא שמן שמשימין? מה יעשו אנשיי כדי שאין להם אלא שמן אגוזים? מה יעשו אנשיי אלכסנדראי שאין להם אלא שמן צננות? מה יעשו אנשי קפומקיא, שאין להם לא זה ולא זה? אין להן אלא מה שאמרו חכמים. ומדליקין בשמן דגים ובעמרן, רבי שמעון שזורי אומר: מדליקין בשמן פקיעות וכןכפס. סומכים אומר: כל היוצא מן הבשר - אין מדליקין בו, הויז משמן דגים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל היוצא מן העץ, אין בו משום שלש על שלש, ומספקין בו, הויז מן הפשתן:

ד. ברה דבר שמדליקין בו על גבי דבר שאין מדליקין בו - אין מדליקין בו. רבן

למה הדבר דומה? לערבה מלאה דבש, נותן לתוכה רמונים ואגוזים והיא מקיאה. בו ביום אמרו: כל המפלטלין מביאין את השמאה בעלי המרדע, ונמנו ורבנו בית שמאי על בית הלל. בו ביום אמרו: השוכה פלים תחת הצנור בערב שבת עם השכה. ונמנו ורבנו בית שמאי על בית הלל.

ז. אמרו בית שמאי לבית הלל: אי אתם מודים שאין צולין בשר, בצל וביצה בערב שבת עם השכה, אלא כדי שיצילו מבעוד יום? - אף דיו סמנין וכרשינין וכיוצא בהן! אמרו להם בית הלל: אי אתם מודים שמוענים קורות בית הכד, ותולין עגולי הגת ערב שבת עם השכה? - אף דיו סמנין וכרשינין וכיוצא בהן! אלו עמדו בתשובתן ואלו עמדו בתשובתן, אלא שביית שמאי אמרו: "ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך" (שמות כ, ב) - שתהא כל מלאכתך גמורה מערב שבת, ובית הלל אמרו: "ששת ימים תעשה מלאכה" (שמות כ, ב) - אתה עושה כל ששה.

י. בית שמאי אמרו: אין מוכרים לנכרי, ולא מוענים עמו, ולא מגביהים עליו, אלא כדי שיגיע למקום קרוב, ובית הלל מתירין. אזוהו מקום קרוב? עד שיגיע לבית הפמוד לחומה. רבי עקיבא אומר: כדי שיצא מן הפתח וקדש עליו היום. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: של בית רבן גמליאל היו מוליכין בלי לכן שלחן לכובס נכרי - שלשה ימים קדם לשבת, וצבועים בערב שבת. לפי דרפנו למדנו, שהלכנים קשים לכבסן יותר מן הצבועים.

יא. פותקין מים לגנה בערב שבת עם השכה, והיא שותה והולכת כל השבת בלה. נותנין קילור לעז, ואיספגנית על גבי המפה בערב שבת עם השכה, והן מתרפאין והולכין כל השבת בלה. נותנין גפרית תחת הפלים בערב שבת, והן מתגפרין והולכין כל השבת בלה. נותנין מגמר על גבי גהלים בערב שבת עם השכה והן מתגמרין והולכין כל השבת

¹ לגרסת הספרים: ולא בסמרטוטין מהזריקין.

שמעון בן גמליאל אומר: של בית אבא היו בורכין פתילה על גבי אגוז ומדליקין בה:

ה. אומר רבי יהודה: בשחינו שרויין בעלית בית נתזה בלוד, היינו נוקבין שפופרת של ביצה, וממלאין אותה שמן, ונותנין אותה על הנר בערב שבת עם השכה - שיהא שוהה ודולק כלילי שבת, והיו שם רבי מרפון וזקנים ולא אמרו לנו דבר. אם חברה בסיד ובגפסים בערב שבת - מתר:

ו. נותנין מיט ותרסית תחת הנר בערב שבת עם השכה, כדי שיהא שוהה ודולק כלילי שבת. נותנין בול² של מלח וכן גרים של פול על פי הנר בערב שבת עם השכה, כדי שתאיר ותדליק. מעלין בדייפי, ומטיפין מן הארק³ לחולה בשבת:

ז. החותה בגהלים - חיב הטאת. רבי שמעון בן אלעזר אומר משם רבי אליעזר בן רבי יצחק: חיב שתי הטאות, מפני שמכבה את העליונות ומבעיר את התחתונות. החותה גהלים להתחמם בנגדן והבערו מאליהם - פטור:

ח. פלים שננטמו באב הטמאה - אין מטבילין אותן בין השמשות. רבי שמעון שזורי אומר: אף בחול אין מטבילין אותן בין השמשות, מפני שצריכין הערב שמש.

פלים שננטמו בלוד הטמאה - מטבילין אותן בין השמשות. כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר: דבר שחיבין על זדונו פרת ועל שגגתו הפאת - אין עושין אותו בין השמשות, ודבר שאין חיבין על זדונו פרת ועל שגגתו הפאת - עושין אותו בין השמשות:

ט. רבי נתן אומר: אף מפני נדרים נשים מתות בשעת לדתן. רבי יוסי אומר: שלשה הן דבקי מיתה מסורין לנשים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: הלכות הקדש, תרומות ומעשרותיהן הן גופי תורה, ומסורין להם לעמי הארץ - שלשתן להעשות. מדליקין את הנר, מערבין וטומנין את החמין.

מסכת שבת פרק שלישי

א. בירה שהסיקה בגפת ובעצים - סומכין לה, ואין מקמיין עליה, עד שתהא גרופה וקטומה. גהלים שעממו או שנתן עליהן נעורת של פשתן - הרי הן בקטומות. שתי כירות הפתאימות, אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה גרופה וקטומה, משחין על גבי גרופה וקטומה, ואין משחין על גבי שאינה גרופה וקטומה. ומה הן משחין עליה? בית שמאי אומרים: אין משחין עליה כלום, ובית הלל אומרים: חמין, אבל לא תבשיל. עקר את הפיחם - הפל מודים שלא יחזיר - דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בית שמאי אומרים - חמין, אבל לא תבשיל. ובית הלל אומרים: חמין ותבשיל. עקר - בית שמאי אומרים: לא יחזיר. ובית הלל אומרים: יחזיר.

ב. השוכח קדרה על גבי בירה, וקדש עליו היום, בשונג - יאכל, במזיד - לא יאכל. במה דברים אמורים? בתבשיל שלא בשל כל צרכו, וחמין שלא הוחרמו כל צרכו, אבל תבשיל שבשל כל צרכו, וחמין שהוחרמו כל צרכו, הרי אלו מתריין, מפני שרע להן - דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: חמין שהוחרמו כל צרכו - הרי אלו מתריין, מפני שרע להן. אבל תבשיל שבשל כל צרכו, כל המצטמק ויפה לו, כגון: כרוב, ופול ובשר

² לגרסת הספרים: גרגר.

³ כלי הוא ופיו צר, ושל מתכת הוא, ומנאב בתחתיתו נקבים דקים, וממלא מים וסותם את פיו העליון, וכל זמן שהוא סתום - אין הפנים יוצאים ממנו, וכשהוא נוטל הפקק העליון מטמטמים הפנים מתחת, וכשהוא נותן כלי מתכת תחתיו, משמיעים הפנים קול בנפילתם - קול זמזום, ועושים בן לחולה כדי שישן, גם עתה, בא פרופסור רוסי לידי הברה כי הקול המוזנוני יפה לשינה (חזון יחזקאל).

מרוף - אסור. וְכַל הַמְצַטְמֵק וְרַע לוֹ - מתר.

ג. הַכּוֹשֵׁל בְּשַׁבַּת בְּשׁוּגַג - יאכל. בְּמִזִּיד - לא יאכל. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בְּשׁוּגַג - יאכל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת. בְּמִזִּיד - לא יאכל. רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר אָמַר: בְּשׁוּגַג - יאכל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת. לְאַחֵרִים וְלֹא לוֹ, בְּמִזִּיד לֹא יאכל לֹא הוּא וְלֹא אֲחֵרִים. כָּלֵל אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: דְּבַר שְׁחִיבִין עַל זְדוּנֵי פֶרֶת, וְעַל שְׁגִגְתּוֹ הַטְּאֵת, וְעַשְׂאֵל בְּשַׁבַּת, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - אָסוּר לוֹ וְלְאַחֵרִים. וְדָבָר שְׁאִין חִיבִין עַל זְדוּנֵי פֶרֶת, וְעַל שְׁגִגְתּוֹ הַטְּאֵת, וְעַשְׂאֵה בְּשַׁבַּת, בְּשׁוּגַג - יאכל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת, לְאַחֵרִים וְלֹא לוֹ. בְּמִזִּיד - לֹא לוֹ וְלֹא לְאַחֵרִים.

ד. הַשּׁוֹחֵט בְּשַׁבַּת בְּשׁוּגַג - יאכל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת. בְּמִזִּיד - לֹא יאכל. פְּרוֹת שְׁלֶקְטָן עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּשַׁבַּת, בְּשׁוּגַג - יאכל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת. בְּמִזִּיד - לֹא יאכל אֶלָּא בְּכַדִּי שְׁיַעֲשׂוּ.

ה. הַתּוֹרֵם וְהַמְעַשֵּׂר בְּשַׁבַּת, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - מַעֲשְׂרוֹתָיו מַעֲשֵׂר. הַמְטַבֵּל פְּלִים בְּשַׁבַּת, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - עָלוּ לוֹ יְדֵי מִכִּילָה.

ו. הַנּוֹטֵעַ בְּשַׁבַּת בְּשׁוּגַג - יָקִים. בְּמִזִּיד - יַעֲקֹר. וּבִשְׁבִיעִית, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - יַעֲקֹר. מִפְּנֵי מַה אָמַר: הַנּוֹטֵעַ בְּשַׁבַּת בְּשׁוּגַג יָקִים, בְּמִזִּיד יַעֲקֹר, וּבִשְׁבִיעִית בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד יַעֲקֹר? לְפִי שְׁמוֹנִין לְשְׁבִיעִית וְאֵין מוֹנִין לְשַׁבַּת. דְּבַר אַחַר: נְחֻשְׁדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַשְּׁבִיעִית וְלֹא נְחֻשְׁדוֹ עַל הַשַּׁבַּת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: חֲלוּף הַדְּבָרִים: בְּשַׁבַּת, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - יַעֲקֹר. בִּשְׁבִיעִית, בְּשׁוּגַג - יָקִים, בְּמִזִּיד - יַעֲקֹר. רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: ⁴אֵין מוֹגְלָלִין

ביצים בסיד רותה, אֶכֶל מוֹגְלָלִין בִּיצִים עַל גְּבִי עֵפֶר רותה.

מִסֵּבֶת שַׁבַּת פֶּרֶק רִבְעִי

א. לֹא תִמְלֹא אִשָּׁה קִדְרָה עֶסְמִית וְתַרְמוּסִין וְתַתֵּן לַתּוֹדֵת הַתְּנֹזֵר בְּעֶרֶב שַׁבַּת עִם חֲשֶׁכָה, אִם נִתְּנָה - לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת אֲסוּרִין בְּכַדִּי שְׁיַעֲשׂוּ. לֹא יִמְלֹא נְחֹתוֹם חֲבִית מַיִם, וְיַתֵּן לַתּוֹדֵת הַתְּנֹזֵר, בְּעֶרֶב שַׁבַּת עִם חֲשֶׁכָה, וְאִם נִתֵּן - לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת אֲסוּרִין, עַד כְּדֵי שְׁיַחַמוּ.

ב. מְרַחֵץ שִׁפְתָמוֹ נִקְבִּי מְעֶרֶב שַׁבַּת - לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת רוֹחֵץ כּוֹ מִיד. סִתְמוֹ נִקְבִּי מְעֶרֶב יוֹם-טוֹב - נִכְנַס בַּיּוֹם-טוֹב וּמוֹזֵעַ וְיוֹצֵא וּמִשְׁתַּטֵּף בְּצוֹנָן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה בְּפֶרֶחֶץ שֶׁל בְּנֵי בְּרַק, שִׁפְתָמוֹ נִקְבִּין שְׁלוֹ מְעֶרֶב יוֹם-טוֹב, וְהִיָּה רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה נִכְנְסִין וּמוֹזִיעִין בְּתוֹכוֹ, וְיוֹצֵאִין וּמִשְׁתַּטֵּפִין בְּצוֹנָן, אֶלָּא שְׁהִי חַמִּין שְׁלוֹ מְחַפִּין בְּנִסְרִים. כְּשֶׁבָא הַדְּבָר לְפָנֵי חֲכָמִים, אָמְרוּ: אַף עַל פִּי שְׁאִין חַמִּין שְׁלוֹ מְחַפִּין בְּנִסְרִים, מִשְׂרַבּוֹ עוֹבְרֵי עֲבָרָה - חֲזָרוּ לְאָסוּר הָאִמְבִּטְאֹת שֶׁבְּבִרְכִים - מְטַלְלִין בְּהֵן בְּשַׁבַּת.

ג. אֵין מִשְׁתַּטֵּפִין לֹא בְּחַמִּין וְלֹא בְּצוֹנָן - דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מֵתִיר. וְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בְּצוֹנָן אֶכֶל לֹא בְּחַמִּין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה כְּבִיתוֹס בֶּן זוֹנִין, שְׁהִי מְמַלְאִין לוֹ כְּלֵי שֶׁל צוֹנָן מְעֶרֶב שַׁבַּת, וְנֹתְנִין עָלָיו בְּשַׁבַּת כְּדֵי שְׁיַקֵּר.

בְּנִרְסַת הַסְּפָרִים אֵינְרִי פְסִיד דְּתוֹלְדוֹת הַחֶמֶה הִיא, וּמֵתֵר לְחַס בְּשַׁבַּת בְּתוֹלְדוֹת הַחֶמֶה, וְאֵין כּוֹ מִשּׁוּם מְכַשֵּׁל כָּלֵל, דְּאֵין בְּשׁוּל אֶלָּא בְּאִשׁ. וּבְעֶפֶר אָסוּר מִפְּנֵי שְׁמוּזֵי עֵפֶר מִמְּקוֹמוֹ. אֶכֶל הַגֵּרָא סָבַר, דְּאֵינְרִי פְסִיד גְּמוּר דְּהוּא תוֹלְדוֹת הָאוּר, וּבְעֶפֶר מֵתֵר - כִּי הוּא רַק מוֹגְלָל מַעַל גְּבוֹ וְאֵינוֹ מוֹזֵי אוֹתוֹ (עַל פִּי חֲזוֹן יְחֻזְקָאֵל).

ועששית שכבו - לא יזיזם ממקומן. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: מסתפקין מנר שכבה, ומנר הפנטאף - ואפילו בשעה שהנר דולק. הנר שעל גבי טבלא - מטה את הטבלא והנר נופל. ומחזיר את הטבלא למקומה.

י. אין מטלטלין את הפנורה בשבת. רבי אלעזר בן רבי שמעון מתיר. אין מגרדין - לא מנעלים ישנים, ולא סנדלין ישנים - אבל מקנחין אותן. אין סבין - לא מנעלים חדשים ולא סנדלין חדשים, ולא יסוד את רגלו והוא בתוך המנעל, ולא יסוד את רגלו והוא בתוך הסנדל. אבל סך הוא את רגלו ונותן לתוך המנעל. סך הוא את רגלו ונותן לתוך הסנדל. סך את רגלו ונותנה לפנדל. סך אדם את עצמו שמן ומתעגל על גבי קטבלאי⁵ חדשה ואינו חושש. לא יתננה על גבי טבלא של שיש ומתעגל עליה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין לובשים מנעלים וסנדלים חדשים, אלא אם כן לכשן והלך בהם מפעוד יום.

יא. סבין ומדיהין ומפרפסין באדם, אבל לא בבחמה. זה המר בבחמה שאין באדם, מפפססין את הזקן⁶ - ובלבד שלא יתלש. גוי צמר שבהפתק⁷ - אין מטלטלין אותו. אם התקינו בעל הבית להיות משתמש בהן - מטלטלין אותן.

יב. אין טומנין את החמין בתחלה בשבת. אבל מוסיפין עליהן בליום. רבן שמעון בן גמליאל אומר: נוטל את הסדין ונותן את הגלפלקרין⁸. נוטל את הגלפלקרין ופורש את הסדין. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל

ד. מולא אדם חבית של מים, ונותנה בנגד המדורה - לא בשביל שיחמו, אלא כדי שתפיג צינתו. רבי יהודה אומר: מולא אדם צלוחית שמן, ונותנה בנגד המדורה - לא שתחם, אלא כדי שתפיג צנתו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: האשה מדיחה ידה בשמן, ומחממתה בנגד הנר, וסכה את בנה. סך אדם את עצמו שמן ומתחמם בנגד המדורה, ואינו חושש. סבין כל מיני סיכות, וסבין וממשמשין בבני מעים, ובלבד שלא יעשה בשבת, בדרך שעושה בהול והזקין בשבת.

ה. מיהם אדם אלוניתית ונותן על הפעיון בשבת, ובלבד שלא יתן עדשה מלאה חמין על מעי, ודבר זה אסור אף בהול מפני הסכנה. מולא אדם כוס של יין ונותנו על פי מיהם, לא שיהם אלא כדי שתפיג צנתו. מולא כוס מים ונותן לתוך הספל, בין להחם לו את הצונג, בין לצנן לו את החמין. הפערה ממיחם למיחם, מאלפס לאלפס, ומקדרה לקדרה - מתר לשני ואסור לתן לראשון.

ו. חבית של טבל שגשברה, מביא בלי ונותן תחתיה. נתמלאה - אסור לטלטלה. עביט של ענבים, ומעטן של זיתים שמשכו - אין מסתפקין מהן ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת.

ז. חבית שגשברה בראש הנוג - מביא בלי ומניח תחתיה, ולא יהא מביא בלי אחד וקולט, בלי אחר ומצרף. אם יש שם אורחים - מביא בלי אחד וקולט, בלי אחר ומצרף. נותן אדם בלי תחת הדלף בשבת. נתמלא - שופך ושונה ואינו חושש.

ח. גרף של רעי ושל מימי רגלים, נוטלו ושופכו, ונותן לתוכו מים ומחזירו למקומו.

ט. מטלטלין נר חדש אבל לא ישן - דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: כל הנרות מטלטלין, חוץ מן הנר שהדליקו בו באותה שבת. רבי שמעון אומר: כל הנרות מטלטלין, חוץ מן הנר הדלק בשבת. כבה - מתר לטלטלו. אבל כוס, וקערה,

⁵ עור שלוק.

⁶ בנזוסתת הספרים: הכפיו, ופרושו: פיפי צמר, ואין בו משום מקצה.

⁷ הפתק - מערכת גדולה שמעריכין לסחורה.

⁸ הגלפלקרין - בגד חם שלא יצטנן בימות החורף.

התלוי בו בנבנו - שיכנס בו. ויפשיל את הרצועה תחת זנבו.

ג. לא יצא גמל במטומטלת התלוי בו בנבנו שיכנס בו הרוח. אבל יוצא הוא במטומטלת הקשורה לו בנבנו ובחטמרתו - שלא תכנס בו הרוח. עקוד - שלא יכף ידו אחת ורגלו אחת ויקשר. רגול - שלא יכף שתי ידיו זו לזו, או שתי רגליו זו לזו ויקשרנה; רגול - שלא יכף ידו על גבי זרועו ויקשר.

ד. הפוס יוצא בשיר, וכל בעלי השיר יוצאין בשיר, ונמשכין בשיר, ומזין עליהן ומזבלין במקומן, ובלבד שיהו מחלחלים. ומכנים אפלו עשרה חבלים לתוך ידו, ובלבד שלא יכרף על גבי ידו ולא ישלשל חבלים מידו יותר מטפת.

ה. לא יצא הפוס בנב שועל, ולא בזהורית שפיו עיניו. לא תצא פרה בהוסם שבפיה. ולא מיהין בקרסטלין שבפיהם. ולא עזים בכיסין שבדדיהן. לא תצא בהמה בפנדל, ולא בקמיע, אף על פי שפמחה, זה חמר בבחמה שאין באדם, אבל יוצאה היא באגד שעל גבי מכה, ובקשקשין שעל גבי השבר¹², ובשליא המדלדלת, ופוקקין לה זוג, ומטומלת בו בהצר.

ו. לא תצא אשה בעיר של זהב, ואם יצאת - היבית חטאת, דברי רבי מאיר. והכמים אומרים: לא תצא, ואם יצאת - פטורה. רבי אליעזר אומר: יוצאה אשה בעיר של זהב, בטומפת ובסנבוטין, בזמן שהן תפורין.

¹² עצם שנשבר, עושים בה דפים מכאן ומכאן וקושרים אותם, והם מעמידים העצם שלא תטה נהה והנה עד שהעצם מתהפרת.

אומר: לא אסרו להטמין, אלא מיהם שהממו בו מערב שבת. אבל מפנה הוא לתוך מיהם אחר, או לתוך קתון אחר - ומטמין.

יג. הטמין וכסה בדבר הנטל בשבת, או שהטמין בדבר שאין נטל בשבת, וכסה בדבר הנטל בשבת - הרי זה נטל ומחזיר. הטמין וכסה בדבר שאין נטל בשבת, או שהטמין בדבר הנטל בשבת, וכסה בדבר שאין נטל בשבת, אם מנלה מקצתו - נטל. ואם לאו - אינו נטל. רבי יהודה אומר: נעורת של פשתן דקה - הרי הן כזבל.

יד. טומנין מיהם על גבי מיהם, וקדרה על גבי קדרה, ומיהם על גבי קדרה, וקדרה על גבי מיהם, ומח פיהם בכצק. לא שייחמו, אלא כדי שיהיו שמוזרין.

טז. וכשם שאין טומנין החמין בתחלה בשבת. כך אין טומנין - לא את השלג, ולא את הצונן. אין מרסקין את השלג וְלֹא אֶת הַכֶּרֶד בַּשַּׁבָּת, בַּשְּׂבִילִין¹³ שִׁיזוּבוּ מִימּוֹ, אֲבָל מִרְפָּק הוּא לְתוֹךְ הַכּוֹס או לְתוֹךְ הַקְּעָרָה, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ.

מפכת שבת פרק המישי

א. רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו: הפוס והפרד והדלוקוס¹⁴, והחמור והגמל - נמשכין באפסר. רחלות יוצאות כבונות - למילת¹⁵. שהוות - שיעלו עליהן הזכרים. כבולות - שלא יעלו עליהן הזכרים.

ב. לא יצא החמור באבף שלו. ואף על פי שקשור בו. רבן גמליאל אומר: יוצא חמור באבף שלו, בזמן שקשור בו - לחממו. ובלבד שלא יקשר בה. את המסריכין

⁹ מלים אלו יש בגמרא.

¹⁰ מין חמור הבא מלוד.

¹¹ לעשות מהם גלי מילת.

ז. לא תצא אשה באסטמא¹³. ואם יצאת - הרי זה הניבת. שלשה דברים נאמרו באסטמא: אין בה משום בלאים, ואין מטמאה בגנאים, ואין יוצאין בה בשבת. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף אין בה משום עטרות לפלה. כלל אומר רבי שמעון בן אלעזר: כל נוי שלמטה משערה - יוצאין בה. למעלה משערה - אין יוצאין בה.

ח. לא ינעול אדם סנדל המסמר, ויטיל בתוך הבית - אפלו ממטה למטה. אבל נזמלו ומכסה בו את הכלים. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר. נשרו רב מסמרותיו ונשתירו בו ארבע והמש - מתר. רבי אומר: עד שבע. הפהו בעור מלמטה וקבע לו מסמרות מלמעלה - מתר. עשאו כמין קלבוס¹⁴, או כמין טס, או כמין יתה, או שחפהו פלו מסמרון כדי שיהלך עליהן, ולא תהא הארץ אוכלתו - מתר.

ט. איזה קמיע ממכה? כל שרפא ושנה ושלש. אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עקרון - יוצאין בו. ואין צריך לומר שנכפת, אלא אפלו שלא יכפה. ואין צריך לומר דבר שיש בו סכנה, אלא אפלו דבר שאין בו סכנה. קושרו ומתירו בשבת, ובלבד שלא יתנגנו לתוך השיר או לתוך הטבעת ויצא בו, מפני מראית העין. קמיע שאין ממכה, אף על פי שאין יוצאין בו בשבת - מטלטלין אותו בשבת.

י. לא תצא אשה במפתח שבאצבעה לרשות הרבים, ואם יצתה - הרי זה הניבת המאה. רבי אלעזר פוטר בכובלת. ובצלוחית של פליטון - בזמן שיש בה בשם. היא אם אין בה בשם - הרי זה הניבת. כלל של דבר: כל שהוא משום תכשיט -

¹³ מצנפת קטנה שקושרים השערות שיוצאים מקשוריה, והוא מין לבד, ואינו שוע וטווי, ואינה יוצאה לרשות הרבים.

לא תצא. ואם יצאת - הרי זה פטורה. כל שאינו משום תכשיט - לא תצא. ואם יצאת - הרי היא הניבת. אבל יוצאת היא בסככה המזוהבת, ובטמיו, ובצפורין, ובחליות שלה, במנעלים, ובקורדוקסין המזוהבים. יוצאה באבן תקומה בשבת, משום רבי עקיבא אומר: אף במשקל אבן תקומה, ולא שהפילה אלא שלא תפיל, ולא שנתעברה אלא שלא תתעבר ותפיל. ואם נפלה - תחזיר. פורפת לכתחלה בדבר הנזיל בשבת.

מסכת שבת פרק שישי

א. יוצא אדם בקיסם שבשיניו ושכסנדלו לרשות הרבים. אם נפל - לא יחזיר. ואין צריך לומר שלא לתן בתחלה בשבת. רבי אלעזר אומר: קב של קטע, אם יש בו בית קבול פתיתין - יוצאין בו בשבת, ואם לאו - אין יוצאין בו. הגדמין טמאין ואין יוצאין בו.

ב. יוצאין בפיקרין¹⁵ ובציפה. אימתי? בזמן שצבעו בשמן וברכנו במשיחה, לא צבעו בשמן ולא ברכנו במשיחה - אין יוצאין בהן. ואם יצאו בהן מערב שבת, אף על פי שלא צבעו בשמן, ולא ברכנו במשיחה - יוצאין בהן.

ג. יוצאין במוך ובספוג שעל גבי מכה, ובלבד שלא יכרך עליהן הוט או משיחה. יוצאין בקלפת השיום ובקלפת הבצל שעל גבי מכה. ואם נפל - לא יחזיר. ואין צריך לומר שלא לתן לכתחלה בשבת. יוצאין באגד שעל גבי מכה, וקושרו ומתירו בשבת. ואספלנית שפרשה מן האגד - מחזירה. יוצאין באספלנית, ובמלוגמה, ובכרטיה שעל גבי המפה. ואם נפלה - לא יחזיר. ואין צריך לומר - שלא יתן בתחלה בשבת. נוטל ומכסה בה הכלים. לא יתקננה משבת למוצאי שבת, שאין מתקנין מקדש לחול. רבי יהודה אומר: אם החליקה מלמטה - מחליקה מלמעלה. ואם

¹⁵ צמר שנותנים על גבי מכה.

¹⁴ מין בפתת צרה.

מסכת שבת פרק שביעי

א. אלו דברים מדרבי האמורי: המספר קומי¹⁸, והעושה בלורית, והפגפיה לגרגון, והמגנרת בנה לבין המתים, והקושר מטומלת על ירכו, וחוט אדם על אצבעו. והמונה ומשליך צורות לים או לנהר – הרי זה מדרבי האמורי, המספק, והמטפת, והמרקד לשלבת – הרי זה מדרבי האמורי.

ב. נפלה פתו מפיו, אמר: 'החזירו לי שלא תאכד ברכתי', הניחו נר על הארץ כדי שיצטערו המתים; ואל תניחו נר על הארץ שלא יצטערו המתים, נפלו מפנו נצוצות, ואמר: 'אורחין לנו היום' – הרי זה מדרבי האמורי. היה מתחיל במלאכה, ואמר: 'יבוא פלוני שידי קלות ויתחיל בה', יבוא זה שרגליו קלות ויעבר לפנינו' – הרי זה מדרבי האמורי. האומר יבוא פלוני שידי מברכות, ויתחיל בעסה או בחביות – הרי זה מדרבי האמורי.

ג. הפוקק את החלון בסירה, והקושר ברזל בכרעי המטה של היה, והעורף לפניה שלחן – הרי זה מדרבי האמורי. אבל פוקק את החלון בגלופקין¹⁹ או בעמיר, ונתנין לפניה ספל של מים, וקושרין לה תרנגלת – שתהא לה לצות, ואינן מדרבי האמורי. האומר: 'שחטו תרנגול זה שקרא ערבית', 'שחטו תרנגלת זו שקראה בזכר', 'האכילה ברבלתא שהיא קוראה בזכר' – הרי זה מדרבי האמורי. האומר לעורב – 'צרח! ולעורבתא שריקי ותחזירי לי זנבך לטובה' – הרי זה מדרבי האמורי.

ד. האומר: אכול תמרה זו, תורת זו – שתהא זוכני בה, אל תאכילני לפני רבים. תישן בארזנו של מת שתראהו בלילה, אל תחשיך בארזנו של מת – שלא תראני בלילה. הפך את חליקד – שתהא חולם

החליקה מלמעלה – מחליקה מלמטה. מונה מקצת אספלנית מפאן ומקצה את המפה, וחוזר ומנה מקצת אספלנית מפאן ומקצה את המפה. לא קצה האספלנית – מפני שבא לידי מרות. והמורה בשבת – חיב הפאה.

ד. לא יצא עבד בוגג שבצוארו, אבל יוצא הוא בוגג שבכסותו. זה וזה אינן מקבלין טמאה. לא יצא אדם בהותם שבצוארו, ולא בהותם שבכסותו. זה וזה אין מקבלין טמאה. לא תצא בהמה בוגג שבצוארה, ולא בוגג שבכסותה, ולא בהותם שבצוארה, ולא בהותם שבכסותה, זה וזה אין מקבלין טמאה.

ה. מטלטלין עצי בשמים להריח בהן, ולהניף בהן לחולה, ומוללו ומריח בו, וקטמו ומריח בו. ולא יקטמו להצות בו שניו, ואם קטמו – פטור. ולא לפתח [בו] את הדלת, מפני שהוא מתקן פלי. ואם קטמו – חיב הפאה.

ו. ההרטנים¹⁶ – יוצאין בפודרין שלהן. ולא ההרטנים בלבד אמרו, אלא כל אדם, אלא שדברו חכמים בהנה. אמר רבי יהודה: מעשה בהורקנוס בנו של רבי אליעזר, שיצא בסדר שלו ברשות הרבים, אלא שהיתה נימא פרוכה לו על אצבעו, אמרו חכמים: לא היה צריך.

ז. הרועין יוצאין בשקין שלהן, ולא הרועים בלבד אמרו, אלא כל אדם, אלא שדברו חכמים בהנה. אמר רבי יהודה: מעשה ברבי טרפון שיצא בלילי שבת לבית המדרש, ונתנו לו סדיו, ואחוז בשתי ידיו, ויצא בו מפני הגשמים. יוצאין בסגום, פיריעה, ובחמילה, בסקורטיא¹⁷ ובקטבליא, מפני הגשמים. אבל לא בתבה, ולא בקפה, ולא במחצלת, מפני הגשמים.

¹⁸ לפני המצח – מאון לאון.

¹⁹ בשמיכה של צמר.

¹⁶ הרצים.

¹⁷ הגר"א גרם – באסקרוטיין.

הַלּוּמוֹת טוֹבוֹת. אֵל תִּהְפֹּךְ אֵת הַלּוֹקֵד – כְּדֵי שֶׁלֹּא תִהְיֶה הוֹלֵם הַלּוּמוֹת טוֹבוֹת. שֵׁב עַל הַמִּכְבֵּר – שֶׁתִּהְיֶה הוֹלֵם הַלּוּמוֹת. אֵל תֵּשֵׁב עַל הַמִּכְבֵּר – שֶׁלֹּא תִהְיֶה הוֹלֵם הַלּוּמוֹת – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי.

ה. הָאוֹמֵר: אֵל תֵּשֵׁב עַל הַמַּחְרָשָׁה – שֶׁלֹּא תִכְבֵּד עֲלֵינוּ מְלֹאכָה. אֵל תֵּשֵׁב עַל הַמַּחְרָשָׁה – שֶׁלֹּא תִשְׁבֵּר – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי. וְאִם בְּשִׁבִיל שֶׁלֹּא תִשְׁבֵּר וְדָאֵי – הֲרִי זֶה מֵתֵר. הָאוֹמֵר אֵל תִּפְשֵׁל יָדֶיךָ לְאַחֲרֶיךָ, שֶׁלֹּא נֶאֱסַר עֲלֵינוּ מְלֹאכָה – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי.

ו. הַחוֹתֵה אֹד²⁰ בְּפִתְל וְאוֹמֵר: 'חֲדָא' – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי. אִם מִפְּנֵי נְצוּצוֹת – הֲרִי זֶה מֵתֵר. הַשׁוֹפֵךְ מִיָּם לְרִשׁוֹת הָרִבִּים, וְאוֹמֵר: 'חֲדָא' – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי. אִם מִפְּנֵי עוֹבְרִין וְשׁוֹבִין – הֲרִי זֶה מֵתֵר. הַיּוֹרֵק בְּרִזֵּל בֵּין הַקְּבֻרוֹת, וְאוֹמֵר: 'חֲדָא' – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי. אִם מִפְּנֵי עוֹבְרִין וְשׁוֹבִין – הֲרִי זֶה מֵתֵר.

ז. הַנּוֹתֵן מִקָּל שֶׁל אֹד וּבְרִזֵּל תַּחַת רֵאשׁוֹ – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי. אִם בְּשִׁבִיל לְשִׁמְרָה – הֲרִי זֶה מֵתֵר. הַמְצוּחַת לַתְּנִזוֹר שֶׁלֹּא תִפּוֹל הַפֶּתַח, וְהַנּוֹתֵנָת קִסְמִין בְּאֲזֵנֵי קְדָרָה שֶׁלֹּא תִהְיֶה מֵרַתְחָה, וְשׁוֹפֵעַת לְאַחֲרֶיךָ – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי. אֲבָל נוֹתְנִים קִסְמִין שֶׁל תּוֹת וְזְכוּכִית בְּקִדְרָה בְּשִׁבִיל שֶׁתִּכְשַׁל מֵתֵרָה. אֲבָל אִסְרוּ חֲכָמִים בְּזְכוּכִית מִפְּנֵי סְכָנַת נַפְשׁוֹת.

ח. הַמְשַׁתְּקַת לַעֲנָשִׁים, וְהַמְצוּחַת לְאוּרִי וְהַמְצוּחַת לְגָרִיסִין – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי. נָפַל נֶחֱשׁ עַל גַּבִּי מֵמָה, וְאוֹמֵר: 'עֲנִי הוּא – וְסוּפוֹ לְהַעֲשִׁיר'; עֲבָרָה הִיא – יִלְדֵת זָכָר; 'בְּתוּלָה הִיא – נִשְׂאֵת לְאָדָם גְּדוֹל' – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי.

ט. הַמוֹשְׁבֵת אֶפְרוּחִין, וְאוֹמֵרָה: אִינִי מוֹשְׁבֵתֵן אֶלָּא בְּבִתּוּלָה, אִינִי מוֹשְׁבֵתֵן אֶלָּא

עֲרֻמָּה, אִינִי מוֹשְׁבֵתֵן אֶלָּא בְּשִׂמְלוֹ, אִינִי מוֹשְׁבֵתֵן אֶלָּא בִּי תְרִי, וְהַמְקַדֵּשׁ בְּתֵרִי, וְהַמְשַׁלַּח בְּתֵרִי וְהָאוֹמֵר: 'הוֹסִיפוּ עַל הַשְּׁלֵחֹן' – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי. הַקּוֹבְעֵת בִּיצִים וְעֵשָׂבִים בְּפִתְל וְטָחָה בְּפִנְיָהֶם, וּמִזְנָה שְׂבָעִים וְאַחַד – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי.

י. הַמְּבֹרַת אֶפְרוּחִים בְּכִבְרָה, וְנוֹתֵנַת בְּרִזֵּל בֵּין הָאֶפְרוּחִים – הֲרִי זֶה מְדַרְכֵי הָאֱמוּנִי. אִם מִפְּנֵי הָרַעְמִים אוֹ מִפְּנֵי הַבְּרָק – הֲרִי זֶה מֵתֵר.

²⁰ בְּנוֹסְחַת הַסְּפָרִים: הַתּוֹסֵס אוּר וְרִתִּיתָ אֵשׁ

בְּתַסְמֵת יִזְן וְהִינֵי תֵד.

<p>19 Jan</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יט 19</p>	<p>בבלי: סנהדרין לג ירושלמי: מגילה ב תוספתא: שבת א ב"ר: יהושע יג-יד רמב"ם: מטמאי משכב ומושב ב</p>	<p>נץ החמה..... 7:16 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:11</p>	<p>עלות השחר..... 6:03 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 4:58</p>
<p>20 Jan</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כ 20</p>	<p>בבלי: סנהדרין לד ירושלמי: מגילה ג תוספתא: שבת ב ב"ר: יהושע טו-טז רמב"ם: מטמאי משכב ומושב ג</p>	<p>נץ החמה..... 7:15 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:12</p>	<p>עלות השחר..... 6:02 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 4:59</p>
<p>21 Jan</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כא 21</p>	<p>בבלי: סנהדרין לה ירושלמי: מגילה ד תוספתא: שבת ג ב"ר: יהושע יז-יח רמב"ם: מטמאי משכב ומושב ד</p>	<p>נץ החמה..... 7:15 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:13</p>	<p>עלות השחר..... 6:02 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 5:00</p>
<p>22 Jan</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כב 22</p>	<p>בבלי: סנהדרין לו ירושלמי: מגילה ה תוספתא: שבת ד ב"ר: יהושע יט-כ רמב"ם: מטמאי משכב ומושב ה</p>	<p>נץ החמה..... 7:14 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:14</p>	<p>עלות השחר..... 6:01 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 5:01</p>
<p>23 Jan</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>כג 23</p>	<p>בבלי: סנהדרין לז ירושלמי: מגילה ו תוספתא: שבת ה ב"ר: יהושע כא-כב רמב"ם: מטמאי משכב ומושב ו</p>	<p>נץ החמה..... 7:13 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:16</p>	<p>עלות השחר..... 6:00 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 5:02</p>
<p>24 Jan</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כד 24</p>	<p>בבלי: סנהדרין לח ירושלמי: מגילה ז תוספתא: שבת ו ב"ר: יהושע כג-כד רמב"ם: מטמאי משכב ומושב ז</p>	<p>נץ החמה..... 7:13 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:17</p>	<p>עלות השחר..... 6:00 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 5:04</p>
<p>25 Jan</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כה 25</p>	<p>בבלי: סנהדרין לט ירושלמי: מגילה ח תוספתא: שבת ז ב"ר: שופטים א-ב רמב"ם: מטמאי משכב ומושב ח</p>	<p>נץ החמה..... 7:12 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:18</p>	<p>וארא, מבה"ח עלות השחר..... 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 5:05</p>

מברכים חודש שבט המולד: מיטוואן צופרי 17 מינוט און 17 חלקים נאך 6. ראש חודש: חמישי

ווער עס האט נישט פאראכטן זיינע עבירות פון די יונגע יארן, דורך דעם קומען אויף אים דאגות.

(ספר המדות אות עצבות סקן א)